ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH

Ο κλάδος αποσταγμάτων στην Ελλάδα: Συμβολή στην οικονομία και προοπτικές

Μάρτιος 2026

Οι κρίσεις επί θεμάτων πολιτικής και οι προτάσεις που περιέχονται στην παρούσα ανάλυση, εκφράζουν τις απόψεις των ερευνητών και δεν αντανακλούν, κατ' ανάγκη, τη γνώμη των μελών του ΙΟΒΕ, της Διοίκησης ή των μελών του.

Ερευνητική Ομάδα

Γρηγόρης Παύλου, Ερευνητικός Συνεργάτης ΙΟΒΕ

Γιώργος Μανιάτης, Υπεύθυνος τμήματος κλαδικών μελετών ΙΟΒΕ

Συντονισμός

Νίκος Βέττας, Γενικός Διευθυντής του ΙΟΒΕ και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Οι ερευνητές επιθυμούν να ευχαριστήσουν την κα. Αμαλία-Ελένη Βενιέρη και την κα. Αναστασία-Σπυριδούλα Κοντογιαννάτου για την πολύτιμη βοήθειά τους στην εκπόνηση της μελέτης. Κάθε ενδεχόμενο λάθος ή παράλειψη βαρύνει αποκλειστικά τους συγγραφείς.

Το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (Ι.Ο.Β.Ε.) είναι ιδιωτικός, μη κερδοσκοπικός, κοινωφελής, ερευνητικός οργανισμός. Ιδρύθηκε το 1975 με δύο σκοπούς: αφενός να προωθεί την επιστημονική έρευνα για τα τρέχοντα και αναδυόμενα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, αφετέρου να παρέχει αντικειμενική πληροφόρηση και να διατυπώνει προτάσεις, οι οποίες είναι χρήσιμες στη διαμόρφωση πολιτικής.

Copyright © 2026 Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

Απαγορεύεται η με οιονδήποτε τρόπο ανατύπωση ή μετάφραση οποιουδήποτε μέρους της μελέτης, χωρίς την άδεια του εκδότη.

Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ)

Τσάμη Καρατάσου 11, 117 42 Αθήνα

Τηλ.: (210 9211200-10), Fax: (210 9228130 & 210 9233977)

E-mail: info@iobe.gr - URL: www.iobe.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περιεχόμενα **3**
Επιτελική Σύνοψη **7**
Εισαγωγή **13**
1 Βασικά στοιχεία κλάδου ποτών **15**
1.1 Οριοθέτηση των προϊόντων και της αλυσίδας αξίας ποτών *15*
1.2 Βασικά οικονομικά μεγέθη κλάδου αποσταγμάτων *18*
1.3 Παραγωγή *19*
1.4 Κατανάλωση *24*
1.5 Απασχόληση *30*
1.6 Τιμές *31*
1.7 Εμπορικό ισοζύγιο *32*
1.8 Το αποτύπωμα του κλάδου αποσταγμάτων στην ελληνική οικονομία *34*
1.9 Χρηματοοικονομικά αποτελέσματα κλάδου *38*
2 Φορολογία Αλκοολούχων Ποτών **43**
2.1 Φορολογικό πλαίσιο *43*
2.2 Φορολογικά έσοδα *54*
2.3 Οι επιπτώσεις των φόρων στις διαφορετικές κατηγορίες αλκοολούχων ποτών *57*
2.4 Μη καταγεγραμμένη κατανάλωση *67*
2.5 Προϊόν Απόσταξης Διήμερων Αποσταγματοποιών - Τσίπουρο Διημέρων *69*
2.6 Έλεγχοι στην αγορά αλκοολούχων ποτών *75*
3 Σενάριο μείωσης του ΕΦΚ στα Αποστάγματα **79**
3.1 Σύγκλιση ΕΦΚ στον μέσο όρο της ΕΕ *79*
3.2 Μείωση ΕΦΚ στα €1.930 ..... *79*
3.3 Επίδραση μείωσης ΕΦΚ στην αγορά αποσταγμάτων *81*
3.4 Φορολογικά έσοδα *84*
3.5 Εφοδιαστική αλυσίδα αλκοολούχων ποτών *85*
3.6 Ανάλυση ευαισθησίας σεναρίων μείωσης ΕΦΚ *87*
4 Συμπεράσματα – προτάσεις πολιτικής **89**
5 Βιβλιογραφία **93**
6 Παράρτημα **95**
6.1 Χρηματοοικονομικά στοιχεία *95*
6.2 Επισκόπηση μεθοδολογίας *96*
6.3 Οι επιπτώσεις της κρίσης στην αγορά αλκοολούχων ποτών *99*
6.4 Ελαστικότητες *101*

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1.1. Βασικά μεγέθη εφοδιαστικής αλυσίδας κλάδου αποσταγμάτων (2023) 18
Πίνακας 1.2. Αριθμός Αμβύκων και αδειών απόσταξης, 2024 23
Πίνακας 1.3. Συνολική επίδραση κλάδου αποσταγμάτων στην ελληνική οικονομία (2024) 35
Πίνακας 2.1. Μεταβολές φορολογικών συντελεστών στα αλκοολούχα ποτά 1998-2022 44
Πίνακας 2.2. Άδεις απόσταξης 69
Πίνακας 2.3. Εργασίες σχετικές με την είσπραξη του ΕΦΚ στον τομέα της αλκοόλης 78
Πίνακας 2.4. Μη συμμορφούμενα δείγματα ποτού με αλκοόλη (2024) 78
Πίνακας 3.1. Υποθέσεις 80
Πίνακας 6.1. Χρηματοοικονομικά στοιχεία Εταιρειών Παραγωγής και Εισαγωγικών εταιρειών 95
Πίνακας 6.2. Χρηματοοικονομικά στοιχεία εταιρειών Χονδρικού Εμπορίου Αλκοολούχων Ποτών 95

Κατάλογος Ειδικών Πλαισίων

Ειδικό Πλαίσιο 2.1. Διάρθρωση φορολογίας ανά χώρα – Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας 50
Ειδικό Πλαίσιο 2.2. Τελωνειακός Κώδικας 74

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1.1. Αλυσίδα αξίας κλάδου αποσταγμάτων 17
Διάγραμμα 1.2. Εγχώρια παραγωγή αποσταγμάτων (σε εκατ. λίτρα) 19
Διάγραμμα 1.3. Αξία παραγωγής αποσταγμάτων 19
Διάγραμμα 1.4. Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής Ποτών 20
Διάγραμμα 1.5. Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή Δείκτη Βιομηχανικής Παραγωγής Ποτών, Ελλάδα & ΕΕ27 20
Διάγραμμα 1.6. Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στην παραγωγή και διάθεση αλκοολούχων ποτών . 21
Διάγραμμα 1.7. Παραγωγή αποσταγμάτων ανά κατηγορία (εκ. λίτρα τελικού προϊόντος) 22
Διάγραμμα 1.8. Εξαγωγές αποσταγμάτων ανά κατηγορία (εκ. λίτρα τελικού προϊόντος) 22
Διάγραμμα 1.9. Παραγωγή ανά περιφέρεια 23
Διάγραμμα 1.10. Πωλήσεις αποσταγμάτων, 2009-2025 24
Διάγραμμα 1.11. Πωλήσεις αποσταγμάτων ανά κατηγορία, 2009-2025 25
Διάγραμμα 1.12. Ποσοστιαία μεταβολή πωλήσεων και δείκτης πωλήσεων αποσταγμάτων 26
Διάγραμμα 1.13. Ετήσιες μεταβολές της κατανάλωσης αλκοολούχων ανά κατηγορία 26
Διάγραμμα 1.14. Επίπεδα όγκου πωλήσεων αλκοολούχων ποτών με βάση το 2009, (2009=100) 27
Διάγραμμα 1.15. Σύνθεση κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών (σε 9λιτρα κιβώτια) 28
Διάγραμμα 1.16. Ποσοστιαία μεταβολή (9lt κιβώτια) αποσταγμάτων 28
Διάγραμμα 1.17. Ποσοστιαία μεταβολή κατανάλωσης, Ελλάδα και ΕΕ27, (2021=100) 29
Διάγραμμα 1.18. Απασχόληση παραγωγής και διάθεσης αποσταγμάτων 30
Διάγραμμα 1.19 Δείκτες Τιμών Αλκοολούχων ποτών 31
Διάγραμμα 1.20. Εξαγωγές και εισαγωγές αλκοολούχων ποτών σε αξία (εκατ. ευρώ) 32
Διάγραμμα 1.21. Δείκτες εξωστρέφειας 33
Διάγραμμα 1.22. Επίδραση εφοδιαστικής αλυσίδας αποσταγμάτων στην ελληνική οικονομία 36
Διάγραμμα 1.23. Επίδραση εφοδιαστικής αλυσίδας αποσταγμάτων στο ΑΕΠ 37
Διάγραμμα 1.24. Επίδραση εφοδιαστικής αλυσίδας αποσταγμάτων στην απασχόληση 37
Διάγραμμα 1.25. Κύκλος Εργασιών εταιρειών παραγωγής και εισαγωγής αποσταγμάτων 38
Διάγραμμα 1.26. Καθαρά αποτελέσματα εταιριών παραγωγής και εισαγωγής αποσταγμάτων 39
Διάγραμμα 1.27. Αριθμοδείκτες επιχειρήσεων παραγωγής και εισαγωγής αποσταγμάτων 39
Διάγραμμα 1.28. Κύκλος Εργασιών στο Χονδρικό Εμπόριο ποτών 40
Διάγραμμα 1.29. Καθαρά αποτελέσματα (Κέρδη/Ζημιές) επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου ποτών 41
Διάγραμμα 1.30. Αριθμοδείκτες επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου ποτών 41
Διάγραμμα 2.1. Εξέλιξη ΕΦΚΟΠ* 2002-2025 45
Διάγραμμα 2.2. Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης Αποσταγμάτων ανά χώρα (Ιανουάριος 2025) 46
Διάγραμμα 2.3. Κατάταξη ΕΦΚ αποσταγμάτων σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (ΕΕ27=100 47

Διάγραμμα 2.4. Ειδικός Φόρος αποσταγμάτων σε επιλεγμένες χώρες, Ιανουάριος 2025 ... 48
Διάγραμμα 2.5. ΕΦΚ ανά χώρα σε σύγκριση με τον μέσο όρο ... 49
Διάγραμμα 2.6. Φορολογικά έσοδα ΕΦΚ Αποσταγμάτων ... 54
Διάγραμμα 2.7. Φορολογικά έσοδα από ΕΦΚ Μπύρας ... 54
Διάγραμμα 2.8. Αποκλίσεις φορολογικών εσόδων από τους στόχους του προϋπολογισμού ... 55
Διάγραμμα 2.9. Φ.Π.Α. στην αιθυλική αλκοόλη και σε αποστάγματα ... 55
Διάγραμμα 2.10. Σύνθεση Εσόδων από ΕΦΚ στα κράτη μέλη της ΕΕ27, 2022 ... 56
Διάγραμμα 2.11. Αναλογία πωλήσεων αιθυλικής αλκοόλης και εσόδων, 2024 ... 57
Διάγραμμα 2.12. ΕΦΚ ανά προϊόν, 2024 ... 58
Διάγραμμα 2.13. Ειδικός Φόρος ανά ποσότητα σερβιρίσματος ... 59
Διάγραμμα 2.14. Συγκριτικά Επίπεδα Τιμών Αλκοολούχων, 2009 και 2024 ... 60
Διάγραμμα 2.15. Μεταβολή ΕΦΚ, ΦΠΑ και τιμών 2009-2023 ... 61
Διάγραμμα 2.16. Μεταβολή ΕΦΚ 2009-2022 vs Κατανάλωση ... 62
Διάγραμμα 2.17. Τιμή αλκοολούχου ποτού, 2022 ... 62
Διάγραμμα 2.18. Αναλογία ΕΦΚ/χονδρική τιμή ... 63
Διάγραμμα 2.19. Μερίδιο φόρων στην τελική τιμή σε επιλεγμένες χώρες ... 63
Διάγραμμα 2.20. Ενδεικτική δομή τιμής φιάλης αποστάγματος (σε ευρώ) ... 64
Διάγραμμα 2.21. Σύνθεση τελικής τιμής ενός τυπικού αποστάγματος ... 64
Διάγραμμα 2.22. Ενδεικτική δομή τιμής φιάλης ούζου (700 ml) (σε ευρώ) ... 65
Διάγραμμα 2.23. Σύνθεση τελικής τιμής ούζου ... 65
Διάγραμμα 2.24. Ενδεικτική δομή τιμής τσίπουρου (700 ml) (σε ευρώ) ... 66
Διάγραμμα 2.25. Σύνθεση τελικής τιμής Τσίπουρου ... 66
Διάγραμμα 2.26. Μη καταγεγραμμένη κατανάλωση (% συνολικής κατανάλωσης αλκοολούχων) (2022) ... 67
Διάγραμμα 2.27. Μη καταγεγραμμένη κατανάλωση (% συνολικής κατανάλωσης αλκοολούχων) (Ελλάδα) ... 68
Διάγραμμα 2.28. Παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων (Παραγωγή και φορολογικά έσοδα) ... 70
Διάγραμμα 2.29. Παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων ανά περιφέρεια ... 71
Διάγραμμα 2.30. Ετήσια Κατανάλωση τσίπουρου ανά είδος, 2024 ... 73
Διάγραμμα 2.31. Φορολογικά Έσοδα από το τσίπουρο, 2024 ... 73
Διάγραμμα 2.32. Έλεγχοι δίωξης τελωνείων και ΚΟΕ ανά κατηγορία ελέγχου ... 75
Διάγραμμα 2.33. Παραβάσεις στα αλκοολούχα ποτά ... 76
Διάγραμμα 2.34. Κατασχέσεις αλκοολούχων ποτών (σε λίτρα) ... 76
Διάγραμμα 2.35. Κατασχέσεις (σε χιλ. λίτρα) ... 77
Διάγραμμα 2.36. Πλήθος εργασιών για τη διασφάλιση είσπραξης του Ε.Φ.Κ ... 78
Διάγραμμα 3.1. Καταγεγραμμένες πωλήσεις αποσταγμάτων ανά σενάριο ... 81
Διάγραμμα 3.2. Καταγεγραμμένες πωλήσεις αποσταγμάτων ανά σενάριο (off-trade & on-trade) ... 82
Διάγραμμα 3.3. Δείκτης πωλήσεων και ΑΕΠ (2009=100) ... 82
Διάγραμμα 3.4. Οφέλη στον πληθωρισμό και στο παράνομο εμπόριο ... 83
Διάγραμμα 3.5. Αποτελέσματα μείωσης ΕΦΚ στην κατανάλωση ... 84
Διάγραμμα 3.6. Μεταβολή φορολογικών εσόδων (σενάριο διατήρησης & σενάριο μείωσης ΕΦΚ) ... 85
Διάγραμμα 3.7. Μεταβολή ΑΕΠ (σύγκριση με σενάριο διατήρησης) – ετήσια μεταβολή ... 86
Διάγραμμα 3.8. Μεταβολή Απασχόλησης (σύγκριση με σενάριο διατήρησης) - ετήσια μεταβολή ... 86
Διάγραμμα 3.9. Εξέλιξη αγοράς σε διαφορετικά σενάρια μείωσης ΕΦΚ ... 87
Διάγραμμα 3.10. Υποθέσεις στα διαφορετικά σενάρια μείωσης του ΕΦΚ ... 88
Διάγραμμα 3.11. Αποτελέσματα στα διαφορετικά σενάρια μείωσης του ΕΦΚ ... 88
Διάγραμμα 6.1: Δομή πίνακα εισροών-εκροών ... 97
Διάγραμμα 6.2. Επίδραση κλάδου παραγωγής αποσταγμάτων στην ελληνική οικονομία ... 99
Διάγραμμα 6.3. Επίδραση χονδρικού εμπορίου αποσταγμάτων στην ελληνική οικονομία ... 99
Διάγραμμα 6.4. Επίδραση λιανικού εμπορίου αποσταγμάτων στην ελληνική οικονομία ... 99
Διάγραμμα 6.5. Επίδραση κλάδου εστίασης (HORECA) στην ελληνική οικονομία ... 100

ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Στην παρούσα μελέτη χαρτογραφείται ο ευρύτερος κλάδος αποσταγμάτων στην Ελλάδα, αποτυπώνονται τα βασικά μεγέθη του (παραγωγή, πωλήσεις, απασχόληση, κ.ά.), καταγράφεται το φορολογικό πλαίσιο που διέπει τον κλάδο και αναλύεται το συνολικό αποτύπωμά του στην ελληνική οικονομία. Επιπλέον, εξετάζονται οι δυνητικές επιδράσεις από τη σύγκλιση του φορολογικού πλαισίου που διέπει τα αποστάγματα στην Ελλάδα με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, τόσο για την οικονομία όσο και για την απασχόληση, σε ένα πλαίσιο διατήρησης της δημοσιονομικής ουδετερότητας.

Βασικά Στοιχεία Κλάδου

Στην κατηγορία των **αποσταγμάτων** περιλαμβάνονται όλα τα ποτά που περιέχουν τουλάχιστον 15 βαθμούς αιθυλικής αλκοόλης και αντιμετωπίζουν κοινό φορολογικό πλαίσιο (Ουίσκι, βότκα, τζιν, ρούμι, τεκίλα, Ούζο, Τσίπουρο, κ.ά.). Τα αποστάγματα εντάσσονται στην ευρύτερη κατηγορία των αλκοολούχων ποτών μαζί με το κρασί και την μπύρα.

Ο **κλάδος παραγωγής και εμπορίας αποσταγμάτων** αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου κλαδικού οικοσυστήματος, στο οποίο περιλαμβάνονται επίσης η **εστίαση και ο τουρισμός** με τη **συνολική συνεισφορά στην ελληνική οικονομία** να είναι ιδιαίτερα σημαντική. Ο ευρύτερος κλάδος συνεισέφερε €2,1 δισ. στο ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας το 2024, απασχόλησε 73,4 χιλ. εργαζόμενους (σε όρους ισοδύναμων θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης), ενώ οι φόροι και οι εισφορές που δημιούργησε εκτιμώνται σε €622 εκατ.

Η **εγχώρια καταγεγραμμένη παραγωγή** αποσταγμάτων διαμορφώθηκε το 2024 σε 56 εκατ. λίτρα τελικού προϊόντος, με αύξηση κατά 4,9% σε σύγκριση με το 2023, ενώ σε όρους αξίας προσέγγισε τα €164 εκατ. Το μεγαλύτερο μέρος της εγχώριας παραγωγής αποσταγμάτων αφορά το ούζο, με 34 εκ. λίτρα τελικού προϊόντος το 2024 (61,4% της συνολικής παραγωγής). Σχεδόν τα 2/3 της εγχώριας παραγωγής ποτών εξάγονται, με το ούζο να αποτελεί το βασικό προϊόν με 27 εκ. λίτρα τελικού προϊόντος (80% της παραγωγής), ενώ ακολουθούν τα λοιπά αλκοολούχα με 7 εκ. λίτρα. Μικρό μερίδιο έχει το τσίπουρο, καθώς εξάγεται μόλις το 4,3% της παραγωγής στη συγκεκριμένη κατηγορία, ενώ στα Λικέρ οι εξαγωγές φτάνουν το 58% της παραγωγής. Σημαντική είναι η περιφερειακή διάσταση, καθώς το 67% της παραγωγής εντοπίζεται στη Θεσσαλία, στο Βόρειο Αιγαίο και στην Ανατολική Μακεδονία & Θράκη.

Οι **καταγεγραμμένες πωλήσεις αποσταγμάτων** υποχώρησαν ελαφρώς το 2024 στα 5,1 εκατ. 9λιτρα κιβώτια, έναντι 5,2 εκατ. το 2023. Ειδικότερα, στο επίσημο εμφιαλωμένο τσίπουρο καταγράφεται αύξηση 7,1% το 2024 με τις πωλήσεις να διαμορφώνονται σε 586 εκατ. 9λιτρα κιβώτια, ενώ σημαντική πτώση καταγράφηκε στην κατανάλωση ούζου (-20,5%), με την κατανάλωση να διαμορφώνεται σε 652 χιλ. 9λιτρα κιβώτια. Η κατανάλωση λοιπών αποσταγμάτων (χωρίς τσίπουρο και ούζο) διαμορφώθηκε το 2024 στα 3,9 εκατ. 9λιτρα κιβώτια, αυξημένη κατά 1,7% σε σύγκριση με το 2023. Με βάση εκτιμήσεις, και το 2025 αναμένεται οριακή μείωση της κατανάλωσης παραμένοντας κοντά στα 5,1 εκ. 9λιτρα κιβώτια.

Διάγραμμα 1. Πωλήσεις αποσταγμάτων ανά κατηγορία, 2009-2024, εκτίμηση 2025

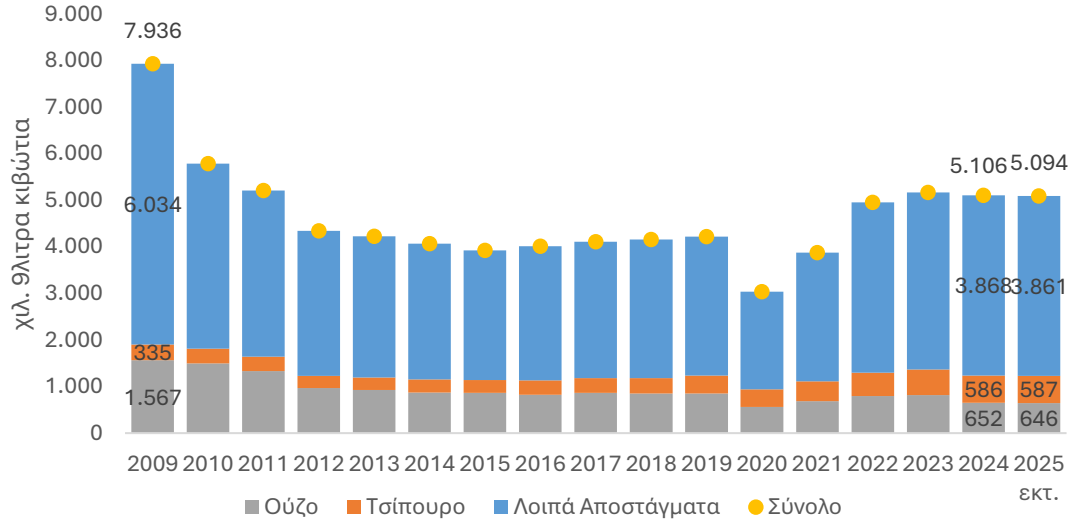

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Η εγχώρια αγορά αποσταγμάτων, παρά την ανάκαμψη των τελευταίων ετών λόγω αύξησης των τουριστικών ροών και ενίσχυσης της εγχώριας κατανάλωσης, είχε επηρεαστεί έντονα από την ύφεση της ελληνικής οικονομίας μετά το 2009, αλλά και από την ασκούμενη φορολογική πολιτική, ιδιαίτερα μετά το 2010. Η δραματική μείωση του εισοδήματος την περίοδο 2008-2013, αλλά και η απότομη αύξηση στους συντελεστές ΕΦΚ και ΦΠΑ που εφαρμόζονται στα αποστάγματα, οδήγησαν στην υποχώρηση της συνολικής εγχώριας αγοράς (σε όρους όγκου πωλήσεων) από περίπου 8,0 εκατ. 9λίτρα κιβώτια το 2009, στο χαμηλό επίπεδο του 2015 (3,9 εκατ.), πριν ξεσπάσει η πανδημία του 2020 και η αγορά καταρρεύσει στα 3,1 εκατ. 9λιτρα κιβώτια. Έτσι, το 2024 οι **πωλήσεις** βρίσκονται στο 64% των επιπέδων του 2009. Τα συνολικά μεγέθη έχουν υποχωρήσει λόγω αυτής της μείωσης, με τις απώλειες θέσεων εργασίας μεταξύ 2009-2024 να εκτιμώνται σε 25 χιλ. στην ευρύτερη αλυσίδα αξίας, σε μείωση του ΑΕΠ κατά €717 εκατ. και σε υποχώρηση των εισοδημάτων από εργασία κατά €136 εκατ.

Οι **εξαγωγές αποσταγμάτων** ενισχύθηκαν στα €115 εκατ. το 2024, με αύξηση κατά 8,5% σε σύγκριση με το 2023, ενώ οι εισαγωγές αποσταγμάτων διαμορφώθηκαν σε €198 εκατ., μειωμένες κατά 10,4% σε σύγκριση με το 2023. Σε όρους όγκου, ο δείκτης εξωστρέφειας (εξαγωγές προς εγχώρια παραγωγή) διαμορφώθηκε σε 67% το 2024, ενώ ο δείκτης εισαγωγικής διείσδυσης (εισαγωγές προς κατανάλωση) διαμορφώθηκε σε 60%.

Οι **τιμές αποσταγμάτων** λόγω των διαδοχικών αυξήσεων του ΕΦΚ και του συντελεστή ΦΠΑ είναι υψηλότερες κατά 35,1% το 2024 σε σύγκριση με το 2009, με το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης να καταγράφεται την περίοδο 2009-2011, καθώς ο δείκτης αυξήθηκε κατά 24,3%. Σε πραγματικούς όρους η μέση τιμή ενός αποστάγματος στην Ελλάδα κατατάσσει τη χώρα στην 4η υψηλότερη θέση στην ΕΕ, ακριβώς μετά τις βόρειες χώρες, με τον ΕΦΚ να είναι 1,5 φορά υψηλότερος από τη χονδρική τιμή ποτού (προ φόρων). Το σύνολο των φόρων αντιστοιχούν στο 55,1% της τελικής τιμής ενός αποστάγματος, ποσοστό αρκετά υψηλό σε σύγκριση με άλλες χώρες όπως η Κύπρος (42,1%), η Ιταλία (26,9%) και η Πορτογαλία (47,9%).

Ο **κύκλος εργασιών των εταιρειών παραγωγής και εισαγωγής αλκοολούχων ποτών** διαμορφώθηκε το 2024 σε €513 εκατ., ενώ τα καθαρά κέρδη σταθεροποιήθηκαν κοντά στα €28,0 εκατ.

Φορολογία Αλκοολούχων Ποτών

Ο κλάδος αποσταγμάτων συνεισφέρει σημαντικά στα φορολογικά έσοδα, τόσο μέσω του ΕΦΚ και του ΦΠΑ, όσο και με τους φόρους εισοδήματος και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης των εργαζόμενων στον κλάδο. Ενδεικτικά, τα έσοδα από τον ΕΦΚ στα αποστάγματα διαμορφώθηκαν το 2024 σε €346 εκατ., έναντι €348 εκατ. το 2023, λόγω της μικρής πτώσης της αγοράς. Τα αποστάγματα συγκέντρωσαν το 24% των πωλήσεων αλκοολούχων ποτών το 2024 σε όρους αιθυλικής αλκοόλης, ενώ συνεισέφεραν το 63% των φορολογικών εσόδων από την αιθυλική αλκοόλη.

Τα αποστάγματα έχουν υποστεί 8 αυξήσεις στη φορολογία από το 1998 (χωρίς να προσμετρώνται οι αυξήσεις στον συντελεστή ΦΠΑ, όπου εντάσσονται στον υψηλό συντελεστή) με τις 4 από αυτές να έχουν λάβει χώρα μέσα σε 18 μήνες στο διάστημα 2009-2010 οδηγώντας σε υπερδιπλασιασμό του ΕΦΚ από τα €1.135 ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης το 2008, στα €2.550. Η συνολική αύξηση του ΕΦΚ το 2010 ήταν 87% σε σχέση με το 2009 και 125% σε σχέση με το φορολογικό καθεστώς 2005-2008. Το 2025 καταγράφηκε οριακή μεταβολή του τελικού ΕΦΚ, λόγω κατάργησης του χαρτοσήμου 2,4% το οποίο επιβάλλονταν επί του ταμείου χημικών, με αποτέλεσμα ο ΕΦΚ να διαμορφωθεί στα €2.548, αντί €2.550.

Ο συντελεστής ΕΦΚ στην Ελλάδα βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ, ενώ τους υψηλότερους συντελεστές παρουσιάζουν συνήθως χώρες της Βόρειας Ευρώπης, οι οποίες για κοινωνικούς κυρίως λόγους επιβάλλουν υψηλούς συντελεστές στο αλκοόλ. Σημειώνεται ότι με προσαρμογή του κατά κεφαλήν εισοδήματος, προκύπτει ότι η Ελλάδα βρίσκεται το 2024 στην πρώτη θέση ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ. Επιπλέον, σε σύγκριση με χώρες που προσφέρουν αντίστοιχο τουριστικό προϊόν, η Ελλάδα έχει κατά €651 υψηλότερο ΕΦΚ από τη Γαλλία και πάνω από €1.500 από την Ιταλία, την Ισπανία και την Κύπρο.

Η φορολογική πολιτική που εφαρμόζεται δημιουργεί ορισμένες διακρίσεις μεταξύ των προϊόντων. Ο ΕΦΚ που επιβάλλεται στα αποστάγματα (εκτός ούζου και τσίπουρου) είναι διπλάσιος έναντι του αντίστοιχου φόρου στο εμφιαλωμένο ούζο, στο τσίπουρο και στη μπύρα. Περαιτέρω, υπάρχει μεγάλη διαφορά στη φορολόγηση εμφιαλωμένου τσίπουρου και προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων), καθώς ο φορολογικός συντελεστής στο προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών βρίσκεται στο 29% περίπου του συντελεστή που εφαρμόζεται στο επίσημο εμφιαλωμένο τσίπουρο. Αυτή η διαφορά, σε συνδυασμό με την απουσία ελέγχων στην εμπορία του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων), ισχυροποιεί τα κίνητρα για την παραγωγή και (παράνομη) εμπορία του. Η Ελλάδα βρίσκεται στην 5η θέση της ΕΕ ως προς τη μη καταγεγραμμένη κατανάλωση αλκοόλ, με ποσοστό 11,8%, παρουσιάζοντας αυξητική τάση από το 2008. Οι έλεγχοι της ΑΑΔΕ αναδεικνύουν το πρόβλημα, καθώς την τελευταία 3ετία 2022-2024 κατασχέθηκαν περίπου 500 χιλ. λίτρα αποσταγμάτων.

Η παραγωγή του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών πραγματοποιείται σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα 4 διήμερων του έτους και σκοπό έχει την αυτοκατανάλωση ή την εμπορία με στόχο την ενίσχυση του γεωργικού εισοδήματος. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία των Τελωνείων, οι ποσότητες προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών στην αγορά προσεγγίζουν τα 270 χιλ. 9λίτρα κιβώτια (2,4 εκ. λίτρα τελικού προϊόντος). Η ποσότητα αυτή είναι μειωμένη κατά 42% σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο, έπειτα από την αύξηση του ΕΦΚ στη συγκεκριμένη κατηγορία. Σημειώνεται ότι η παραγωγή του παραδοσιακού αποστάγματος διήμερων πραγματοποιείται κυρίως στις περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας, της Κρήτης και της Θεσσαλίας. Φορείς της αγοράς εκτιμούν ότι εκτός από τις ποσότητες που δηλώνονται με το καθεστώς του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών, παράγονται παράλληλα (είτε χωρίς να δηλώνονται, είτε από παράνομα αποστακτήρια) ποσότητες που διοχετεύονται για

εμπορική χρήση, αξιοποιώντας το χαμηλό καθεστώς φορολόγησης του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών. Με βάση εκτιμήσεις περίπου 1 εκατ. 9λιτρα κιβώτια (9.239 χιλ. λίτρα τελικού προϊόντος ή 3.696 χιλ. λίτρα αιθυλικής αλκοόλης) διοχετεύονται στην αγορά με αυτόν τον τρόπο. Οι απώλειες που προκύπτουν από την παράνομη εμπορία χύμα αποσταγμάτων των διήμερων αποσταγματοποιών είναι σημαντικές σε όρους φορολογικών εσόδων και υπολογίζονται σε περίπου €47,7 εκατ. λόγω μη καταβολής του αντίστοιχου ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών.

Μείωση ΕΦΚ στα αποστάγματα

Στη μελέτη εκτιμήθηκε η επίδραση της **προσαρμογής του ΕΦΚ αποσταγμάτων** στην αγορά ποτών αλλά και στην ελληνική οικονομία συνολικά, αναλύοντας τα δυνητικά αποτελέσματα αυτής της αλλαγής στον περιορισμό της παράνομης αγοράς, στην ενίσχυση της εφοδιαστικής αλυσίδας και της εγχώριας παραγωγής και στα συνολικά φορολογικά έσοδα.

Η προσαρμογή **του ΕΦΚ** στον ευρωπαϊκό μέσο όρο **(€1.930) αναμένεται να συνεισφέρει στη μείωση του παράνομου εμπορίου** και στην αντικατάσταση της κατανάλωσης που δεν καταγράφεται, με νόμιμη κατανάλωση. Η νόμιμη κατανάλωση είναι ελεγχόμενη και ασφαλής, ενώ παράλληλα τονώνει τα φορολογικά έσοδα και ενδυναμώνει το νόμιμο τμήμα της αγοράς, στηρίζοντας τον κλάδο και δημιουργώντας ένα εύρωστο επιχειρηματικό περιβάλλον μεσοπρόθεσμα.

Η μείωση του συντελεστή ΕΦΚ και η μετακύλιση αυτής της μείωσης στις τελικές τιμές ενδέχεται να διαφοροποιείται ανάλογα με τα τμήματα της αγοράς. Στην **αγορά λιανικής** που περιλαμβάνει supermarket, κάβες, κ.ά., αναμένεται να σημειωθεί μετακύλιση του μειωμένου φόρου στις τελικές τιμές, ενώ έχει εκτιμηθεί η πιθανότητα η μετακύλιση να μην είναι πλήρης. Αντιθέτως, στην on-trade (HORECA) αγορά είναι αρκετά πιο πιθανό οι μεταβολές των φορολογικών συντελεστών να μην επηρεάζουν τις τελικές τιμές, αλλά να οδηγούν σε αναπροσαρμογή των περιθωρίων κέρδους των επιχειρήσεων. Η αύξηση του περιθωρίου κέρδους για τις επιχειρήσεις, λόγω της σημαντικής μείωσης του ΕΦΚ, εκτιμάται ότι επιδρά θετικά: α) στη μεσομακροπρόθεσμη εξασφάλιση της λειτουργίας τους, διατηρώντας θέσεις απασχόλησης, φορολογικά έσοδα και εισφορές για το κράτος και β) στα **κίνητρα** των επιχειρήσεων να περάσουν στη νόμιμη αγορά αλκοολούχων, με θετικά αποτελέσματα σε όλη την οικονομία.

Ειδικότερα:

- Αναμένεται αύξηση του **ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας κατά €180 εκατ.**, ενώ η απασχόληση θα είναι ενισχυμένη κατά **13,1 χιλ. επιπλέον θέσεις**, συγκρινόμενα τα μεγέθη αυτά με το σενάριο διατήρησης του ΕΦΚ στο υφιστάμενο επίπεδο.
- Η εγχώρια παραγωγή θα αυξηθεί, ενισχύοντας τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και τις θέσεις απασχόλησης.
- Το **τελικό δημοσιονομικό ισοζύγιο θα είναι θετικό κατά €2,4 εκατ.,** καθώς οι απώλειες εσόδων από ΕΦΚ κατά €45,5 εκατ. στο τέλος της περιόδου αντισταθμίζονται από τα αυξημένα έσοδα από ΦΠΑ κατά €20,1 εκατ., τα επιπλέον έσοδα από τον φόρο στα κέρδη των επιχειρήσεων κατά €4,9 εκατ. και τα έσοδα από τον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, λόγω επέκτασης της απασχόλησης κατά €22,9 εκατ. ευρώ.
- Η μείωση του ΕΦΚ αναμένεται να ενισχύσει τα **κίνητρα για ενσωμάτωση κατανάλωσης στα νόμιμα κανάλια** σε όλα τα στάδια της επιτόπιας κατανάλωσης.
- Η μείωση του ΕΦΚ αναμένεται να εξορθολογήσει το φορολογικό πλαίσιο, τοποθετώντας την Ελλάδα πλησιέστερα σε χώρες που έχουν αντίστοιχο **τουριστικό προϊόν**, όπως η Πορτογαλία και η Ιταλία και ταυτόχρονα θα οδηγήσει σε **μείωση της λιανικής τιμής** πώλησης μιας τυπικής φιάλης αλκοολούχου ποτού κατά 13,6%.

- Η μείωση του ΕΦΚ εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε **μείωση της λιανικής τιμής** πώλησης μιας τυπικής φιάλης αλκοολούχου ποτού κατά 13,6%.

Επιπλέον εκτιμήθηκαν και εναλλακτικά σενάρια μείωσης του ΕΦΚ, ένα σενάριο ήπιας μείωσης και ένα δεύτερο σενάριο μεγάλης μείωσης και προσαρμογής του ΕΦΚ στον μέσο όρο των τουριστικά ανταγωνιστικά χωρών.

Συμπεράσματα – προτάσεις πολιτικής

Οι αναταράξεις στην εγχώρια οικονομία αλλά και διεθνώς την τελευταία 15ετία, σε συνδυασμό με την αύξηση των φορολογικών συντελεστών, έχουν δημιουργήσει ένα περιβάλλον αβεβαιότητας για τον κλάδο αποσταγμάτων. Η μείωση των εισοδημάτων και της κατανάλωσης, η αύξηση των φορολογικών συντελεστών άμεσων και έμμεσων φόρων (π.χ. αύξηση ΦΠΑ κατά 5 μονάδες) σε συνδυασμό με τον υπερδιπλασιασμό του ΕΦΚ στο αλκοόλ, +125% σε σύγκριση με το φορολογικό καθεστώς πριν το 2009, έχουν δυσχεράνει το επιχειρηματικό περιβάλλον στον κλάδο, με αλλαγές και στα καταναλωτικά πρότυπα.

Εκτιμάται λοιπόν ότι η στήριξη των επιχειρήσεων της ευρύτερης αλυσίδας αξίας του κλάδου αποσταγμάτων μπορεί να βελτιώσει τις προοπτικές της οικονομικής τους βιωσιμότητας σε όλα τα στάδια της αλυσίδας αξίας, όσο και να στηρίξει την απασχόληση. **Στο πλαίσιο αυτό εκτιμήθηκαν οι επιδράσεις στην οικονομία από τη σταδιακή προσαρμογή του εφαρμοζόμενου ΕΦΚ στον μέσο όρο της ΕΕ.** Η προσαρμογή αφορά τη μείωση του ΕΦΚ στα €1.930 ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης, δηλαδή στον ευρωπαϊκό μέσο όρο, έναντι €2.548 που ισχύει σήμερα με αντίστοιχη προσαρμογή για τον εφαρμοζόμενο ΕΦΚ στο ούζο και στο εμφιαλωμένο τσίπουρο.

Τα αποτελέσματα από τη μείωση του ΕΦΚ στον κλάδο και στην οικονομία είναι σημαντικά, καθώς εκτιμάται ότι θα:

- Ενισχύσει την υγιή επιχειρηματικότητα με **κίνητρα για ενσωμάτωση κατανάλωσης στα νόμιμα κανάλια** σε όλα τα στάδια της επιτόπιας κατανάλωσης, στον τουριστικό τομέα και στην εστίαση, τονώνοντας και την εγχώρια παραγωγή ποτών.
- Εξορθολογήσει το φορολογικό πλαίσιο, τοποθετώντας την Ελλάδα πλησιέστερα σε χώρες που έχουν αντίστοιχο **τουριστικό προϊόν** ενισχύοντας τη διατήρηση και την ανθεκτικότητα των επιχειρήσεων HORECA.
- Οδηγήσει σε **μείωση της τιμής** πώλησης μιας τυπικής φιάλης ενός αποστάγματος στη **λιανική αγορά**, μειώνοντας τη διαφορά σε σύγκριση με το διαθέσιμο εισόδημα.
- Αυξήσει το ΑΕΠ και την απασχόληση διατηρώντας ένα ισοσκελισμένο δημοσιονομικό ισοζύγιο.

Εκτός από την αναπροσαρμογή της φορολογίας αποσταγμάτων με τη σύγκλισή της προς τον μέσο όρο της ΕΕ, θετικά στη λειτουργία της αγοράς και στην ανάπτυξη του κλάδου αποσταγμάτων θα μπορούσαν να συμβάλλουν επιπλέον παράγοντες, όπως:

- Η **βελτίωση των ψηφιακών λειτουργιών των υπηρεσιών ελέγχου & εποπτείας** των αποσταγμάτων ποτών,
- Η σωστή εφαρμογή του νέου νόμου **Εθνικού τελωνειακού κώδικα (Ν. 5222/2025)** για την καλύτερη παρακολούθηση της αγοράς, χωρίς να δημιουργούνται επιπλέον εμπόδια στη διάθεση των προϊόντων.
- Η **διευκόλυνση των επιχειρηματικών επενδύσεων** με ηλεκτρονική διεκπεραίωση των μελετών και υποβολή όλων των στοιχείων μιας επένδυσης σε έναν φορέα.
- Η ενίσχυση, εκ μέρους της βιομηχανίας αποσταγμάτων, των **προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης καταναλωτών και εργαζομένων** στην αλυσίδα αξίας σχετικά με την υπεύθυνη κατανάλωση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της μελέτης είναι η χαρτογράφηση και η αποτύπωση των τρεχουσών τάσεων στον κλάδο αποσταγμάτων στην Ελλάδα, η εκτίμηση των μεγεθών και της συνεισφοράς της εφοδιαστικής αλυσίδας αποσταγμάτων στην ελληνική οικονομία και τέλος, η εξέταση εναλλακτικών σεναρίων αναπροσαρμογής του φορολογικού πλαισίου, με στόχο την άμβλυνση σοβαρών στρεβλώσεων και την τόνωση του ΑΕΠ, της απασχόλησης και των φορολογικών εσόδων.

Ειδικότερα, στο επόμενο κεφάλαιο της μελέτης παρουσιάζονται τα **βασικά χαρακτηριστικά και μεγέθη** του κλάδου (οριοθέτηση κλάδου, βασικά μεγέθη, συμβολή στην οικονομία, κ.λπ.) και οι κύριες τάσεις και εξελίξεις στον κλάδο αποσταγμάτων (εξέλιξη πωλήσεων, χρηματοοικονομικά αποτελέσματα), καθώς και το αποτύπωμα στην οικονομία. Στο δεύτερο κεφάλαιο εξετάζεται η **φορολογική πολιτική, καθώς και τα έσοδα** από τη φορολόγηση των αποσταγμάτων, ενώ αναλύονται οι πιθανές **στρεβλώσεις** που μπορεί να δημιουργηθούν από τη μη-αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς λόγω φορολογικού πλαισίου. Στο τρίτο κεφάλαιο ποσοτικοποιούνται τα αποτελέσματα από την **αναπροσαρμογή της φορολόγησης των αποσταγμάτων**, στοχεύοντας στην τόνωση του ΑΕΠ, της απασχόλησης και των φορολογικών εσόδων. Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο συνοψίζονται οι διαπιστώσεις της ανάλυσης και διατυπώνονται προτάσεις για τη σωστή λειτουργία της αγοράς και την ευρύτερη ενίσχυση της συμβολής του κλάδου στην ελληνική οικονομία.

1 ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΛΑΔΟΥ ΠΟΤΩΝ

1.1 Οριοθέτηση των προϊόντων και της αλυσίδας αξίας ποτών

Στην κατηγορία των αποσταγμάτων [1] περιλαμβάνονται όλα τα ποτά που περιέχουν τουλάχιστον 15 βαθμούς αιθυλικής αλκοόλης και αντιμετωπίζουν κοινό φορολογικό πλαίσιο. Στις επιμέρους κατηγορίες ανήκουν οι εξής μεγάλες κατηγορίες:

- Ουίσκι
- Λευκά Ποτά (βότκα, τζιν, ρούμι, τεκίλα)
- Λικέρ
- Κονιάκ / Brandy
- RTD'S (Ready-to-Drink Cocktails)
- Ούζο
- Τσίπουρο

Τα αποστάγματα εντάσσονται στην ευρύτερη κατηγορία των αλκοολούχων ποτών, στην οποία περιλαμβάνονται όλες οι κατηγορίες ποτών που εμπεριέχουν αιθυλική αλκοόλη, όπως το κρασί και η μπύρα.

Από την πλευρά της προσφοράς, στον ευρύτερο κλάδο των αποσταγμάτων εντάσσονται οι παρακάτω κλάδοι / ομάδες επιχειρήσεων:

Παραγωγοί αποσταγμάτων

Αντιπρόσωποι διεθνών οίκων παραγωγής αποσταγμάτων

Χονδρικό εμπόριο αποσταγμάτων

Λιανικό εμπόριο με μεγάλες και μεσαίες αλυσίδες και καταστήματα τροφίμων και ποτών

Ειδικευμένο λιανικό εμπόριο αποσταγμάτων (π.χ. κάβες)

HORECA - Επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ευρύτερο κλάδο Ξενοδοχείων – Εστιατορίων (εστιατόρια, bar, clubs, live, café-bar, κ.λπ.).

Η ταξινόμηση αυτή διαφοροποιείται από την παραδοσιακή «στενότερη» οριοθέτηση του κλάδου, σύμφωνα με την οποία στον κλάδο περιλαμβάνονται άμεσα μόνον οι δύο πρώτες ομάδες επιχειρήσεων, ως βασικοί προμηθευτές ποτών στην αγορά. [2] Ωστόσο, η διαφοροποίηση αυτή κρίθηκε σκόπιμη, καθώς ένας από τους κύριους στόχους της μελέτης είναι η ανάλυση του συνολικού αντίκτυπου του κλάδου των αποσταγμάτων στην

[1] Σε ορισμένες περιπτώσεις το ούζο και το τσίπουρο ως ελληνικά αποστάγματα, που έχουν διαφορετική φορολογική μεταχείριση, παρουσιάζονται ξεχωριστά.

[2] Η προσέγγιση που ακολουθείται ως προς την οριοθέτηση του κλάδου διαφοροποιείται και από την επίσημη στατιστική ταξινόμηση (ΣΤΑΚΟΔ 2008) που χρησιμοποιεί η Στατιστική Υπηρεσία (ΕΛΣΤΑΤ), σύμφωνα με την οποία η παραγωγή ποτών συνιστά διαφορετικό κλάδο από το εισαγωγικό εμπόριο ποτών από το εξωτερικό, το οποίο και εντάσσεται στο χονδρικό εμπόριο ποτών.

ελληνική οικονομία και των επιπτώσεων που προκαλούνται από το υφιστάμενο σύστημα φορολόγησής τους. Για τον λόγο αυτό, στην παρούσα ανάλυση περιλαμβάνονται και οι κλάδοι που διαμεσολαβούν μεταξύ της παραγωγής και της διάθεσης των προϊόντων στους τελικούς καταναλωτές.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, ο κλάδος των αποσταγμάτων διακρίνεται σε τέσσερα βασικά επίπεδα:

- Στο πρώτο επίπεδο περιλαμβάνεται η **παραγωγή και εισαγωγή αποσταγμάτων**.
- Στο δεύτερο επίπεδο βρίσκονται τα ενδιάμεσα κανάλια διανομής (**χονδρικό εμπόριο**).
- Στο τρίτο επίπεδο περιλαμβάνονται τα τελικά σημεία **λιανικής πώλησης** αποσταγμάτων προς οικιακή κατανάλωση (off trade – supermarkets, κάβες).
- Στο τέταρτο επίπεδο περιλαμβάνονται τα τελικά σημεία λιανικής πώλησης αποσταγμάτων προς επιτόπια κατανάλωση (**HORECA** – Hotels – Restaurants – Cafes) (on trade - Μπαρ, Εστιατόρια, Ξενοδοχεία, κ.ά.).

Η διάκριση αυτή δεν είναι απόλυτη, καθώς σημεία λιανικής πώλησης όπως οι μεγάλες αλυσίδες supermarket, συχνά αποτελούν προμηθευτές τελικών σημείων πώλησης προς επιτόπια κατανάλωση. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, οι πωλήσεις ποτών αποτελούν τμήμα των συνολικών πωλήσεων των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στα επίπεδα χονδρικής και λιανικής πώλησης. Κατά το τμήμα αυτό θεωρούμε ότι η δραστηριότητά τους περιλαμβάνεται στον κλάδο των αποσταγμάτων.

Παρακάτω αποτυπώνεται πιο αναλυτικά η δομή του κλάδου και παρατίθενται εκτιμήσεις σχετικά με την κατανομή των πωλήσεων σε κάθε επίπεδο της αλυσίδας αξίας (εφοδιασμού). Στο πρώτο επίπεδο, περιλαμβάνονται οι εταιρείες παραγωγής αποσταγμάτων και οι εισαγωγικές εταιρείες, οι οποίες εισάγουν, παράγουν και διαθέτουν αποστάγματα με ισχυρά εμπορικά σήματα, τα οποία στηρίζουν μέσω διαφήμισης και προωθητικών ενεργειών και διαθέτουν στην αγορά έχοντας αναπτύξει οργανωμένα δίκτυα διανομής (παραδοσιακό χονδρικό εμπόριο, καταστήματα Cash & Carry, μεγάλα καταστήματα λιανικής).

Το παραδοσιακό χονδρικό εμπόριο και τα καταστήματα Cash & Carry διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην αλυσίδα εφοδιασμού των αποσταγμάτων, καθώς τροφοδοτούν μεγάλο τμήμα της αγοράς λιανικής και το μεγαλύτερο τμήμα των σημείων επιτόπιας κατανάλωσης. Εκτιμάται ότι οι παραγωγοί και οι εισαγωγείς διακινούν περίπου το 55% του όγκου των πωλήσεών τους μέσω χονδρεμπόρων, ενώ πωλούν το 15% σε καταστήματα Cash & Carry από τα οποία προμηθεύονται ποτά ένα μέρος των καταστημάτων λιανικής πώλησης και των σημείων επιτόπιας κατανάλωσης. Το υπόλοιπο 30% περίπου του όγκου των πωλήσεών τους διατίθεται απευθείας σε μεγάλα καταστήματα λιανικής, από τα οποία στη συνέχεια μπορεί να προμηθεύονται μικρότεροι λιανέμποροι, παραδοσιακά καταστήματα λιανικής (περίπτερα, ψιλικατζίδικα) και τμήμα των σημείων επιτόπιας κατανάλωσης.

Πιο συγκεντρωτικά, η αγορά αποσταγμάτων περιλαμβάνει δύο βασικά τμήματα:

- την αγορά / κανάλι **off trade (Λιανική)**, δηλαδή την αγορά στην οποία διατίθενται αποστάγματα για οικιακή κυρίως κατανάλωση (μέσω Mini & Super Markets, παραδοσιακής λιανικής, κ.ά.) και
- την αγορά / κανάλι **on trade (HORECA)**, στην οποία διατίθενται αποστάγματα προς επιτόπια κατανάλωση (Εστιατόρια, Μπαρ, Ξενοδοχεία, κ.ά.).

Η αγορά off trade εκτιμάται ότι αντιπροσωπεύει περίπου το 40% του συνολικού όγκου πωλήσεων αποσταγμάτων, με το υπόλοιπο 60% να αφορά στην επιτόπια κατανάλωση.

Διάγραμμα 1.1. Αλυσίδα αξίας κλάδου αποσταγμάτων

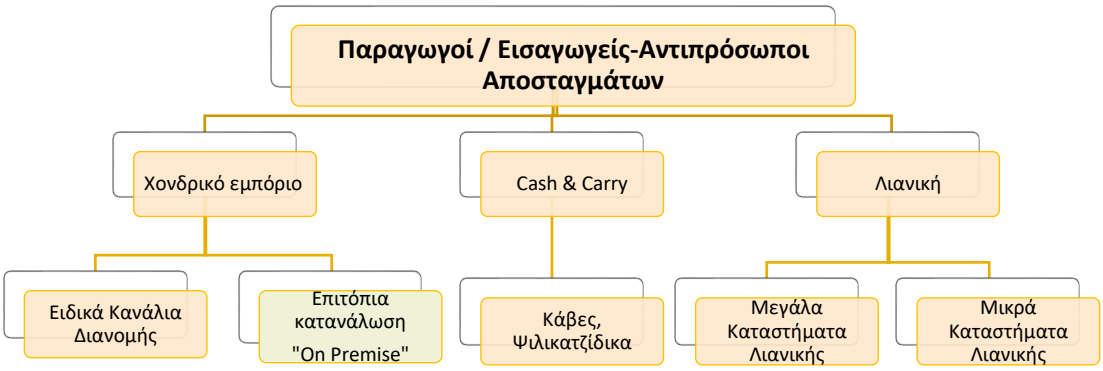

Πηγή: Εκτιμήσεις επιχειρήσεων του κλάδου.

Στον κλάδο παραγωγής αποσταγμάτων στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται εταιρείες διαφορετικής νομικής μορφής και επιχειρησιακής οργάνωσης και ποικιλίας παραγόμενων προϊόντων. Οι επιχειρήσεις αυτές παράγουν κυρίως εγχώρια (τοπικά) αποστάγματα, όπως ούζο, τσίπουρο/τσικουδιά, μπράντι και λικέρ, και μικρές ποσότητες άλλων αλκοολούχων ποτών.

Εκτός από τους επίσημους παραγωγούς, μεγάλο μέρος της παραγωγής αποσταγμάτων πραγματοποιείται για προσωπική κατανάλωση, αλλά και για εμπορία σε μορφή χύμα. Εκτιμάται ότι τέτοια δραστηριότητα εμφανίζεται με περίπου 23 χιλ. άδειες διήμερων αποσταγματοποιών για το 2023, οι οποίοι παράγουν χύμα, μη τυποποιημένα αποστάγματα σε άμβυκες που δεν ξεπερνούν τα 130 λίτρα και δεν ελέγχονται από το Γενικό Χημείο του Κράτους, ενώ υπόκεινται σε ειδικό φορολογικό καθεστώς. Η παραγωγή αποσταγμάτων, κυρίως προϊόντων απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων), για προσωπική χρήση ή για διάθεση στον κοινωνικό περίγυρο των παραγωγών και σε μικρά καταστήματα λιανικού εμπορίου και εστίασης, έχει λάβει ευρεία έκταση, γεγονός που συνιστά αθέμιτο ανταγωνισμό για τις επιχειρήσεις του κλάδου και συνεπάγεται απώλεια φορολογικών εσόδων όταν δεν αποδίδεται ο προβλεπόμενος ειδικός φόρος κατανάλωσης.

1.2 Βασικά οικονομικά μεγέθη κλάδου αποσταγμάτων

Στην αλυσίδα αξίας του κλάδου αποσταγμάτων στην Ελλάδα καταγράφεται ένας μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο λιανικό εμπόριο και στους κλάδους που συνδέονται με την επιτόπια κατανάλωση αποσταγμάτων (δραστηριότητες παροχής ποτών) και λειτουργούν περιφερειακά των βασικών κλάδων παραγωγής και εισαγωγής. **Συνεπώς, οι εξελίξεις στην αγορά αποσταγμάτων επηρεάζουν και τους κλάδους που βρίσκονται στο ενδιάμεσο και στο τελικό στάδιο της εφοδιαστικής αλυσίδας**.

Στο τμήμα παραγωγής αποσταγμάτων καταγράφονται περίπου 340 επιχειρήσεις με 1,1 χιλ. εργαζόμενους, ενώ στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο περιλαμβάνεται ένας πολύ μεγαλύτερος αριθμός. Στο άμεσα διασυνδεδεμένο τμήμα εμπορίου που αφορά το λιανικό εμπόριο ποτών, καταγράφονται περίπου 2,2 χιλ. εργαζόμενοι. Ωστόσο, το μεγαλύτερο αποτύπωμα των αποσταγμάτων εντοπίζεται στα κανάλια επιτόπιας κατανάλωσης (κλάδοι 55.1, 56.1, 56.2, 56.3). Αναλύοντας μόνο τον στενό πυρήνα της αλυσίδας αξίας των αλκοολούχων ποτών καταγράφονται σε αυτήν περίπου 37 χιλ. επιχειρήσεις, με κύκλο εργασιών €6,6 δισεκ., ενώ η απασχόληση φτάνει σχεδόν τα 220 χιλ. άτομα.

Πίνακας 1.1. Βασικά μεγέθη εφοδιαστικής αλυσίδας κλάδου αποσταγμάτων (2023)

	Κλάδοι	Επιχειρήσεις	Κύκλος εργασιών*	Απασχόληση
Παραγωγή	***11.01 & 11.04: Απόσταξη, ανακαθαρισμός και ανάμιξη αλκοολούχων ποτών***	***342***	***221***	***1.119***
Εμπορία	**46.34: Χονδρικό εμπόριο ποτών**	**2.218**	**3.094**	**11.818**
	47.11: Λιανικό εμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα που πωλούν κυρίως τρόφιμα, ποτά ή καπνό	14.520	19.115	133.481
	47.25: Λιανικό εμπόριο ποτών σε ειδικευμένα καταστήματα	***793***	***210***	***2.259***
HORECA	55.1: Ξενοδοχεία και παρόμοια καταλύματα με ή χωρίς εστιατόριο	8.549	8.900	149.463
	56.1: Δραστηριότητες εστιατορίων και κινητών μονάδων εστίασης	39.210	7.698	299.351
	56.2: Υπηρεσίες τροφοδοσίας για εκδηλώσεις και άλλες δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	3.852	660	16.031
	56.3: Δραστηριότητες παροχής ποτών	**33.893**	**3.118**	**203.788**
	Στενός πυρήνας δραστηριότητας ποτών	**37.246**	**6.642**	**218.984**
	Σύνολο ευρύτερης αλυσίδας ποτών	103.377	43.015	817.310

Πηγή: Eurostat, SBS, Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ (εισαγωγείς / αντιπρόσωποι), (σε εκατ. ευρώ)

[1]Οι κωδικοί αριθμοί μπροστά από την ονομασία των κλάδων αντιστοιχούν στη στατιστική τους ταξινόμηση.
[2] Οι εισαγωγείς / αντιπρόσωποι περιλαμβάνονται στον κλάδο χονδρικού εμπορίου ποτών.
[3]Το μη εξειδικευμένο λιανικό εμπόριο περιλαμβάνει τα περίπτερα, παντοπωλεία, καταστήματα γενικού εμπορίου τροφίμων, ποτών και καπνού.

1.3 Παραγωγή

Η εγχώρια παραγωγή αποσταγμάτων διαμορφώθηκε στα 56 εκατ. λίτρα τελικού προϊόντος το 2024, με αύξηση κατά 4,9% σε σύγκριση με το 2023 (53,4 εκατ. λίτρα), καταγράφοντας αυξητική τάση από το 2012. Η παραγωγή εκφρασμένη σε αξία προσέγγισε τα €164 εκατ. το 2024, σημαντικά αυξημένη σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο (Διάγραμμα 1.3). Οι εξαγωγές αυξήθηκαν με μεγαλύτερη ταχύτητα το 2024 κατά 8,4%, καθώς η κατανάλωση κατέγραψε πτώση κατά 2,0% και διαμορφώθηκε στα 43 εκατ. λίτρα τελικού προϊόντος.

Διάγραμμα 1.2. Εγχώρια παραγωγή αποσταγμάτων (σε εκατ. λίτρα)

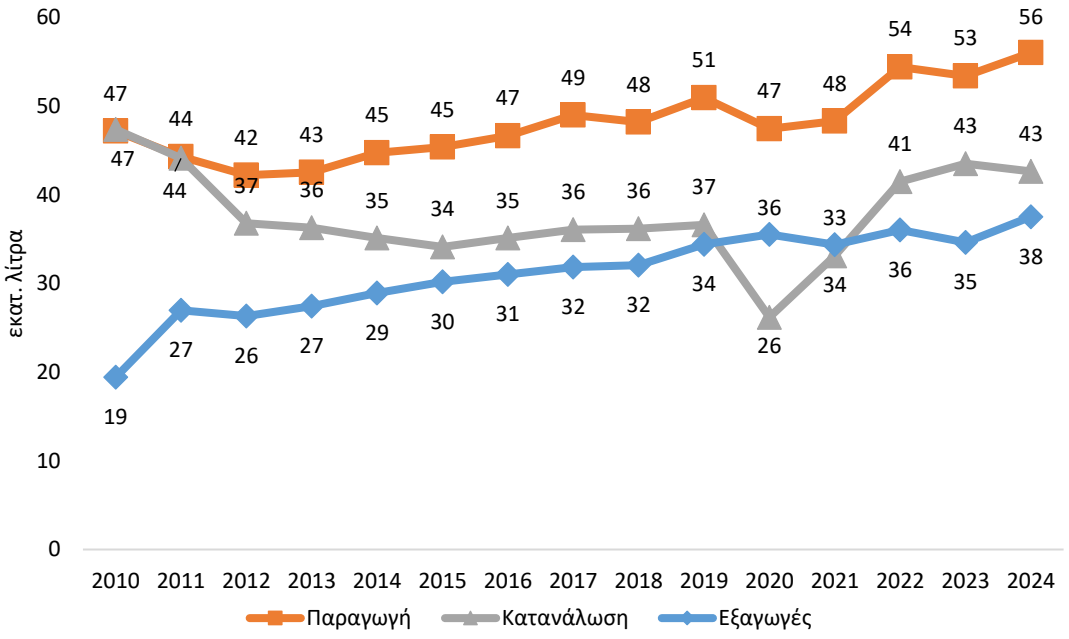

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση ΙΟΒΕ. Προσαρμογή αρχικών δεδομένων με αναγωγή ενός λίτρου αιθυλικής αλκοόλης σε 2,5 λίτρα τελικού προϊόντος (40% vol), ενώ στην κατηγορία των Λικέρ (25% vol).

Διάγραμμα 1.3. Αξία παραγωγής αποσταγμάτων

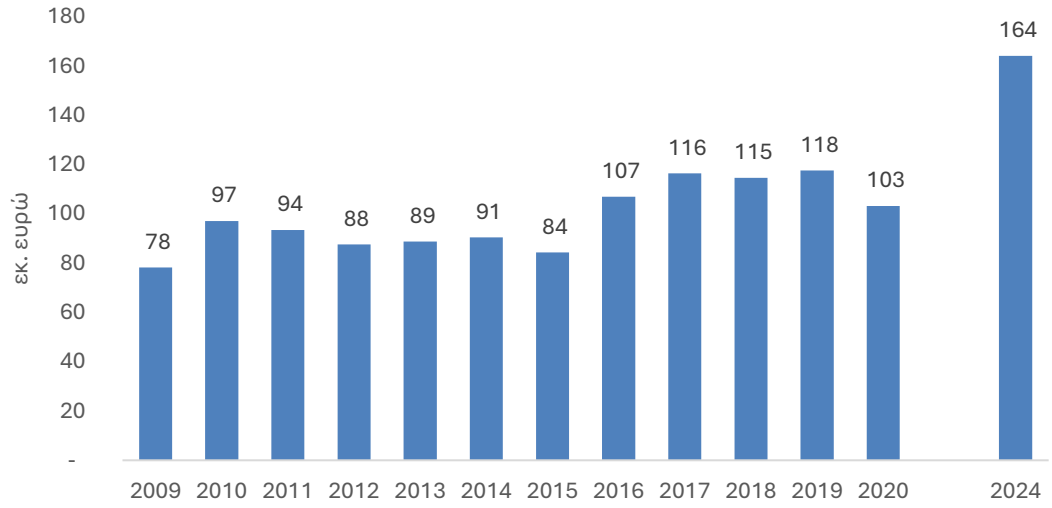

Πηγή: Eurostat, *εκτιμήσεις ΙΟΒΕ

Στο σύνολο του 2024 ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής ποτών παρουσιάζει αισθητή άνοδο σε σύγκριση με το 2023, αντιστρέφοντας την πτωτική πορεία που είχε σημειωθεί το προηγούμενο έτος. Στο 9μηνο του 2025 σημειώθηκε πτώση του δείκτη, εν μέρει λόγω της πολύ μεγάλης αύξησης στο αντίστοιχο διάστημα του 2024.

Διάγραμμα 1.4. Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής Ποτών

Πηγή: Eurostat.

Ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής ποτών στην Ελλάδα καταγράφει καλύτερες επιδόσεις σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ27 μετά το 2023, αντισταθμίζοντας τις χαμηλότερες επιδόσεις στη μεταπανδημική περίοδο.

Διάγραμμα 1.5. Ετήσια ποσοστιαία μεταβολή Δείκτη Βιομηχανικής Παραγωγής Ποτών, Ελλάδα & ΕΕ27

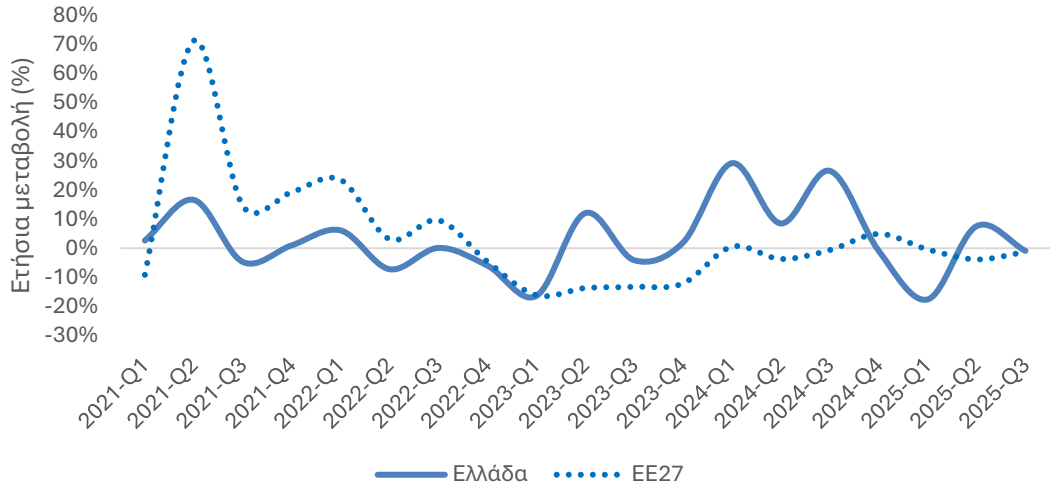

Πηγή: Eurostat.

Η βελτίωση της παραγωγής αποτυπώνεται και στις επιχειρηματικές προσδοκίες του κλάδου, καθώς καταγράφουν βελτίωση από το 2022 στην Ελλάδα, σε αντίθεση με την ΕΕ όπου η εικόνα ήταν πιο ασθενής. Το 2024 καταγράφηκαν μεικτές τάσεις, ενώ στις αρχές του 2025 οι επιχειρηματικές προσδοκίες στον κλάδο Ποτοποιίας παραμένουν σχετικά σταθερές στην Ελλάδα, με ελαφρώς πτωτική τάση στην ΕΕ

Διάγραμμα 1.6. Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στην παραγωγή και διάθεση αλκοολούχων ποτών

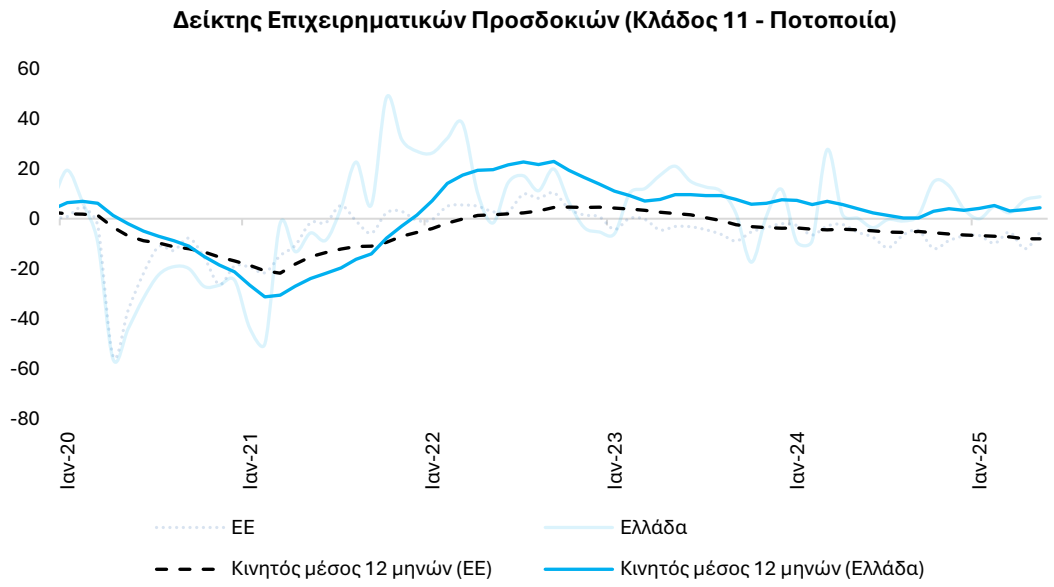

Πηγή: DG ECFIN.

Το μεγαλύτερο μέρος της εγχώριας παραγωγής αλκοολούχων ποτών αφορά το ούζο, με 34 εκ. λίτρα τελικού προϊόντος το 2024 (61,4% της συνολικής παραγωγής), ενώ ακολουθούν τα υπόλοιπα αποστάγματα με 12 εκ. λίτρα (21,2% της συνολικής παραγωγής). Αυξημένο μερίδιο έχει η παραγωγή εμφιαλωμένου τσίπουρου, η οποία αντιστοιχεί στο 9,6% της παραγωγής, έναντι 7,6% το 2010 με 5,0 εκ. λίτρα το 2024. Η παραγωγή Λικέρ προσέγγισε τα 4,0 εκ. λίτρα το 2024, με μερίδιο 7,8% του συνόλου, έναντι 3,5% το 2010.

Διάγραμμα 1.7. Παραγωγή αποσταγμάτων ανά κατηγορία (εκ. λίτρα τελικού προϊόντος)

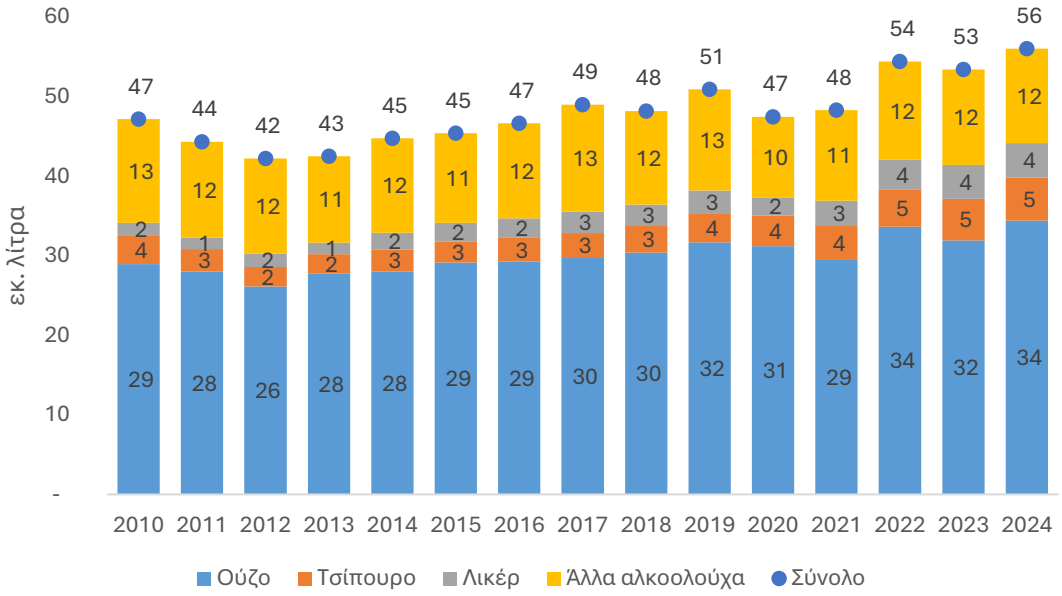

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Σχεδόν το 67% της εγχώριας παραγωγής ποτών εξάγεται, με το ούζο να αποτελεί το βασικό προϊόν με 27 εκ. λίτρα τελικού προϊόντος (80% της παραγωγής), ενώ ακολουθούν τα λοιπά αλκοολούχα με 7 εκ. λίτρα. Μικρό μερίδιο έχει το τσίπουρο, καθώς εξάγεται μόλις το 4,3% της παραγωγής στη συγκεκριμένη κατηγορία, ενώ στα Λικέρ οι εξαγωγές φτάνουν το 58% της παραγωγής.

Διάγραμμα 1.8. Εξαγωγές αποσταγμάτων ανά κατηγορία (εκ. λίτρα τελικού προϊόντος)

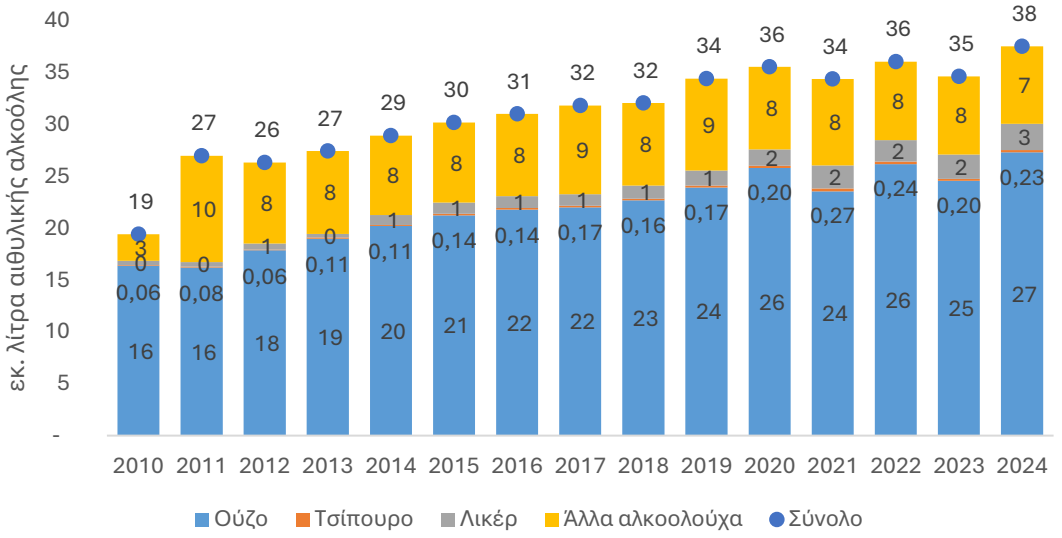

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Σε περιφερειακό επίπεδο, η παραγωγή εντοπίζεται σε μεγάλο βαθμό στη Θεσσαλία, με το 25% σχεδόν της παραγωγής, ενώ ακολουθεί το Βόρειο Αιγαίο με αντίστοιχο ποσοστό, κυρίως λόγω του ούζου. Στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη παράγεται το 19,4% της συνολικής παραγωγής αλκοολούχων και ακολουθεί η Αττική με 16,3% του συνόλου.

Διάγραμμα 1.9. Παραγωγή ανά περιφέρεια

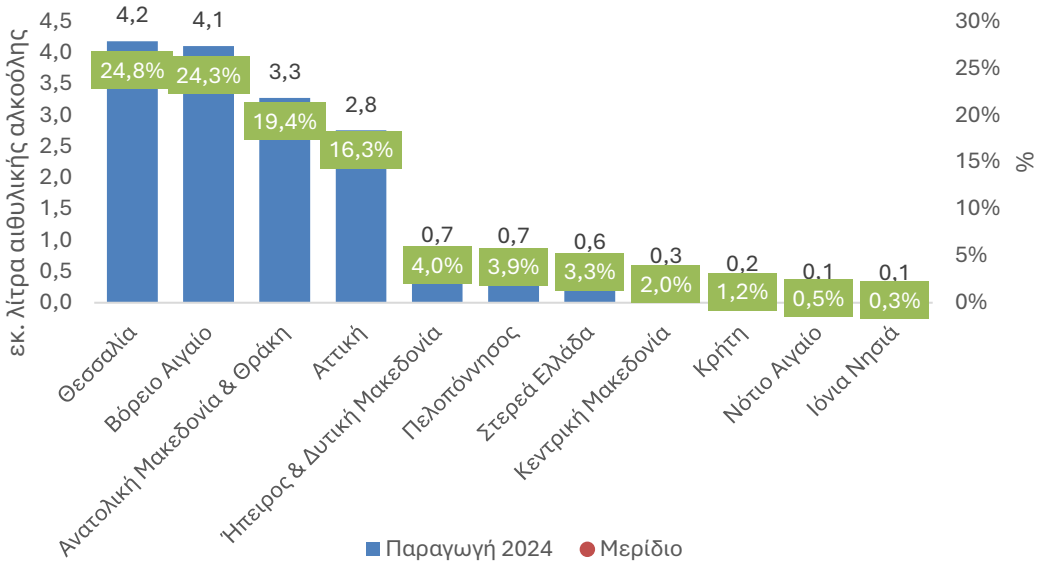

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία των επιχειρήσεων απόσταξης το σύνολο των αποστακτικών μηχανημάτων των ποτοποιών και αποσταγματοποιών, έφτασε τους 514 άμβυκες για το 2024. Στο Βόρειο Αιγαίο εντοπίζεται ο μεγαλύτερος αριθμός τους (119), ενώ ακολουθεί η Θεσσαλία και η Πελοπόννησος* με 91 και 87 άμβυκες αντίστοιχα. Στο Βόρειο Αιγαίο εντοπίζεται η μεγαλύτερη αναλογία αμβύκων ανά άδεια (3,4), ενώ στην Κρήτη και στη Στερεά Ελλάδα η χαμηλότερη αναλογία με 0,5. Η μέση παραγωγή ανά άμβυκα είναι αρκετά υψηλή στην Αττική, λόγω των μεγαλύτερων μονάδων παραγωγής, με 120 χιλ. λίτρα άνυδρα ανά άμβυκα. Ακολουθεί η Πελοπόννησος* με 64 χιλ. λίτρα άνυδρα, και η Ανατολική Μακεδονία & Θράκη με 61 χιλ. για το 2024. Στον μέσο όρο της χώρας, παράγονται 42 χιλ. λίτρα άνυδρα ανά άμβυκα και 57 χιλ. λίτρα άνυδρα ανά άδεια.

Πίνακας 1.2. Αριθμός Αμβύκων και αδειών απόσταξης, 2024

	Άμβυκες	Άδειες	Άμβυκες ανά άδεια	Παραγωγή (λίτρα άνυδρα) ανά άμβυκα	Παραγωγή (λίτρα άνυδρα) ανά άδεια
Βόρειο Αιγαίο	119	35	3,4	34.476	117.220
Θεσσαλία	91	47	1,9	45.947	88.961
Πελοπόννησος/Δυτική Ελλάδα/Ιόνια Νησιά	87	87	1,0	64.037	64.037
Κεντρική Μακεδονία	64	38	1,7	5.336	8.987
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	53	24	2,2	61.765	136.397
Ήπειρος & Δυτική Μακεδονία	29	37	0,8	23.359	18.309
Αττική	23	25	0,9	119.798	110.214
Κρήτη	22	44	0,5	9.138	4.569
Στερεά Ελλάδα	17	31	0,5	33.027	18.111
Νότιο Αιγαίο	9	13	0,7	9.142	6.329
Σύνολο	**514**	**381**	**1,3**	**42.311**	**57.080**

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, ΣΕΑΟΠ, Ανάλυση ΙΟΒΕ.

1.4 Κατανάλωση

Οι καταγεγραμμένες πωλήσεις αποσταγμάτων υποχώρησαν ελαφρώς το 2024, έπειτα από την αυξητική τάση μετά την πανδημία, ωθούμενες την περίοδο 2021-2023 κυρίως από την ενίσχυση της κατανάλωσης λόγω συσσωρευμένων αποταμιεύσεων και τις αυξημένες τουριστικές ροές. Συγκεκριμένα, οι πωλήσεις διαμορφώθηκαν στα 5,1 εκατ. 9λιτρα κιβώτια, έναντι 5,2 εκατ. το 2023, ενώ υπολείπονται σημαντικά σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2009 (7,9 εκατ.) και 2010 (5,8 εκατ.). Με βάση εκτιμήσεις, και το 2025 αναμένεται οριακή μείωση της κατανάλωσης παραμένοντας κοντά στα 5,1 εκ. 9λιτρα κιβώτια.

Διάγραμμα 1.10. Πωλήσεις αποσταγμάτων, 2009-2025

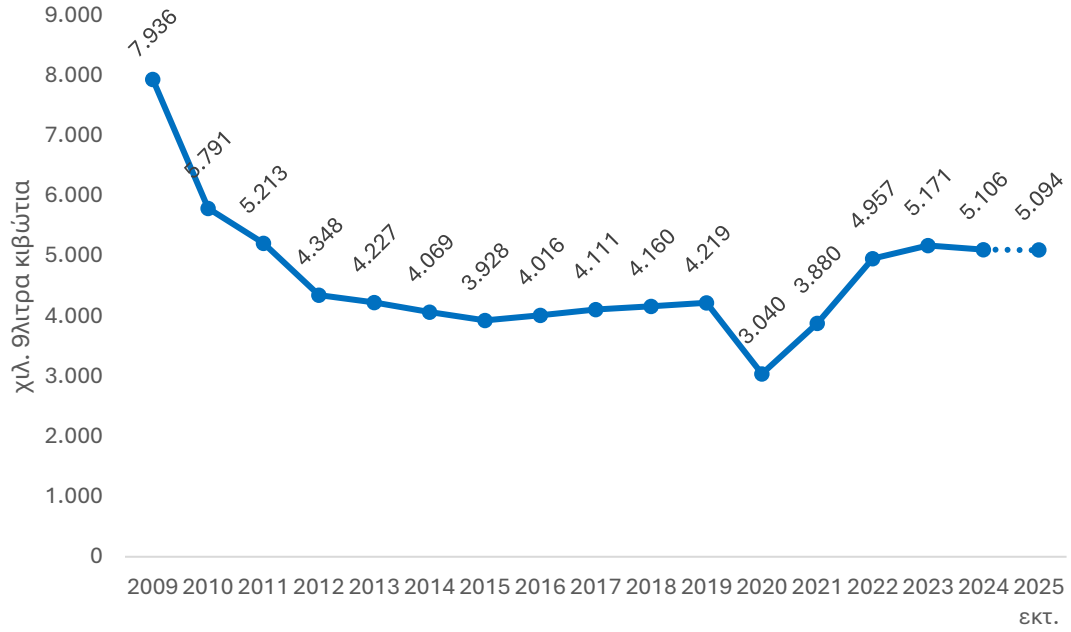

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση ΙΟΒΕ. Σημειώνεται ότι στην κατηγορία του τσίπουρου δεν περιλαμβάνεται η κατανάλωση του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων), καθώς και το παράνομο τσίπουρο.

Στις συνολικές πωλήσεις αποσταγμάτων περιλαμβάνονται οι κατηγορίες ούζου, τσίπουρου/τσικουδιάς και λοιπών αποσταγμάτων (ουίσκι, βότκα, τζιν, κ.λπ.). Οι κατηγορίες αυτές καταγράφουν διαφορετική πορεία την τελευταία 15ετία με την κατανάλωση λοιπών αποσταγμάτων (χωρίς τσίπουρο και ούζο) να διαμορφώνεται το 2024 στα 3,9 εκατ. 9λιτρα κιβώτια, αύξηση κατά 1,7%. Σημαντική πτώση σημειώθηκε στο ούζο, με μείωση κατά 20,5% το 2024 και την αγορά να διαμορφώνεται στα 652 χιλ. 9λιτρα κιβώτια, ενώ στο επίσημο εμφιαλωμένο τσίπουρο καταγράφεται αύξηση 7,1% το 2024, με την κατανάλωση να διαμορφώνεται στα 586 χιλ. 9λιτρα κιβώτια.

Διάγραμμα 1.11. Πωλήσεις αποσταγμάτων ανά κατηγορία, 2009-2025

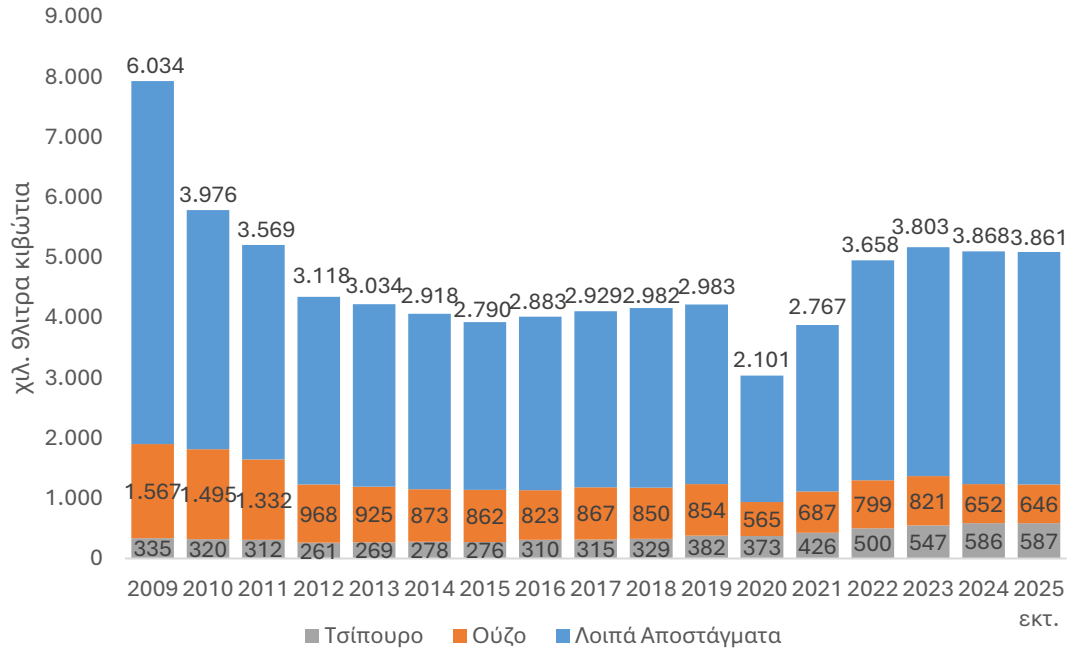

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση ΙΟΒΕ. Σημειώνεται ότι στην κατηγορία του τσίπουρου δεν περιλαμβάνεται η κατανάλωση του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων), καθώς και το παράνομο τσίπουρο.

Μετά την πολύ έντονη πτώση της περιόδου 2010-2012, λόγω της απότομης αύξησης των φορολογικών συντελεστών ΕΦΚ και ΦΠΑ αλλά και τη μείωση των εισοδημάτων, η αγορά συνέχισε την καθοδική της πορεία, ενώ οι μικρής έντασης αυξήσεις μεταξύ 2016-2019 δεν αναπλήρωσαν τις απώλειες. Έτσι, το 2024, και έπειτα από την ανάκαμψη μετά την πανδημία, οι πωλήσεις βρίσκονται στο 64% των επιπέδων του 2009, έναντι 50%-55% την περίοδο 2013-2019, ενώ το σύνολο της οικονομίας, όπως υπολογίζεται με το ΑΕΠ, καταγράφει υψηλότερες επιδόσεις και βρίσκεται στο 89% των επιπέδων του 2009.

Διάγραμμα 1.12. Ποσοστιαία μεταβολή πωλήσεων και δείκτης πωλήσεων αποσταγμάτων

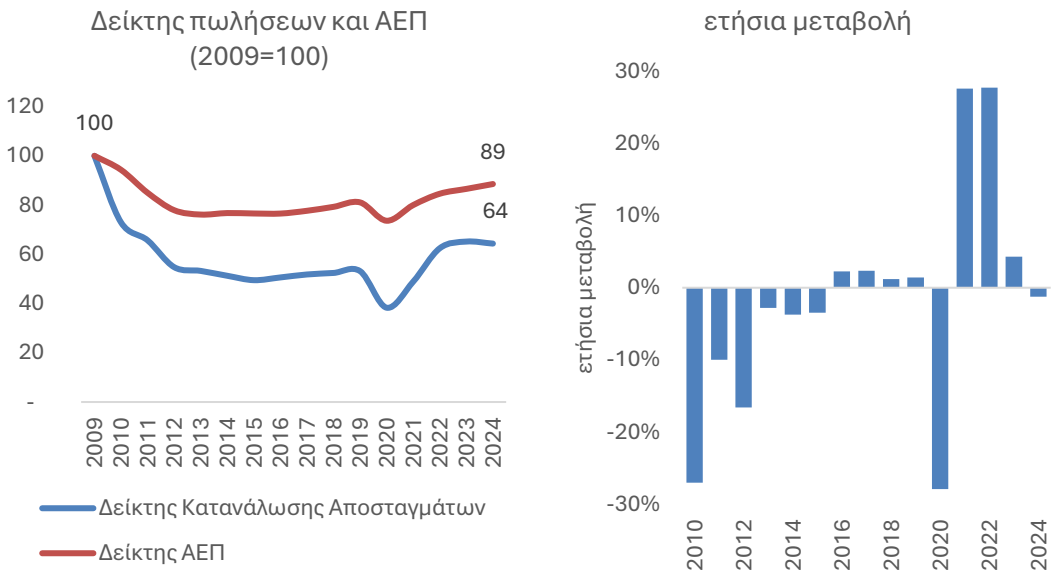

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Eurostat, Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Το 2024 καταγράφεται ισχυρή πτώση στο ούζο και στο κρασί, κατά 20,5% και 15,9% αντίστοιχα, ενώ μικρή αύξηση σημειώνουν τα λοιπά αποστάγματα κατά 1,7%. Στην κατηγορία της μπύρας οι πωλήσεις είναι κατά 5,0% αυξημένες, ενώ μεγαλύτερη άνοδο σημειώνει το τσίπουρο κατά 7,0%. Η ισχυρή ανάκαμψη μετά την πανδημία σχεδόν σε όλες τις κατηγορίες φαίνεται να εξασθενεί σημαντικά, με εξαίρεση το τσίπουρο.

Διάγραμμα 1.13. Ετήσιες μεταβολές της κατανάλωσης αλκοολούχων ανά κατηγορία

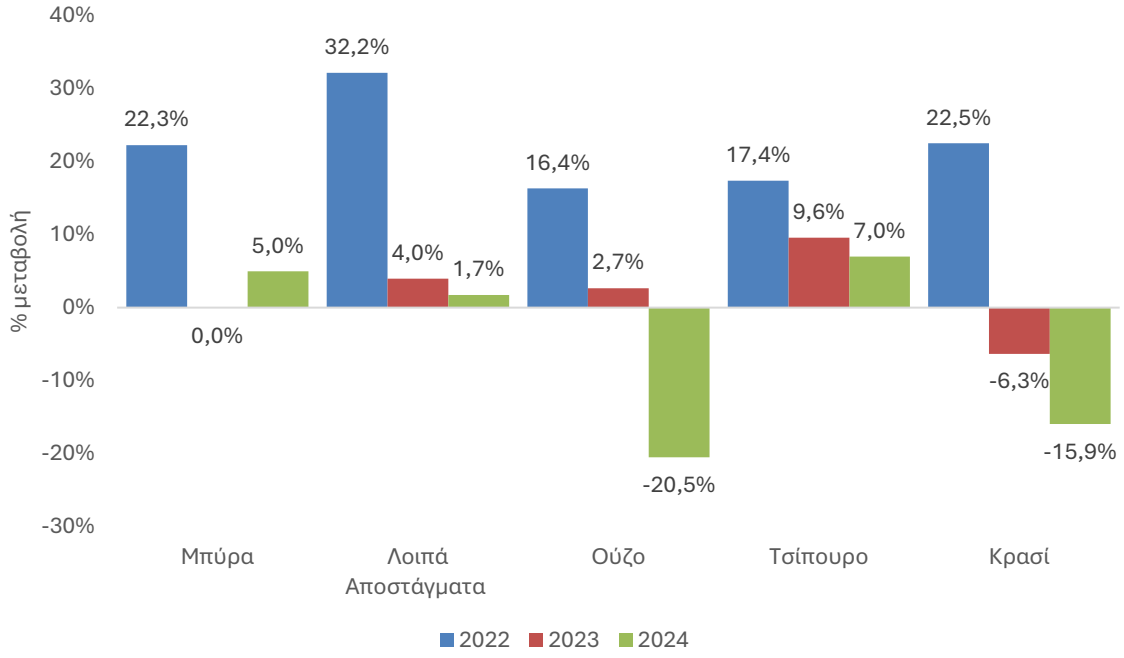

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, IWSR, Ανάλυση ΙΟΒΕ. Τα στοιχεία αφορούν ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές σε κάθε κατηγορία, *χωρίς ούζο και τσίπουρο

Διαχρονικά, το τσίπουρο καταγράφει συνεχώς αύξηση από το 2013, με αποτέλεσμα οι πωλήσεις να είναι κατά 75% υψηλότερα από ότι το 2009 (Δείκτης 175), ενώ στην μπύρα μετά τις αυξομειώσεις, οι πωλήσεις είναι σχεδόν στα ίδια επίπεδα με το παρελθόν. Στην κατηγορία του κρασιού οι πωλήσεις είναι κατά 16% χαμηλότερα από τα επίπεδα του 2009 (Δείκτης 84). Τέλος, Ούζο και λοιπά αποστάγματα (χωρίς ούζο και τσίπουρο) είναι οι δύο κατηγορίες ποτών με σημαντική πτώση της κατανάλωσης σε σύγκριση με το 2009, καθώς τα επίπεδα τους είναι στο 42% και 64% αντίστοιχα το 2024, δηλαδή απέχουν κατά 60% και 35% σχεδόν από τα επίπεδα κατανάλωσης του 2009.

Διάγραμμα 1.14. Επίπεδα όγκου πωλήσεων αλκοολούχων ποτών με βάση το 2009, (2009=100)

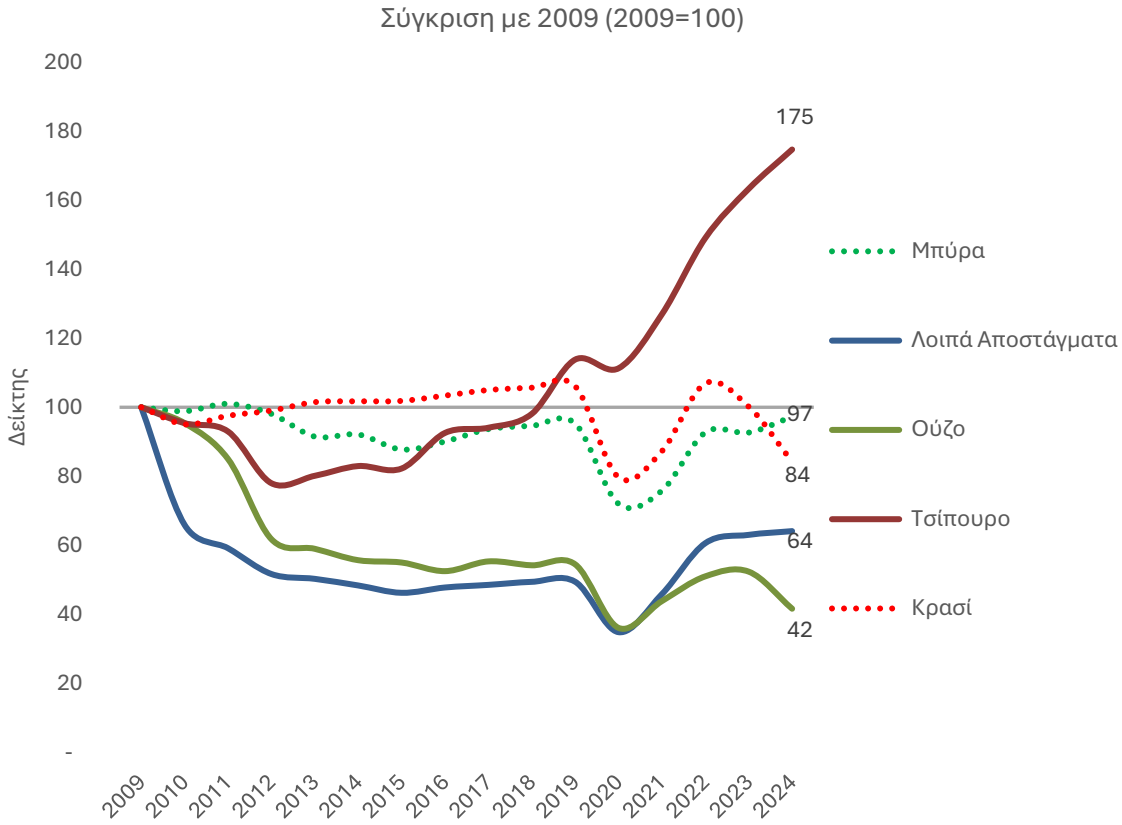

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, IWSR, Ανάλυση ΙΟΒΕ. *χωρίς ούζο και τσίπουρο

Με βάση τα παραπάνω, το σχετικό μερίδιο των λοιπών αποσταγμάτων (χωρίς ούζο και τσίπουρο) στο σύνολο των αλκοολούχων ποτών διαμορφώθηκε στο 5,1% το 2024, έναντι 7,1% το 2009. Η μπύρα συνεχίζει να παρουσιάζει το μεγαλύτερο μερίδιο πωλήσεων με σχεδόν το 58,7% της αγοράς αλκοολούχων, έναντι 54% το 2009, ενώ ακολουθεί το κρασί με 34,6%, μειωμένο μερίδιο σε σύγκριση με το 2009 (36,7%).

Διάγραμμα 1.15. Σύνθεση κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών (σε 9λιτρα κιβώτια)

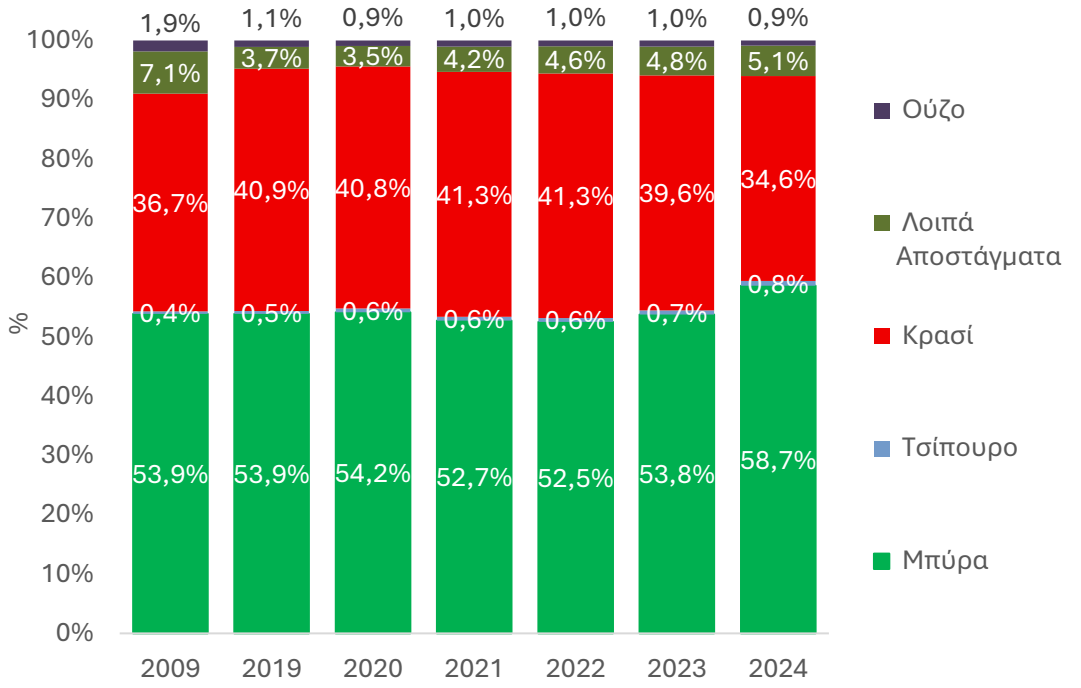

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, IWSR, Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Εστιάζοντας στα αποστάγματα, καθώς περιλαμβάνουν πολλές διαφορετικές κατηγορίες ποτών, προκύπτει ενίσχυση στο Τσίπουρο και στο Ρούμι, ενώ άνοδο σημειώνουν επίσης η μπύρα και τα RTD's. Αντίθετα, σημαντική μείωση καταγράφεται στο ούζο κατά 20,5%, στο κρασί κατά 15,9%, την τεκίλα και το λικέρ.

Διάγραμμα 1.16. Ποσοστιαία μεταβολή (9lt κιβώτια) αποσταγμάτων

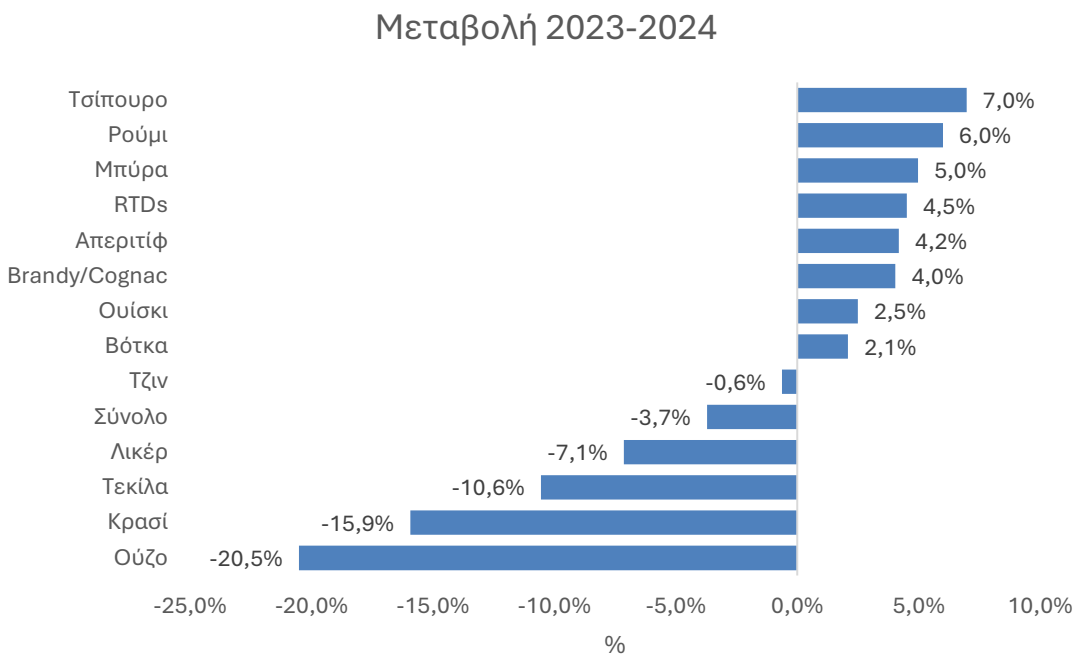

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, IWSR, Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Με βάση τα στοιχεία της Eurostat η δαπάνη για οινοπνευματώδη ποτά (αποστάγματα, κρασί, μπύρα) σε όρους αξίας, αυξήθηκε κατά 1,0% το 2023, έναντι ισχυρής αύξησης το 2022, ενώ στο μέσο της ΕΕ27 μειώθηκε κατά 1,1% το 2022.

Διάγραμμα 1.17. Ποσοστιαία μεταβολή κατανάλωσης, Ελλάδα και ΕΕ27, (2021=100)

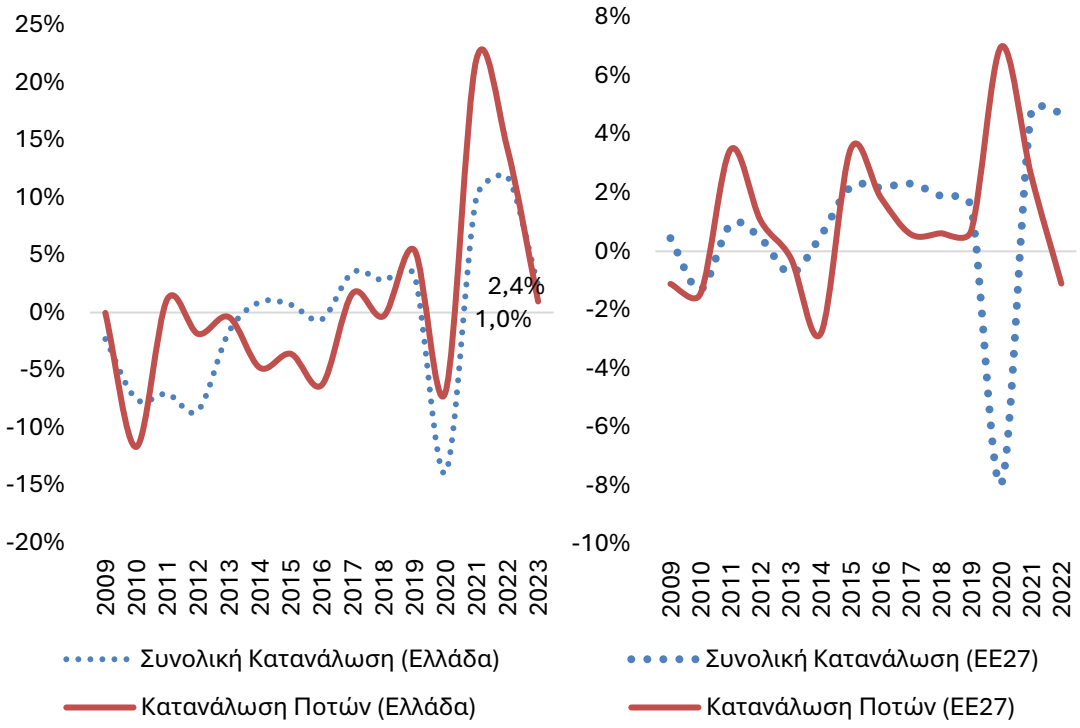

Πηγή: Eurostat.

1.5 Απασχόληση

Η απασχόληση στον κλάδο παραγωγής αποσταγμάτων (εκτός παραγωγής κρασιού, μπύρας, νερού, κ.ά.) προσέγγισε τα 1.120 άτομα το 2023. Στον κλάδο διάθεσης αποσταγμάτων, στον οποίο περιλαμβάνονται εισαγωγικές εταιρείες, κάβες, μεγάλα καταστήματα πώλησης αλκοολούχων και άλλων οινοπνευματωδών, η απασχόληση διαμορφώθηκε κοντά στις 11,8 χιλ. άτομα το 2023. Έτσι, η συνολική απασχόληση έφτασε τα 12,9 χιλ. άτομα το 2023, έναντι 12,2 χιλ. το 2022, με αυξητική τάση την περίοδο 2013-2023.

Διάγραμμα 1.18. Απασχόληση παραγωγής και διάθεσης αποσταγμάτων

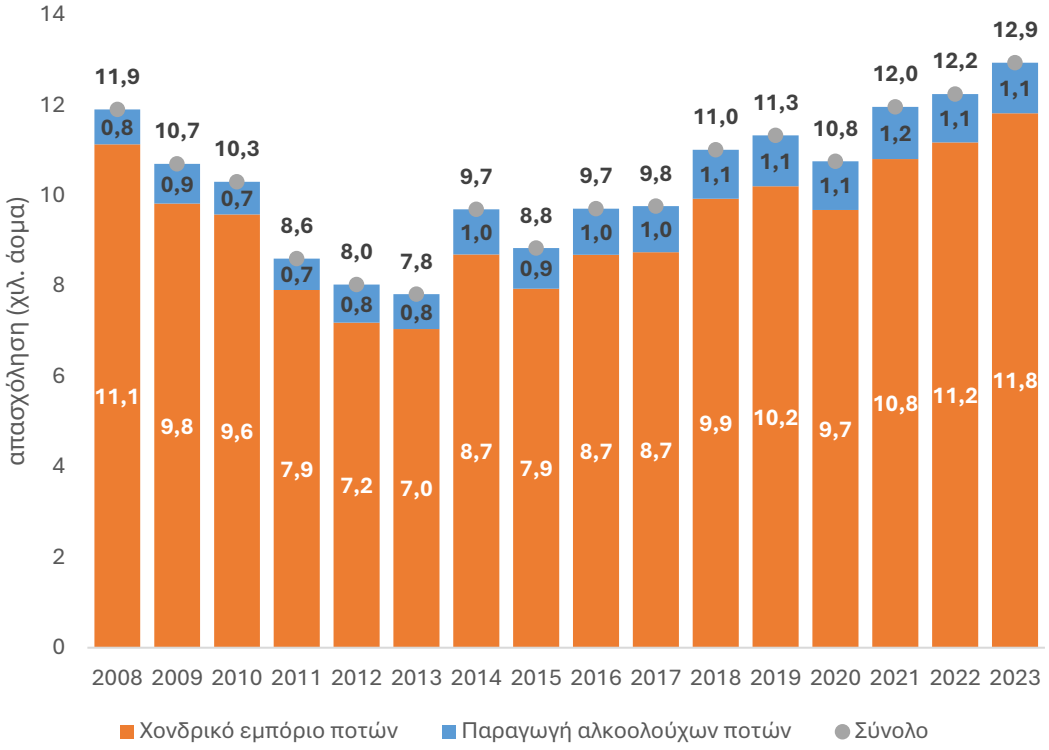

Πηγή: Eurostat, SBS

1.6 Τιμές

Οι τιμές αποσταγμάτων στη λιανική αγορά (off-trade) είναι υψηλότερες κατά 35,1% το 2024 σε σύγκριση με το 2009, με το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης να καταγράφηκε την περίοδο 2009-2011, καθώς ο δείκτης αυξήθηκε κατά 24,3%. Στις υπόλοιπες κατηγορίες ποτών η αύξηση των τιμών ήταν αρκετά χαμηλότερη την περίοδο μέχρι το 2011, ενώ στην μπύρα λόγω της κλιμάκωσης του ΕΦΚ το 2016 ο δείκτης τιμών αυξήθηκε κατά 33,6% μεταξύ 2011-2024. Στο κρασί οι τιμές είναι αυξημένες κατά 23,4%, ενώ σε σχέση με τη γενική άνοδο των τιμών, τα αποστάγματα και η μπύρα εμφανίζουν μεγαλύτερη αύξηση στις σχετικές τιμές.

Διάγραμμα 1.19 Δείκτες Τιμών Αλκοολούχων ποτών

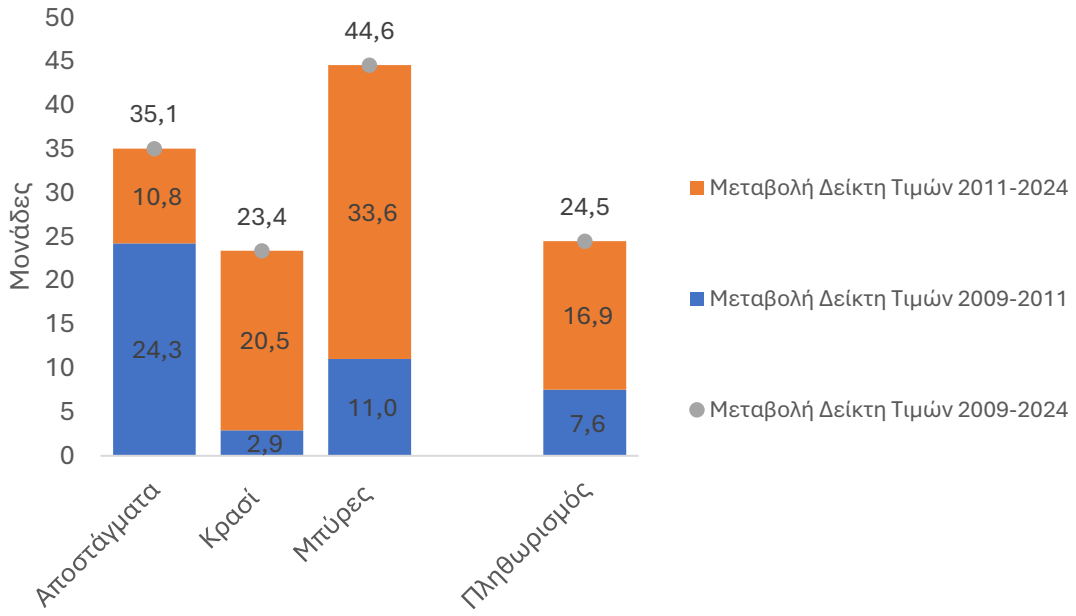

Πηγή: Eurostat, (Έτος βάσης: 2020=100).

1.7 Εμπορικό ισοζύγιο

Οι εξαγωγές αποσταγμάτων ενισχύθηκαν στα €115εκατ. το 2024, με αύξηση κατά 8,5% σε σύγκριση με το 2023, ενώ οι εισαγωγές διαμορφώθηκαν στα €198 εκατ., μειωμένες κατά 10,4% σε σύγκριση με το 2023.

Διάγραμμα 1.20. Εξαγωγές και εισαγωγές αλκοολούχων ποτών σε αξία (εκατ. ευρώ)

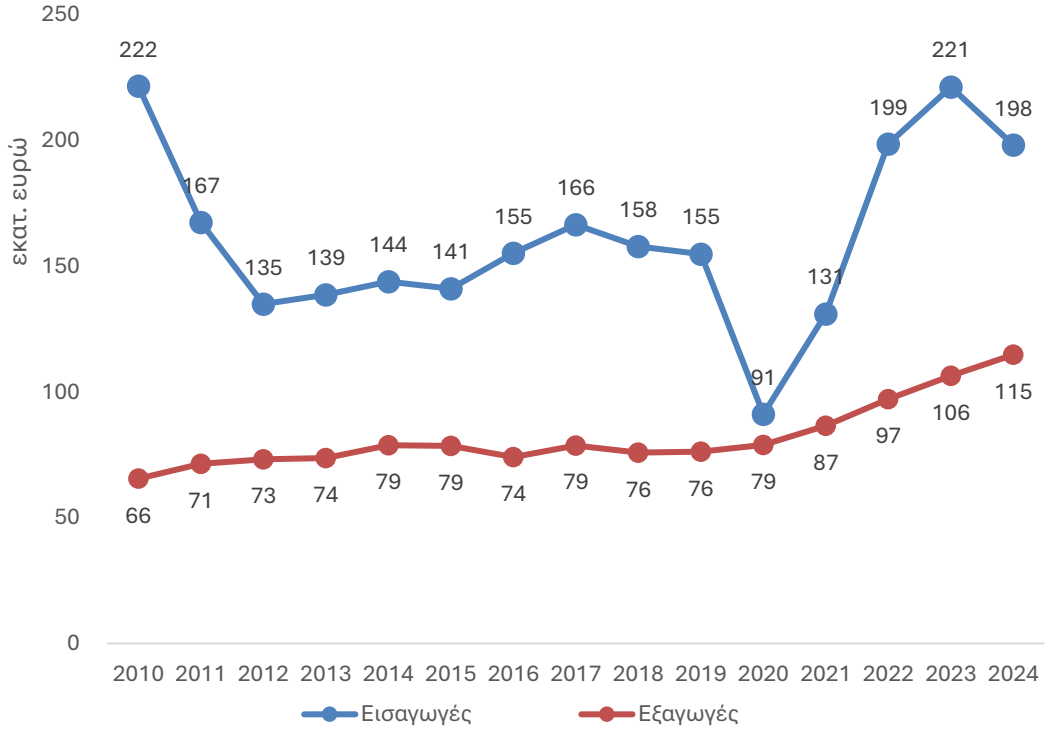

Πηγή: Eurostat, EU Trade By CPA_2008, Κωδικοί 11.01: Απόσταξη, ανακαθαρισμός και ανάμιξη αλκοολούχων ποτών & 11.04: Απόσταξη άλλων αλκοολούχων ποτών

Παρά τη σημαντική αύξηση των εισαγωγών αποσταγμάτων, δεν καταγράφεται σημαντική διαφοροποίηση ως προς τη διάρθρωσή τους σε σχέση με το σύνολο των εμπορικών ροών της ελληνικής οικονομίας. Οι εισαγωγές αποσταγμάτων αντιστοιχούν περίπου στο 0,3% των συνολικών εισαγωγών αγαθών της ελληνικής οικονομίας σε όρους αξίας το 2024. Αντίστοιχα, και το έλλειμμα που δημιουργείται στην κατηγορία των αποσταγμάτων προσεγγίζει το 0,3% του συνολικού εμπορικού ελλείμματος.

Ο δείκτης εξωστρέφειας (εξαγωγές προς εγχώρια παραγωγή) διαμορφώθηκε στο 67% το 2024, δηλαδή περίπου τα 2/3 της εγχώριας παραγωγής εξάγονται, κοντά στον μέσο όρο της περιόδου 2011-2019. Ο δείκτης εισαγωγικής διείσδυσης (εισαγωγές προς κατανάλωση) διαμορφώθηκε στο 60% το 2024, δηλαδή η κατανάλωση στηρίζεται τόσο σε εγχώρια παραγωγή, όσο και σε εισαγωγές.

Διάγραμμα 1.21. Δείκτες εξωστρέφειας

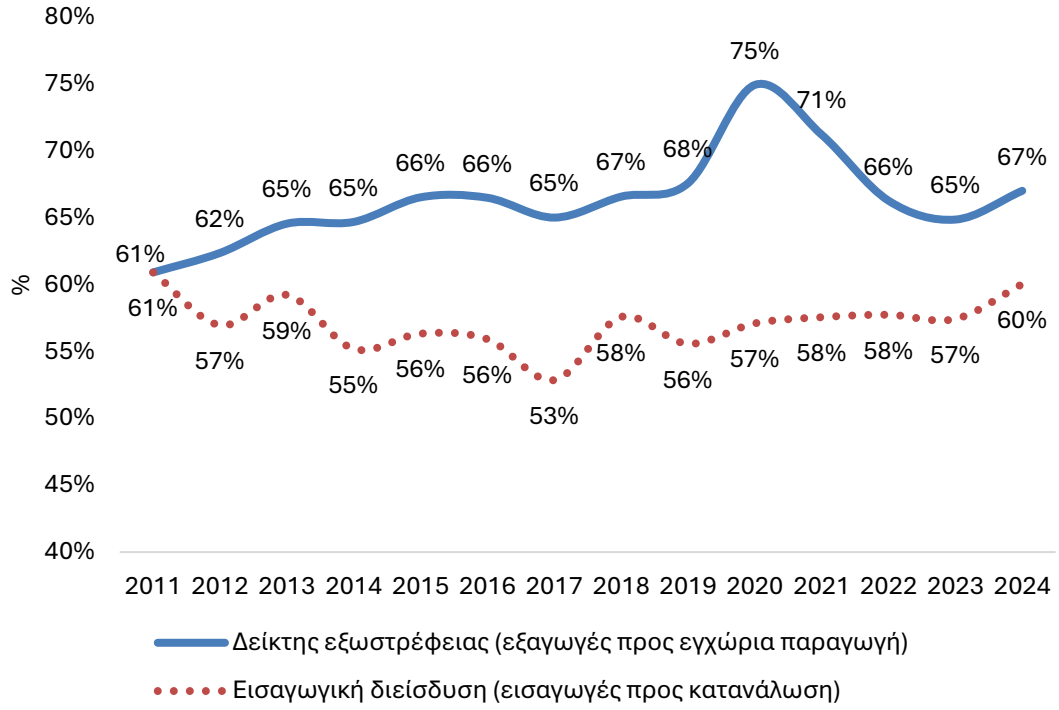

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Ανάλυση ΙΟΒΕ.

1.8 Το αποτύπωμα του κλάδου αποσταγμάτων στην ελληνική οικονομία

Ο συνολικός αντίκτυπος του κλάδου στην ελληνική οικονομία εκτιμήθηκε με τη χρήση ενός υποδείγματος εισροών – εκροών (input – output model) για την ελληνική οικονομία, το οποίο αναγνωρίζει εμφανώς τις διασυνδέσεις μεταξύ των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας.[3] Στο υπόδειγμα εκτιμάται ότι η μεταβολή της εγχώριας τελικής δαπάνης κατανάλωσης έχει πολλαπλασιαστική επίδραση στην οικονομία. Οι κλάδοι μιας οικονομίας αλληλεπιδρούν, καθώς κάθε κλάδος χρησιμοποιεί ως εισροή στην παραγωγική του διαδικασία προϊόντα και υπηρεσίες από άλλους κλάδους.

Η ανάλυση στηρίζεται αρχικά στον υπολογισμό της συνολικής καταναλωτικής δαπάνης για αγορά αποσταγμάτων για το 2024. Στη συνέχεια, με τη χρήση των σχετικών πολλαπλασιαστών που προκύπτουν από το υπόδειγμα εισροών – εκροών, εκτιμήθηκε η άμεση, έμμεση και προκαλούμενη επίδραση που έχει στην οικονομία η καταναλωτική δαπάνη αποσταγμάτων.

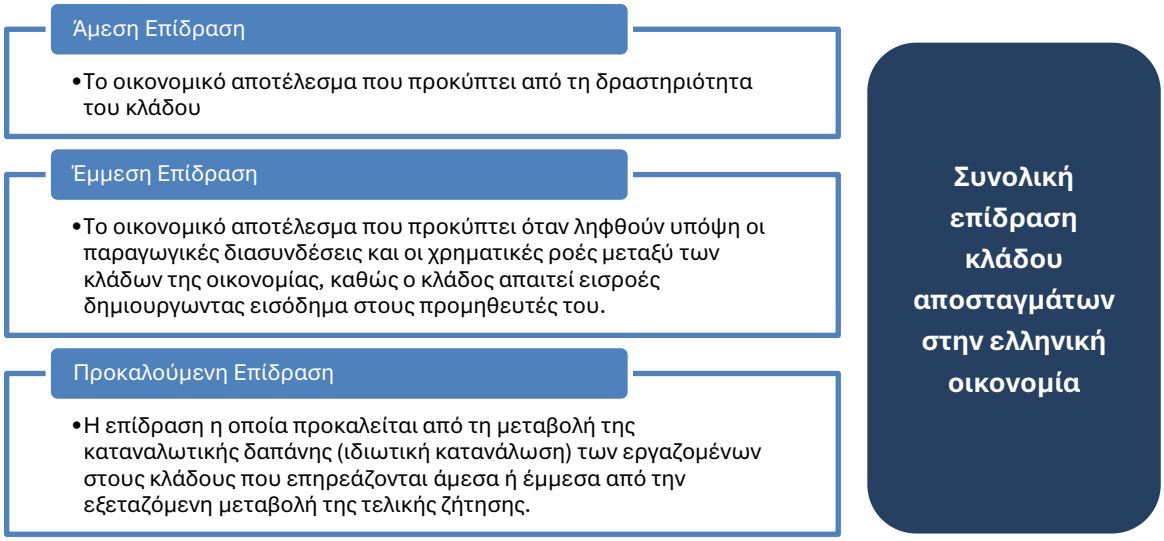

Η αξία παραγωγής και η δαπάνη κατανάλωσης αποσταγμάτων (χωρίς ΦΠΑ) για τον κλάδο και τα κανάλια διανομής του αποτελούν τα βασικά στοιχεία εισόδου του υποδείγματος. Για λόγους συνέπειας με τη δομή του υποδείγματος εισροών – εκροών, αλλά και για τον ποσοτικό προσδιορισμό της επίδρασης των επιμέρους σταδίων της αλυσίδας αξίας, διακρίναμε την τελική δαπάνη κατανάλωσης αποσταγμάτων στην Ελλάδα σε τέσσερις συνιστώσες, με έτος αναφοράς το 2024:

- Αξία παραγωγής αποσταγμάτων που διατίθενται μέσω καταστημάτων λιανικού εμπορίου και καταστημάτων εστίασης (HORECA), εκτιμημένη σε τιμές παραγωγού.
- Εμπορικό κέρδος (περιθώριο κέρδους) των καταστημάτων χονδρικού εμπορίου από την πώληση αποσταγμάτων.

[3] Το υπόδειγμα στηρίζεται σε υποθέσεις (π.χ. σταθερές οικονομίες κλίμακας, σταθερές σχέσεις υποκατάστασης μεταξύ των εισροών). Επιπρόσθετα, υποθέτει ότι υπάρχει επαρκής υπερβάλλουσα δυναμικότητα για να ικανοποιήσει την πρόσθετη ζήτηση, ενώ η ανάλυση είναι στατική. Στη μελέτη χρησιμοποιήθηκαν οι πίνακες εισροών-εκροών από την Eurostat για το έτος 2015, στους οποίους έγινε προσαρμογή για το έτος 2019 (ESA 95 Input-Output tables).

- Εμπορικό κέρδος (περιθώριο κέρδους) των καταστημάτων λιανικού εμπορίου από την πώληση αποσταγμάτων.
- Δαπάνη κατανάλωσης σερβιριζόμενων αποσταγμάτων στα σημεία εστίασης (HORECA).[4]

Ο συνολικός αντίκτυπος του κλάδου στην οικονομία επιμερίζεται στα τέσσερα βασικά στάδια, δηλαδή την παραγωγή, τη χονδρική και λιανική πώληση, καθώς και τη διάθεση στα κανάλια επιτόπιας κατανάλωσης.

Από τις εκτιμήσεις προκύπτει ότι η συνολική συνεισφορά του κλάδου είναι ιδιαίτερα σημαντική, τόσο σε όρους ΑΕΠ και εισοδήματος, όσο και σε όρους απασχόλησης. Συγκεκριμένα, το 2024 η συνολική επίδραση (άμεση, έμμεση και προκαλούμενη) προσεγγίζει:

- στο ΑΕΠ τα €2,1 δισ.
- σε φόρους εισφορές τα €622 εκατ.
- σε εισοδήματα από εργασία[5] τα €403 εκατ.
- στην απασχόληση τους 73,4 χιλ. εργαζόμενους

Πίνακας 1.3. Συνολική επίδραση κλάδου αποσταγμάτων στην ελληνική οικονομία (2024)

σε εκατ. ευρώ		Άμεση	Έμμεση	Προκαλούμενη	Συνολική
Παραγωγή αποσταγμάτων	ΑΕΠ	62	85	32	178
	Εισόδημα από εργασία	16	14	5	35
	Φόροι και εισφορές	19	12	14	45
	Απασχόληση (άτομα)	1.400	3.434	647	5.480
Χονδρικό Εμπόριο	ΑΕΠ	49	31	18	98
	Εισόδημα από εργασία	12	5	3	20
	Φόροι και εισφορές	14	7	8	29
	Απασχόληση (άτομα)	1.069	445	363	1.878
Λιανικό Εμπόριο	ΑΕΠ	24	12	10	45
	Εισόδημα από εργασία	8	1	1	11
	Φόροι και εισφορές	8	2	4	15
	Απασχόληση (άτομα)	1.574	127	195	1.896
HORECA	ΑΕΠ	982	509	306	1.797
	Εισόδημα από εργασία	188	105	45	338
	Φόροι και εισφορές	284	118	132	534
	Απασχόληση (άτομα)	42.254	15.620	6.266	64.140
		Άμεση	**Άμεση**	**Άμεση**	**Έμμεση**
Σύνολο	**ΑΕΠ**	1.118	636	364	2.118
	Εισόδημα από εργασία	224	125	54	403
	Φόροι και εισφορές	325	140	157	622
	Απασχόληση (άτομα)	46.297	19.626	7.471	73.394

Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Η επιτόπια κατανάλωση (HORECA) έχει σαφώς μεγαλύτερο οικονομικό αντίκτυπο σε σχέση με τα υπόλοιπα τμήματα της αλυσίδας εφοδιασμού, καθώς αποτελεί την κύρια

[4] Η αξία των αποσταγμάτων (σε τιμές παραγωγού) που καταναλώνονται στη HORECA, καθώς και το αντίστοιχο περιθώριο χονδρικού εμπορίου αφαιρούνται από τη δαπάνη κατανάλωσης για να αποφευχθεί η διπλή μέτρηση της επίδρασής τους.

[5] Τα εισοδήματα από εργασία περιλαμβάνουν τις αμοιβές των εργαζομένων στην αλυσίδα εφοδιασμού αποσταγμάτων (παραγωγή, χονδρικό εμπόριο, μπαρ, εστιατόρια, ξενοδοχεία, supermarkets, mini market, κ.ά.), και τα εισοδήματα που προκύπτουν από τις δραστηριότητες που δημιουργούν όλοι αυτοί οι κρίκοι μέσω της κατανάλωσης τους.

αγορά διάθεσης αλκοολούχων ποτών, ενώ και οι δαπάνες των καταναλωτών είναι σημαντικά υψηλότερες λόγω του υψηλότερου μικτού περιθωρίου με το οποίο λειτουργεί η συγκεκριμένη αγορά.

Οι επιπτώσεις της κρίσης στην αγορά αποσταγμάτων

Με βάση τα αποτελέσματα του υποδείγματος εισροών – εκροών υπολογίζονται οι επιπτώσεις στα μεγέθη που δημιουργεί ο κλάδος αποσταγμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου 2009-2024. Η μείωση της δαπάνης κατανάλωσης αποσταγμάτων επηρέασε τόσο το ΑΕΠ όσο και την απασχόληση στο σύνολο της οικονομίας. Ειδικότερα, η μείωση της δαπάνης μέχρι το 2019, οδήγησε σε μείωση του ΑΕΠ στην ελληνική οικονομία κατά €882 εκατ. σε σύγκριση με το 2009, ενώ λόγω πανδημίας οι απώλειες αυξήθηκαν περαιτέρω κατά €750 εκατ. Η ανάκαμψη του 2021 και 2023 στην αγορά αποσταγμάτων αντιστάθμισε εν μέρει μόνο τις σωρευτικές απώλειες της περιόδου μέχρι το 2020, καθώς το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά €203 εκατ. μεταξύ 2019 και 2023, χωρίς να υπολογίζεται η σημαντική πτώση του 2020. Έτσι, ο κλάδος βρίσκεται το 2024 στο 75% των επιπέδων του 2009, τροφοδοτούμενος κυρίως από την ισχυρή ανάκαμψη του τουρισμού και της εστίασης. Οι απώλειες σε θέσεις απασχόλησης μεταξύ 2009-2019 έφτασαν τις 30 χιλ. στην ευρύτερη αλυσίδα αξίας, με μερική ανάκαμψη κατά 6,9 χιλ. θέσεις απασχόλησης μέχρι το 2023. Τα στοιχεία ανά τμήμα της αγοράς (Παραγωγή, Εμπόριο, Εστίαση-Τουρισμός) παρουσιάζονται στο παράρτημα.

Διάγραμμα 1.22. Επίδραση εφοδιαστικής αλυσίδας αποσταγμάτων στην ελληνική οικονομία

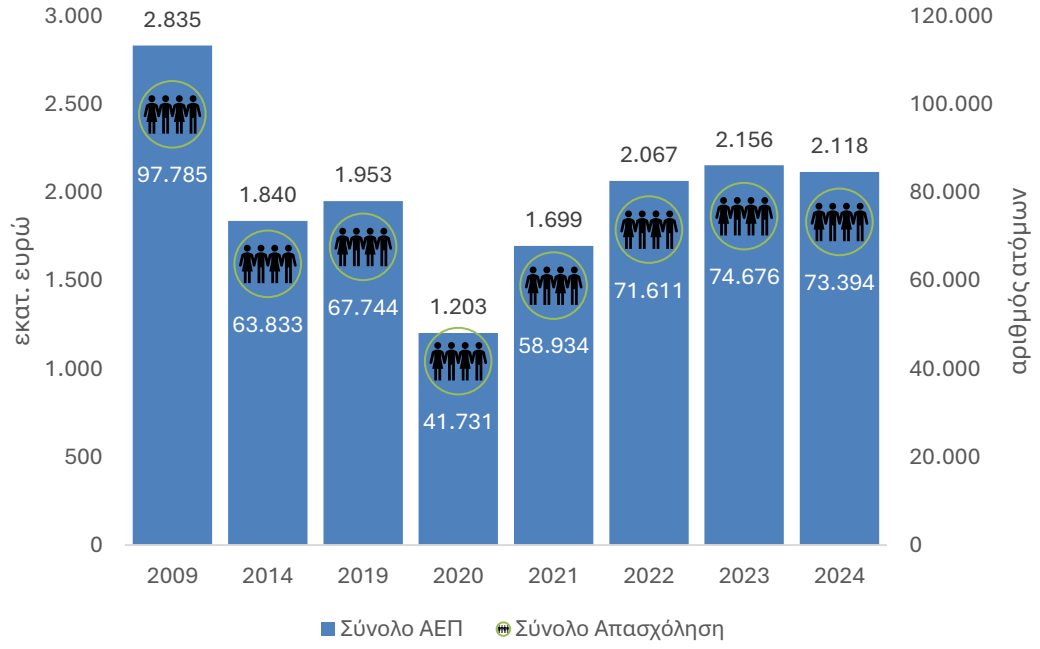

Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Διάγραμμα 1.23. Επίδραση εφοδιαστικής αλυσίδας αποσταγμάτων στο ΑΕΠ

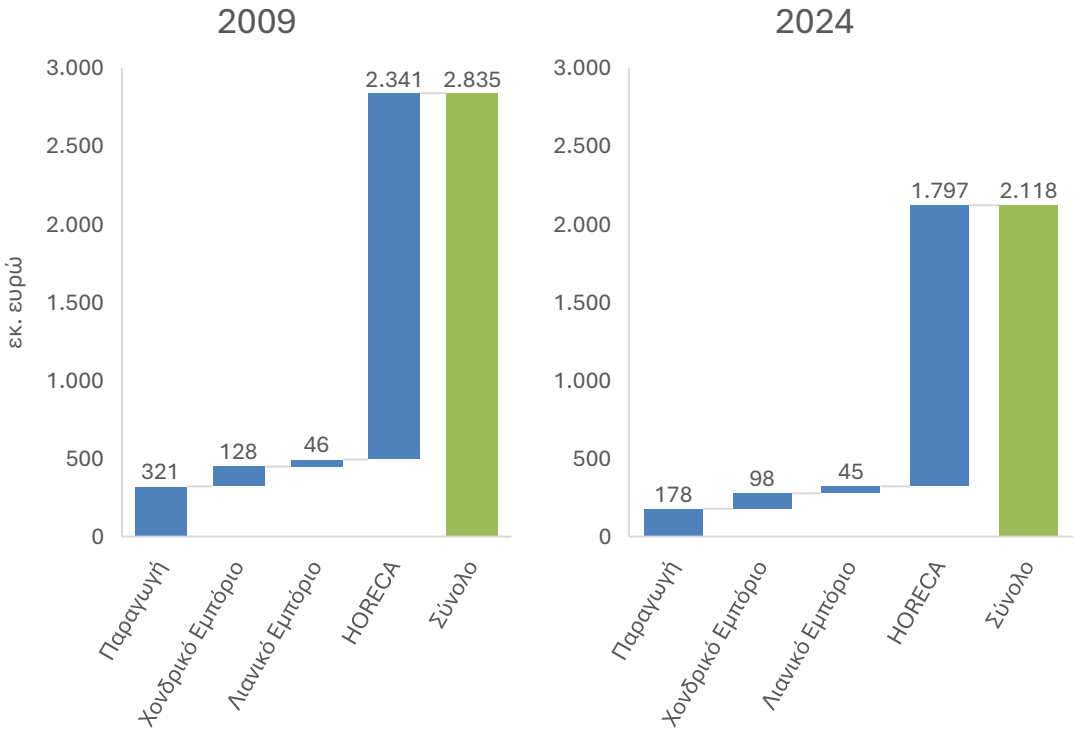

Διάγραμμα 1.24. Επίδραση εφοδιαστικής αλυσίδας αποσταγμάτων στην απασχόληση

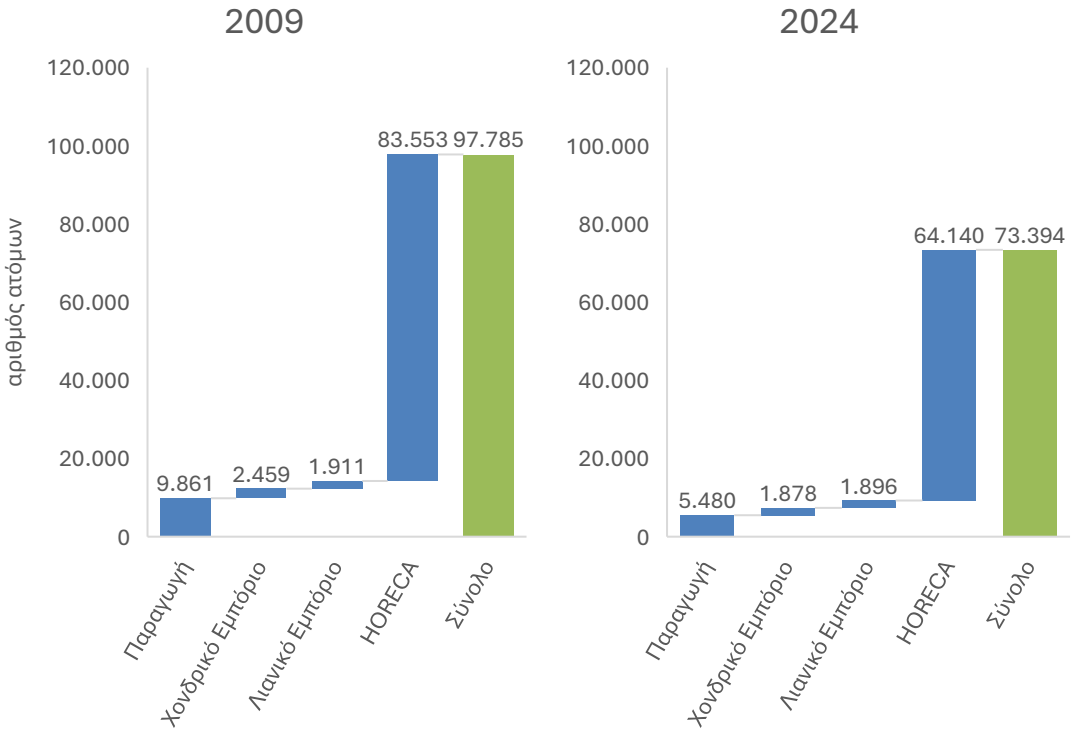

Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ.

1.9 Χρηματοοικονομικά αποτελέσματα κλάδου

Ο κύκλος εργασιών των εταιρειών παραγωγής και εισαγωγής αποσταγμάτων αυξήθηκε την περίοδο 2021-2024, έπειτα από τη σημαντική πτώση του 2020 λόγω πανδημίας και διαμορφώθηκε στα €513 εκατ. το 2024. Τα καθαρά κέρδη των εξεταζόμενων εταιρειών παραγωγής και εισαγωγής αποσταγμάτων διαμορφώθηκαν το 2024 σε €28,1 εκατ., ελαφρώς μειωμένα σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο. Τα κέρδη μετά την πτώση της περιόδου 2009-2012 κατέγραψαν αυξητική τάση, ενώ ενισχύθηκαν σημαντικά την περίοδο 2018-2019, ωστόσο η πανδημία προκάλεσε μια εκ νέου υποχώρηση, ενώ πλέον έχουν σταθεροποιηθεί κοντά στα €28 εκατ.

Διάγραμμα 1.25. Κύκλος Εργασιών εταιρειών παραγωγής και εισαγωγής αποσταγμάτων

Πηγή: Data.Prisma by ICAP, ΓΕΜΗ, Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ, Τα στοιχεία προέρχονται από τις εισαγωγικές εταιρείες και τους παραγωγούς

Διάγραμμα 1.26. Καθαρά αποτελέσματα εταιριών παραγωγής και εισαγωγής αποσταγμάτων

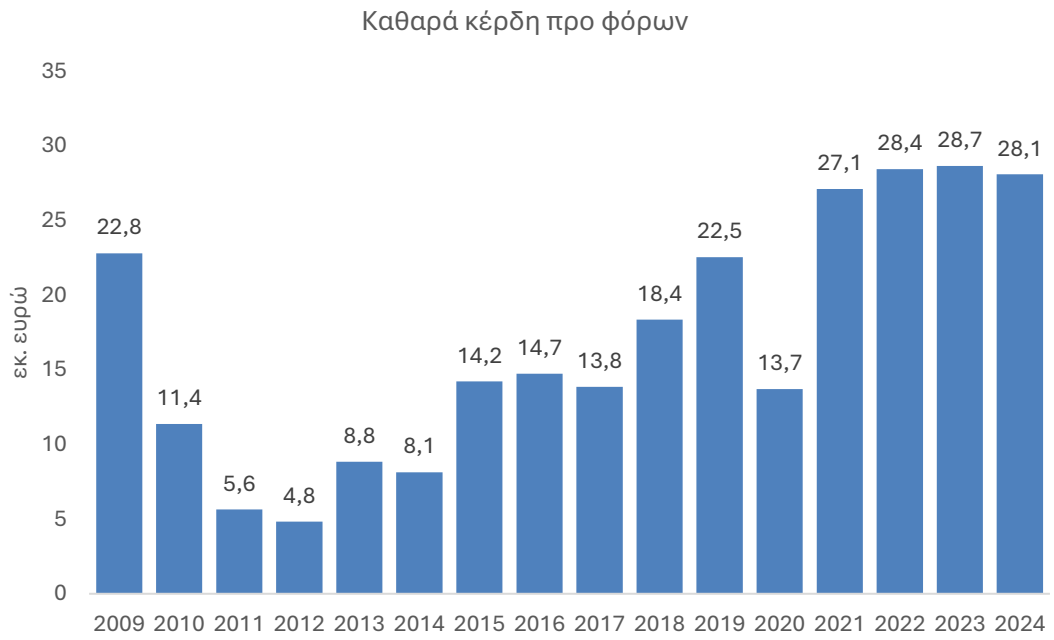

Πηγή: Data.Prisma by ICAP, ΓΕΜΗ, Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ, Τα στοιχεία προέρχονται από τις εισαγωγικές εταιρείες και τους παραγωγούς

Το περιθώριο καθαρού κέρδους των εταιρειών παραγωγής και εισαγωγής αποσταγμάτων ωστόσο, παρουσιάζει πτωτική τάση την περίοδο 2022-2024, καθώς τα κέρδη σταθεροποιήθηκαν, ενώ ο κύκλος εργασιών είναι αυξημένος την ίδια περίοδο. Το περιθώριο κέρδους διαμορφώθηκε στο 5,5% το 2024, έναντι 7,6% το 2021. Η δανειακή επιβάρυνση είναι βελτιωμένη σε σύγκριση με την περίοδο 2011-2016, με ελαφρώς αυξητική τάση μετά την πανδημία, ενώ η γενική ρευστότητα μειώθηκε στο 1,6 το 2024, έναντι 2,0 το 2020.

Διάγραμμα 1.27. Αριθμοδείκτες επιχειρήσεων παραγωγής και εισαγωγής αποσταγμάτων

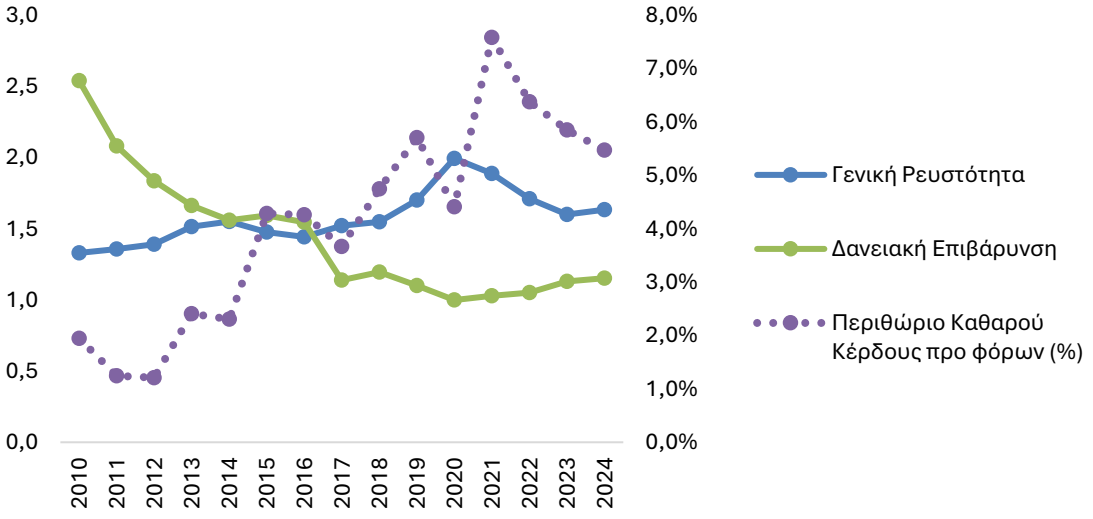

Πηγή: Data.Prisma by ICAP, ΓΕΜΗ, Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

Στο σύνολο του χονδρικού εμπορίου ποτών ο κύκλος εργασιών διαμορφώθηκε το 2024 σε €1,6 δισ. έναντι €1,7 δισ. το 2023[6]. Τα συνολικά αποτελέσματα του κλάδου ήταν θετικά στα €75 εκατ. το 2024 με άνοδο σε σύγκριση με το 2023. Η σημαντική αύξηση των κερδών σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο οφείλεται εν μέρει στη δραστική μείωση των ζημιογόνων επιχειρήσεων αλλά και στην αύξηση του αριθμού και των κερδών των κερδοφόρων επιχειρήσεων.

Διάγραμμα 1.28. Κύκλος Εργασιών στο Χονδρικό Εμπόριο ποτών

Πηγή: Data.Prisma by ICAP, ΓΕΜΗ, Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ.

[6] Το δείγμα των επιχειρήσεων δεν είναι σταθερό.

Διάγραμμα 1.29. Καθαρά αποτελέσματα (Κέρδη/Ζημιές) επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου ποτών

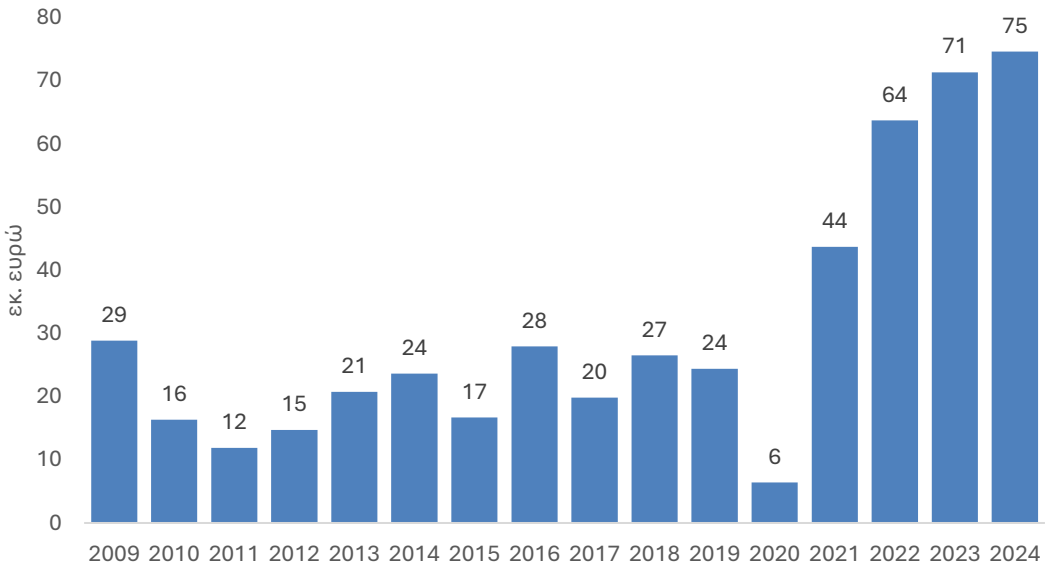

Πηγή: Data.Prisma by ICAP, ΓΕΜΗ, Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ.

Στο σύνολο του χονδρικού εμπορίου ποτών το περιθώριο καθαρού κέρδους αυξήθηκε στο 4,8% το 2024, ενώ βελτιώνεται η δανειακή επιβάρυνση των επιχειρήσεων και η γενική ρευστότητα.

Διάγραμμα 1.30. Αριθμοδείκτες επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου ποτών

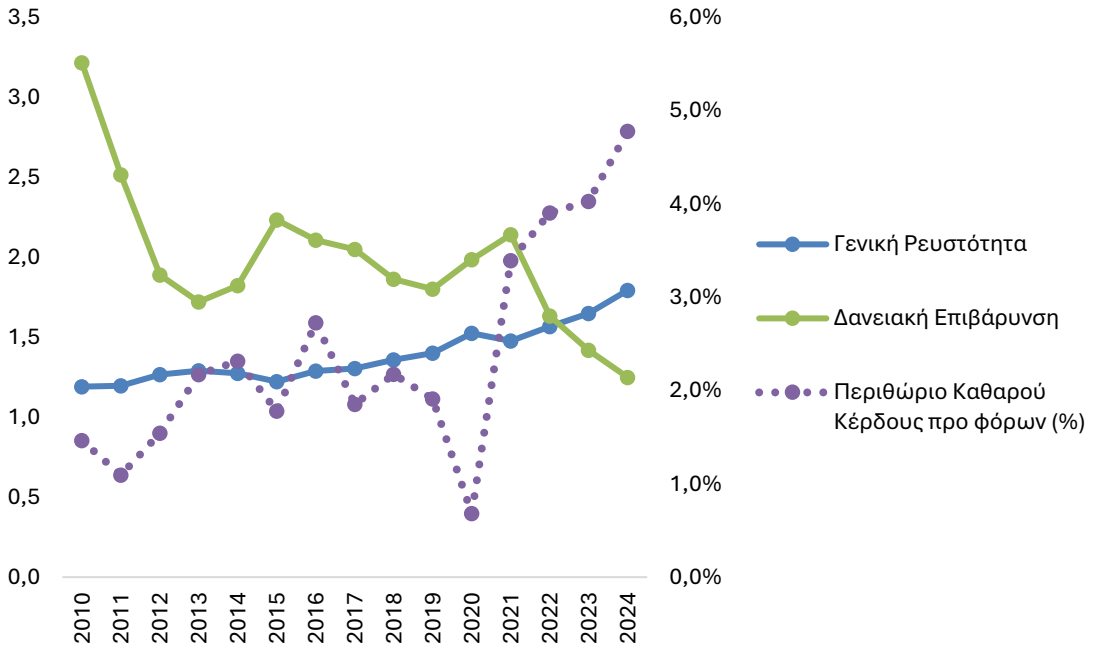

Πηγή: Data.Prisma by ICAP, ΓΕΜΗ, Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ.

2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΩΝ ΠΟΤΩΝ

2.1 Φορολογικό πλαίσιο

Η φορολόγηση των οινοπνευματωδών ποτών αποτελεί μια σημαντική πηγή δημοσίων εσόδων διεθνώς. Η επιβολή ειδικού φόρου στο αλκοόλ δικαιολογείται από την προσπάθεια του κράτους να αποθαρρύνει την κατανάλωση, λόγω των αρνητικών συνεπειών που μπορεί να προκαλέσει στην υγεία των ατόμων η υπερβολική κατανάλωση, αλλά και των αρνητικών εξωτερικών οικονομιών (externalities) που προκαλεί η κατανάλωσή τους σε τρίτους (π.χ. αυξημένες δαπάνες υγείας, τροχαία ατυχήματα). Τα συστήματα φορολόγησης ποικίλουν ανάλογα με τη χώρα, ενώ σε ειδικό πλαίσιο στο τέλος του κεφαλαίου παρουσιάζονται μέσα από μελέτη του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), τα διαφορετικά μοτίβα φορολόγησης.

Στα αλκοολούχα ποτά, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, επιβάλλεται ειδικός φόρος κατανάλωσης (ΕΦΚ). Η φορολογική πολιτική που εφαρμόζεται στην Ελλάδα οφείλει να ευθυγραμμίζεται με τις διατάξεις που προβλέπονται στις σχετικές κοινοτικές οδηγίες, οι οποίες έχουν εισαγάγει ρυθμίσεις σχετικά με τη δομή και το ύψος του ειδικού φόρου κατανάλωσης που επιβάλλουν τα κράτη μέλη στα αλκοολούχα ποτά, με στόχο τη διασφάλιση της ορθής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και τον ισότιμο ανταγωνισμό μεταξύ διαφορετικών κατηγοριών αλκοολούχων ποτών.

Η Οδηγία 92/83/ΕΟΚ ορίζει τις κατηγορίες αλκοολούχων ποτών οι οποίες υπόκεινται σε επιβολή ειδικού φόρου, καθώς και τη βάση πάνω στην οποία υπολογίζεται ο ειδικός φόρος. Οι κατηγορίες που ορίζει η Οδηγία είναι η μπύρα, το κρασί, άλλα ποτά που υπόκεινται σε ζύμωση, η αιθυλική αλκοόλη (για χρήση στην ποτοποιία) και τα ενδιάμεσα προϊόντα. Περαιτέρω, η Οδηγία 92/84/ΕΟΚ προσδιόρισε τους ελάχιστους συντελεστές ειδικού φόρου που εφαρμόζονται στην αλκοόλη, στα αποστάγματα, στη μπύρα και στο κρασί. Η τήρηση των ελάχιστων συντελεστών δίνει τη διακριτική ευχέρεια στα κράτη μέλη για τον προσδιορισμό του τελικού ύψους του φόρου. Ο ελάχιστος συντελεστής στους ειδικούς φόρους κατανάλωσης για την αλκοόλη και την αλκοόλη που περιέχεται στα ποτά ορίστηκε σε 550 ευρώ ανά εκατόλιτρο καθαρής αλκοόλης.

Στην Ελλάδα οι επιμέρους κατηγορίες αλκοολούχων ποτών έχουν διαφορετική φορολογική αντιμετώπιση. Ο υψηλότερος συντελεστής ΕΦΚ, ο οποίος υπολογίζεται επί 100 λίτρων αιθυλικής αλκοόλης του προϊόντος, εφαρμόζεται σε όλα τα αποστάγματα (ουίσκι, βότκα, τζιν, κ.ά.), πλην ούζου και τσίπουρου, όπου σε αυτά ο ΕΦΚ υπολογίζεται στο ήμισυ του φόρου. Η μπύρα φορολογείται με διαφορετικό τρόπο και με την αύξηση που σημειώθηκε τον Ιούνιο του 2016, ο φόρος στη μπύρα διαμορφώθηκε στα ίδια επίπεδα σχεδόν με το ούζο και το τσίπουρο. Τέλος, από τον Ιανουάριο του 2019 καταργήθηκε ο φόρος €0,20 ανά λίτρο που είχε επιβληθεί το 2016 στο κρασί. Με τον Νόμο 4916/2022 (ΦΕΚ Α' 65/28-03-2022), ενσωματώθηκε η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2020/1151 με την οποία τροποποιήθηκε το καθεστώς των διήμερων παραγωγών, ενώ διατηρήθηκε στο 50% του κανονικού συντελεστή ο ΕΦΚ για το τσίπουρο των αποσταγματοποιών (έμποροι). Πλέον, για το τσίπουρο διημέρων εφαρμόζεται έως και 85% μειωμένος συντελεστής ΕΦΚ αιθυλικής αλκοόλης έναντι του ισχύοντος κανονικού συντελεστή

αιθυλικής αλκοόλης. Ο μειωμένος αυτός συντελεστής καθορίζεται σε τριακόσια εβδομήντα (370) ευρώ ανά εκατόλιτρο άνυδρης αιθυλικής αλκοόλης και εφαρμόζεται εφάπαξ και κατ' αποκοπή, έναντι του προηγούμενου καθεστώτος όπου ίσχυε φόρος €0,59 ανά χιλιόγραμμο έτοιμου προϊόντος ή εναλλακτικά €140/100 lt αιθυλικής αλκοόλης. Οι διήμεροι παραγωγοί απαλλάσσονται της καταβολής ΦΠΑ κατά τη δήλωση, ενώ επίσης απαλλάσσονται του ΕΤΕΠΑΑ που είναι 4% επί του ΕΦΚ. Εξακολουθεί και ισχύει ότι η παραγωγή δεν μπορεί να υπερβαίνει τις οκτώ (8) ημέρες, κατ΄ ανώτατο ετήσιο όριο, ενώ υπάρχει πλέον υποχρέωση των αμπελουργών να κάνουν ηλεκτρονική δήλωση συγκομιδής στα τελωνεία. Το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων) για προσωπική χρήση ή για περιορισμένη εμπορική εκμετάλλευση φορολογείται με εφάπαξ κατ' αποκοπή φόρο ύψους 1,48 ανά λίτρο τελικού προϊόντος ή €3,7[7] ανά λίτρο αιθυλικής αλκοόλης.

Τα αποστάγματα ποτά έχουν υποστεί οκτώ αυξήσεις στη φορολογία από το 1998 με τις τέσσερις από αυτές να έχουν λάβει χώρα μέσα σε 18 μήνες στο διάστημα 2009-2010 οδηγώντας σε υπερδιπλασιασμό του ΕΦΚ από τα €1.135 ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης το 2008, στα €2.550 με την τελευταία αύξηση τον Ιούλιο του 2010.[8] , ενώ με την τελευταία αλλαγή (Οκτώβριος 2025) και την κατάργηση του χαρτοσήμου 2,4% επί του ταμείου χημικών ο συνολικός ΕΦΚ διαμορφώνεται οριακά χαμηλότερα, στα €2.548.[9] Η συνολική αύξηση του ΕΦΚ το 2010 ήταν 87% σε σχέση με το 2009 και 125% σε σχέση με το φορολογικό καθεστώς 2005-2008.

Πίνακας 2.1. Μεταβολές φορολογικών συντελεστών στα αλκοολούχα ποτά 1998-2022

Έτος / μήνας		Μεταβολή ΕΦΚ Αποσταγμάτων	Μεταβολή ΕΦΚ Μπύρας	ΕΦΚ Κρασιού	Μεταβολή ΦΠΑ	Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης στο προϊόν απόσταξης των διήμερων μικρών αποσταγματοποιών
1998		+1,50%				
1999		+8,70%				
2000		+3%	+3%			
2001			-3%*			
2005		+20%			19% από 18%	
2009		+20%	+20,4%			
2010	Ιανουάριος	+20%	+19,9%			
	Μάρτιος	+20%	+20,2%		21% από 19%	
	Μάιος	+30%	+32,7%			
	Ιούλιος				23% από 21%	
2016	Ιανουάριος			0,20 €/lt		
	Ιούνιος		+92,3%		24% από 23%	
2019				κατάργηση		
2022	Απρίλιος					€370
2025	Ιανουάριος	Κατάργηση χαρτοσήμου 2,4% επί του ταμείου χημικών				

Πηγή: ΙΟΒΕ, Ανάλυση φορολογικής νομοθεσίας. *Το 2001 αναιρέθηκε η αύξηση του 2000.

[7]Νόμος 4916/2022 (ΦΕΚ Α' 65/28-03-2022).

[8]Περιλαμβάνονται εισφορές για ταμείο χημικών και χαρτόσημο

Εκτός, όμως, από την αύξηση του ΕΦΚ, από το 2010 έχει αυξηθεί και ο ΦΠΑ κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες (σε 24% από 19%). Η αύξηση του συντελεστή ΦΠΑ, δημιουργεί περαιτέρω πιέσεις στην κατανάλωση αποσταγμάτων, καθώς σε συνδυασμό με την αύξηση του ΕΦΚ, οι τελικές τιμές των αποσταγμάτων κατέγραψαν σημαντική άνοδο.

Έτσι, ο ΕΦΚ στα αποστάγματα έχει κλιμακωθεί και παραμένει σε υψηλά επίπεδα από το 2010, αυξάνοντας μαζί και τον ΕΦΚ στο ούζο και στο επίσημο τσίπουρο, καθώς αυτός υπολογίζεται στο 50% του ΕΦΚ που επιβάλλεται στα λοιπά αποστάγματα). Ο φόρος στο προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών ήταν σταθερός στα 140 ευρώ μέχρι τις 31/3/2022, ενώ κατόπιν διαμορφώθηκε στα 370 ευρώ.

Διάγραμμα 2.1. Εξέλιξη ΕΦΚΟΠ* 2002-2025

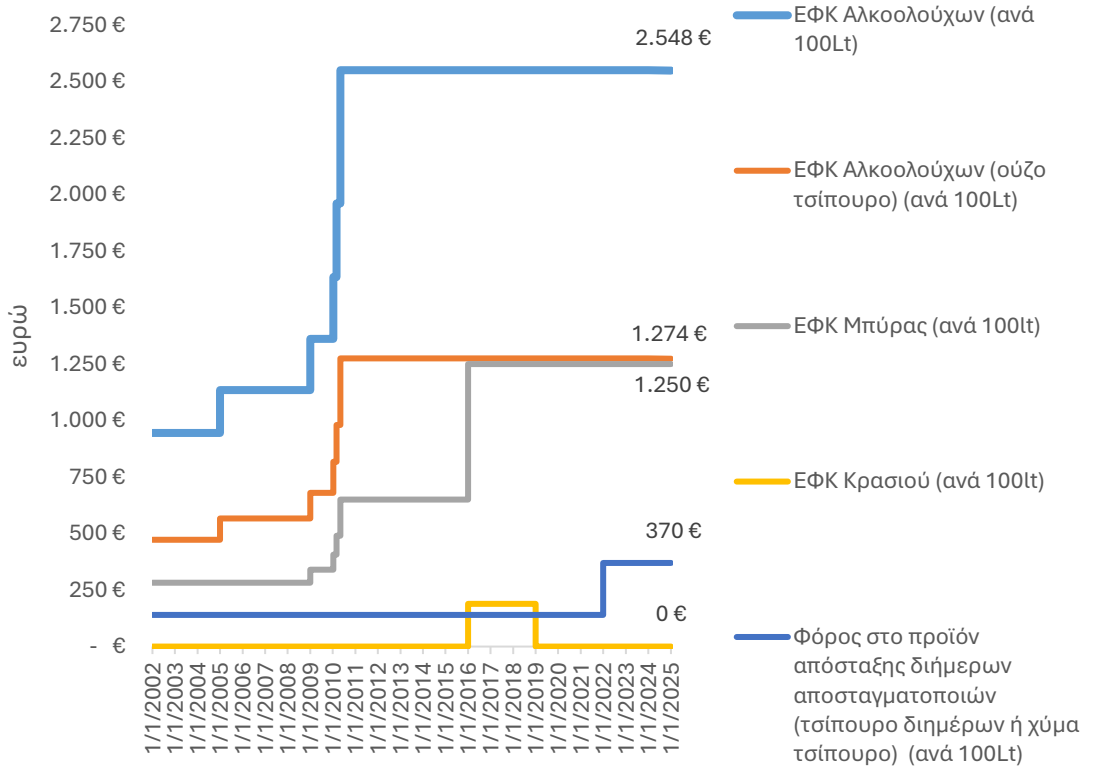

Πηγή: Spirits Europe, Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ.

Ο ΕΦΚ αποσταγμάτων στην Ελλάδα βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ, με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία, ενώ τους υψηλότερους συντελεστές παρουσιάζουν συνήθως χώρες της βόρειας Ευρώπης, οι οποίες για κοινωνικούς λόγους επιβάλλουν υψηλούς συντελεστές στο αλκοόλ.

Διάγραμμα 2.2. Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης Αποσταγμάτων ανά χώρα (Ιανουάριος 2025)

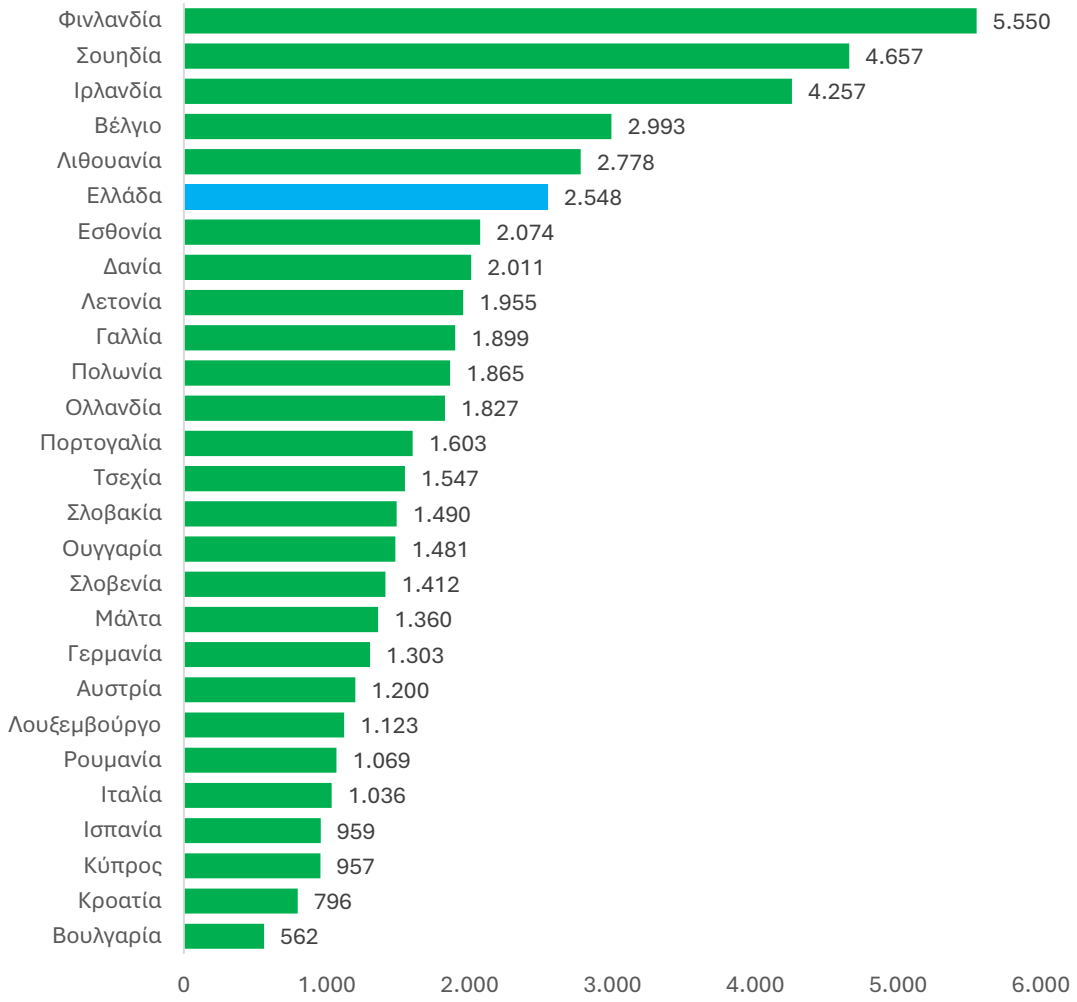

Πηγή: Spirits Europe.

Σημειώνεται επίσης ότι με προσαρμογή ως προς το κατά κεφαλήν εισόδημα, η Ελλάδα βρίσκεται στην πρώτη θέση ανάμεσα στις χώρες της ΕΕ, με €4.482 φόρο, έναντι του ονομαστικού ΕΦΚ €2.548. Η υψηλή τιμή για την Ελλάδα σημαίνει ότι λόγω του χαμηλότερου κατά κεφαλήν εισοδήματος, ο ΕΦΚ επιβαρύνει δυσανάλογα τους καταναλωτές. Αντίστοιχα, σε χώρες με υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα όπως η Φινλανδία και η Σουηδία, οι υψηλοί ΕΦΚ €4.479 στη Φινλανδία και €3.485 στη Σουηδία είναι στην πραγματικότητα ηπιότεροι σε σύγκριση με την ονομαστική τους τιμή (€5.550 στη Φινλανδία και €4.657 στη Σουηδία).

Διάγραμμα 2.3. Κατάταξη ΕΦΚ αποσταγμάτων σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (ΕΕ27=100

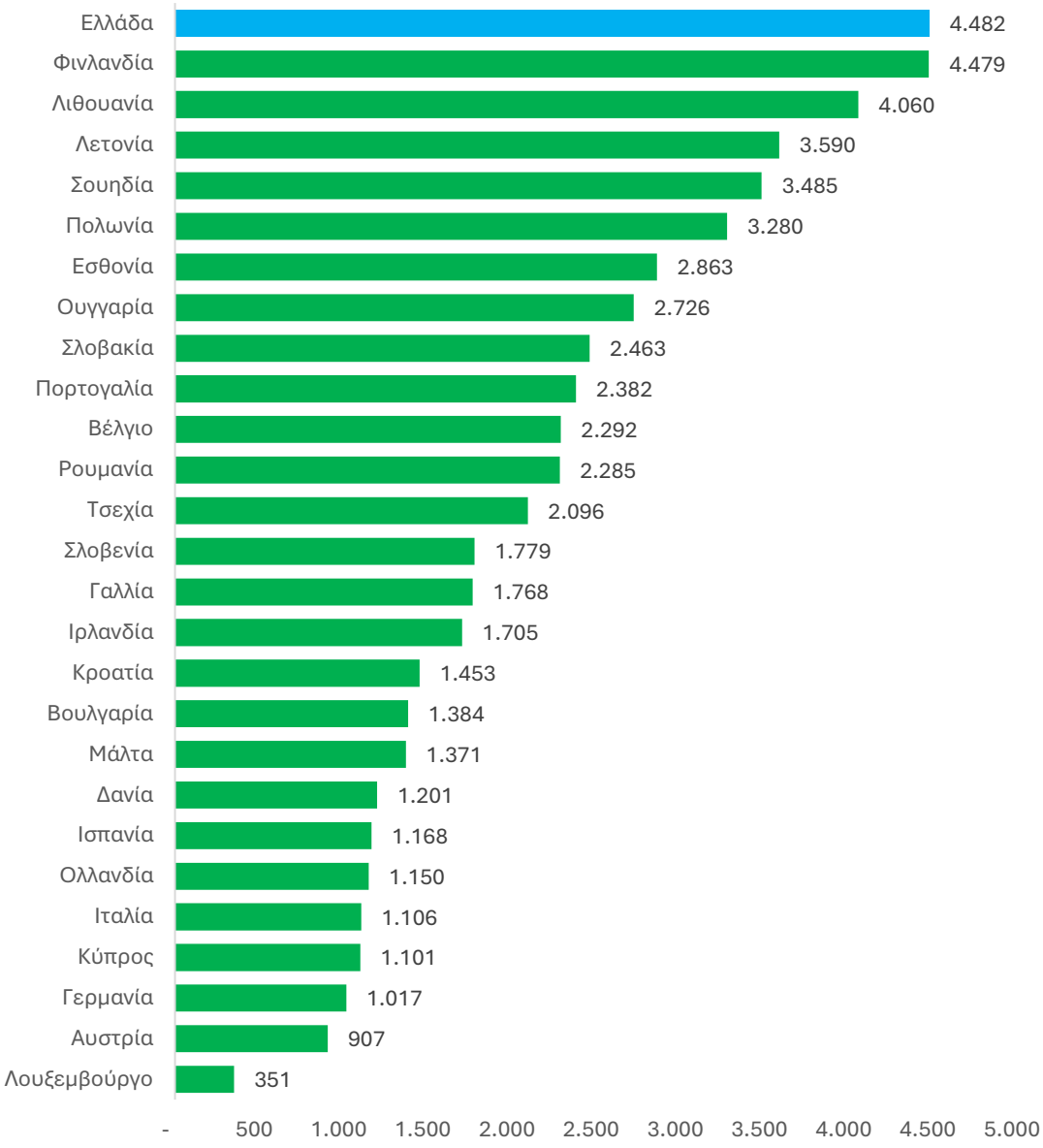

Πηγή: Spirits Europe, Eurostat, IOBE.

Ταυτόχρονα, ο ΕΦΚ ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης στην Ελλάδα σε σχέση με τον μέσο όρο των ανταγωνιστικών χωρών που ανήκουν στην ΕΕ (χωρίς την Τουρκία) και τείνουν να συγκλίνουν σε ένα κοινό φορολογικό πλαίσιο, είναι υψηλότερος κατά περίπου €1.400. Η Ελλάδα έχει τον υψηλότερο συντελεστή ΕΦΚ αποσταγμάτων ανάμεσα σε γειτονικές και σε ανταγωνιστικές τουριστικές χώρες, κάτι που ευνοεί τις διασυνοριακές αγορές και το παράνομο εμπόριο. Για παράδειγμα ο ΕΦΚ στην Ελλάδα είναι κατά 4,6 φορές υψηλότερος σε σύγκριση τη Βόρεια Μακεδονία και κατά 4,5 φορές σε σύγκριση με τη Βουλγαρία. Σε σύγκριση με χώρες που προσφέρουν αντίστοιχο τουριστικό προϊόν, η Ελλάδα έχει κατά €651 υψηλότερο ΕΦΚ από τη Γαλλία και πάνω από €1.500 από την Ιταλία, την Ισπανία και την Κύπρο. Σημειώνεται ότι σε αρκετές χώρες καταγράφηκε αύξηση του ΕΦΚ στα αποστάγματα το τελευταίο διάστημα, αφήνοντας όμως την απόσταση με την Ελλάδα σχεδόν ανεπηρέαστη, λόγω του ήδη υψηλού συντελεστή στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 2.4. Ειδικός Φόρος αποσταγμάτων σε επιλεγμένες χώρες, Ιανουάριος 2025

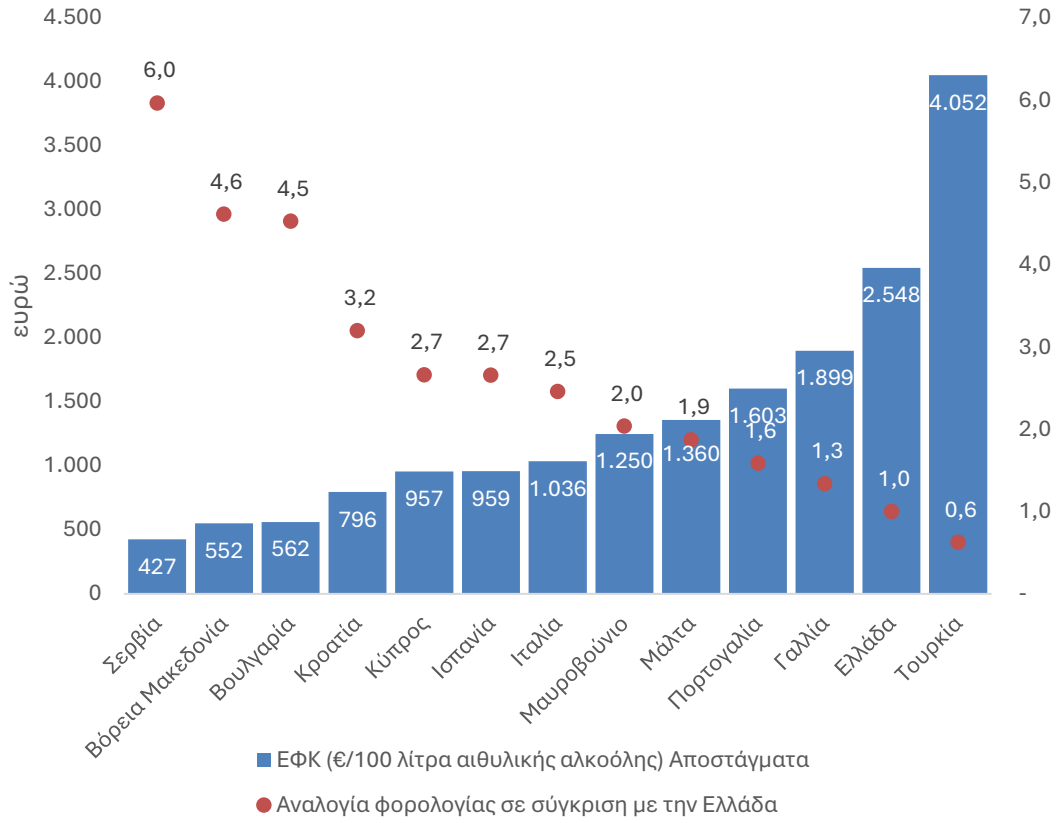

Πηγή: Spirits Europe

Είναι εμφανής η διαφορά στο ύψος του ΕΦΚ στην Ελλάδα σε σύγκριση με γειτονικές χώρες (εκτός της Τουρκίας όπου ο ΕΦΚ είναι υψηλός για θρησκευτικούς λόγους). Έτσι, 9 χώρες επιβάλλουν ΕΦΚ άνω των 1.930 ευρώ (μ.ό. ΕΕ), οι οποίες, με εξαίρεση την Ελλάδα και το Βέλγιο, βρίσκονται στη Βόρεια Ευρώπη, επιβάλλοντας υψηλό ΕΦΚ ως ένα μέτρο περιορισμού του αλκοολισμού.

Διάγραμμα 2.5. ΕΦΚ ανά χώρα σε σύγκριση με τον μέσο όρο

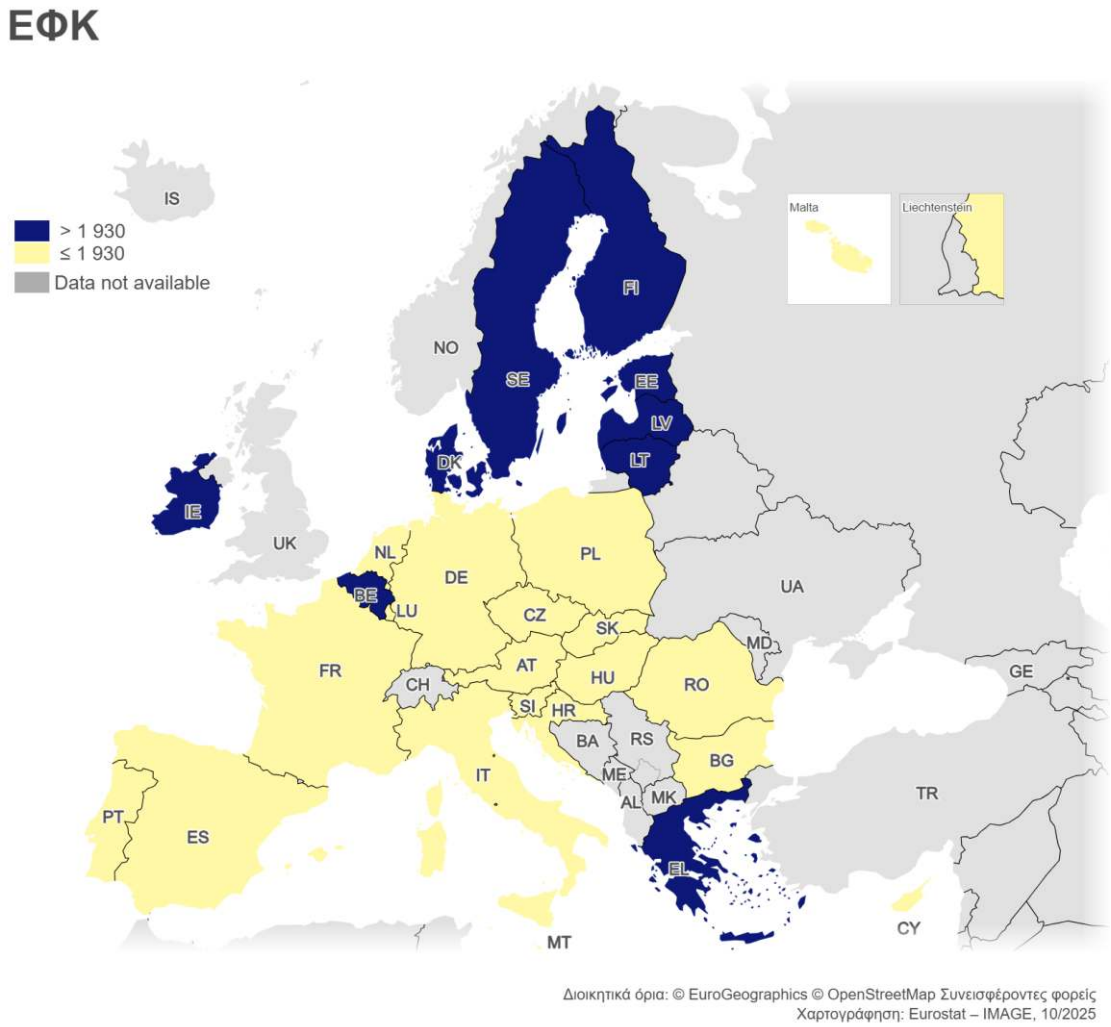

Πηγή: Spirits Europe, Eurostat, επεξεργασία δεδομένων ΙΟΒΕ

Ειδικό Πλαίσιο 2.1. Διάρθρωση φορολογίας ανά χώρα – Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

WHO GLOBAL REPORT 2023

Με σκοπό την προστασία της δημόσιας υγείας ο ΠΟΥ έχει δημιουργήσει ένα τεχνικό εγχειρίδιο για την πολιτική και τη διαχείριση της φορολογίας του αλκοόλ. Οι φόροι στο αλκοόλ εφαρμόζονται σήμερα με τη χρήση μιας ποικιλίας σχεδιασμών, οι οποίοι με τη σειρά τους έχουν διαφορετικές επιπτώσεις στην αποτελεσματικότητά τους για τη μείωση της κατανάλωσης. Δεδομένης της ετερογένειας μεταξύ των διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών και του επιπέδου εισοδήματος, απαιτούνται τυποποιημένοι δείκτες για τη σύγκριση των φόρων στα αλκοολούχα ποτά και το επίπεδό τους μεταξύ των χωρών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης, οι χώρες ανά τον κόσμο εφαρμόζουν διαφορετικές μορφές φορολογίας ανάλογα με το είδος του αλκοολούχου ποτού. Οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης που βασίζονται στον όγκο αντιπροσωπεύουν τον πιο διαδεδομένο τύπο των συστημάτων ειδικών φόρων κατανάλωσης που εφαρμόζονται στη μπύρα και το κρασί, ενώ τα συστήματα ειδικών φόρων κατανάλωσης με βάση το περιεχόμενο της αλκοόλης είναι τα επικρατέστερα για τα αλκοολούχα. Οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης με βάση τον όγκο είναι οι πιο αποτελεσματικοί στην αύξηση των τιμών των φθηνότερων ποτών και οι ευκολότεροι στην εφαρμογή τους και χρησιμοποιούνται κυρίως στην φορολόγηση του κρασιού. Από την άλλη, οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης με βάση την περιεκτικότητα σε αλκοόλ είναι οι πιο αποτελεσματικοί στη μείωση της συνολικής κατανάλωσης αλκοόλ και στη μείωση της βλάβης στην υγεία, γι' αυτό και χρησιμοποιούνται στη φορολόγηση των αλκοολούχων. Ο συνδυασμός διαφορετικών συστημάτων ειδικών φόρων κατανάλωσης, δεν επικρατεί σε μεγάλο βαθμό σε καμία κατηγορία προϊόντων, πιθανώς λόγω της πολυπλοκότητας στη διοικητική τους διαχείριση.

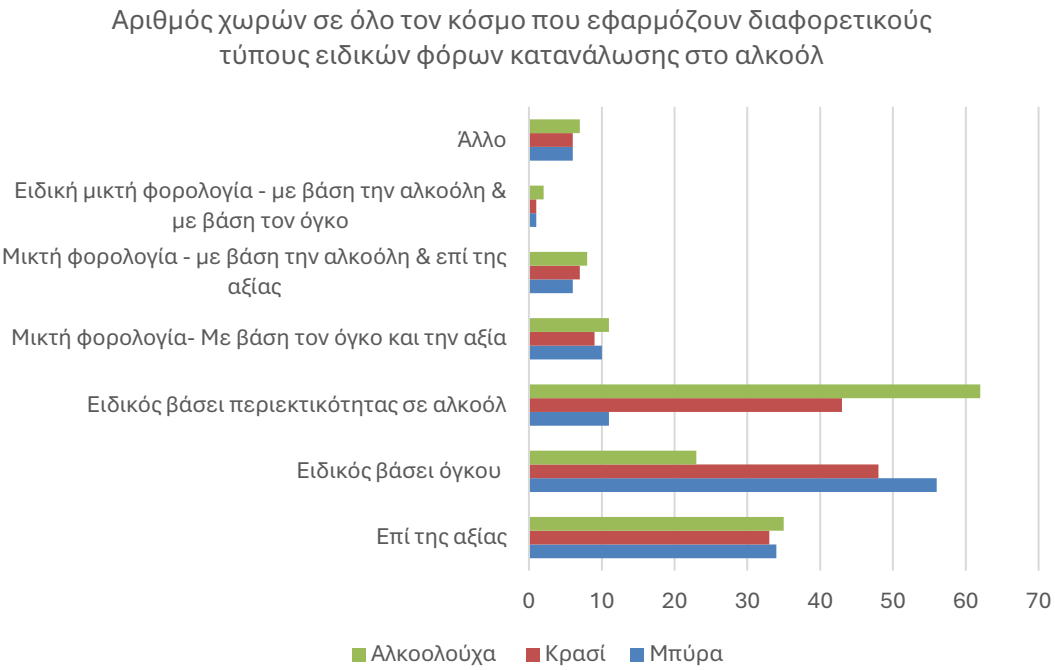

Όσον αφορά, τις χώρες στην Ευρώπη, οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης που βασίζονται στον όγκο αντιπροσωπεύουν επίσης το πιο διαδεδομένο σύστημα φορολόγησης για το κρασί, όμως σε αντίθεση με το σύνολο των χωρών, στην Ευρώπη η μπύρα φορολογείται με βάση το περιεχόμενο της αλκοόλης, όπως επίσης και τα αλκοολούχα ποτά.

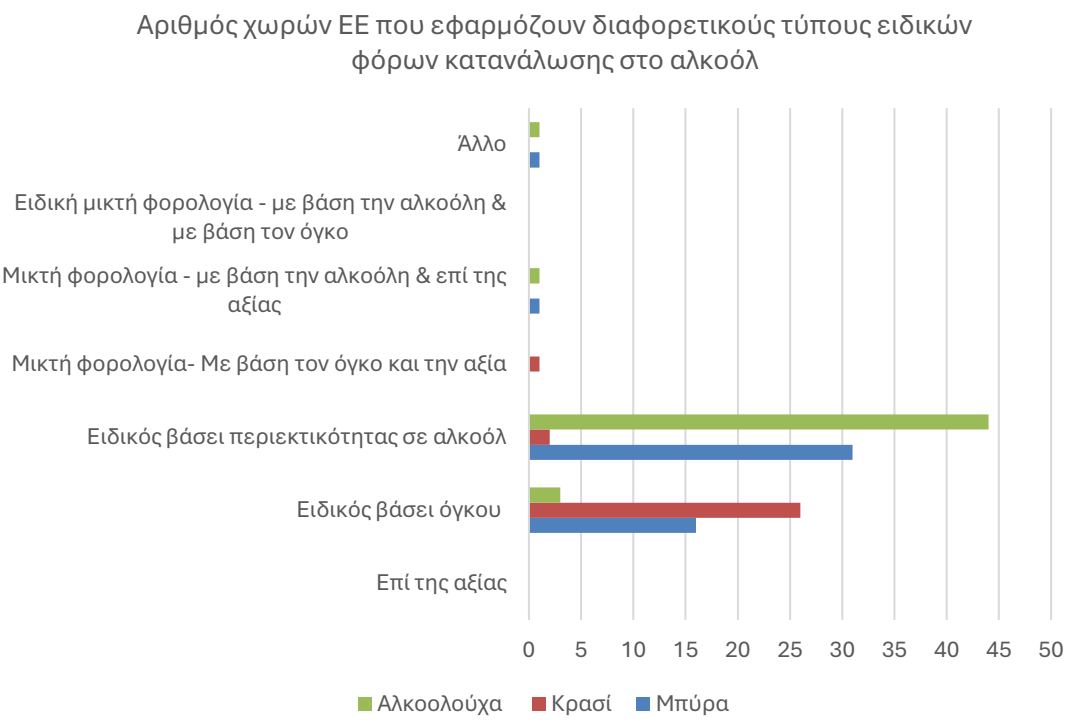

Η εισοδηματική κατηγορία των χωρών επηρεάζει επίσης τον τρόπο φορολόγησης του αλκοόλ. Στις χώρες υψηλού εισοδήματος, η μπύρα φορολογείται κυρίως με βάση την περιεκτικότητα σε αλκοόλ, το κρασί σχεδόν αποκλειστικά με βάση τον όγκο, ενώ τα αλκοολούχα συνδέονται σχεδόν καθολικά με την περιεκτικότητα σε αλκοόλ. Στις χώρες μεσαίου-υψηλού εισοδήματος, η μπύρα φορολογείται άλλοτε με βάση τον όγκο κι άλλοτε με την περιεκτικότητα, ενώ το κρασί εξακολουθεί να φορολογείται με βάση τον όγκο. Τα αλκοολούχα συνδέονται κυρίως με την περιεκτικότητα σε αλκοόλ. Στις χώρες μεσαίου-χαμηλού εισοδήματος, η φορολογία είναι γενικά πιο περιορισμένη. Η μπύρα τείνει να φορολογείται με βάση τον όγκο, ενώ το κρασί και τα οινοπνευματώδη συνεχίζουν να φορολογούνται κυρίως με βάση το αλκοόλ. Στις χώρες χαμηλού εισοδήματος, τα σχήματα φορολόγησης είναι ελάχιστα και βασίζονται κυρίως στους φόρους επί της αξίας των προϊόντων.

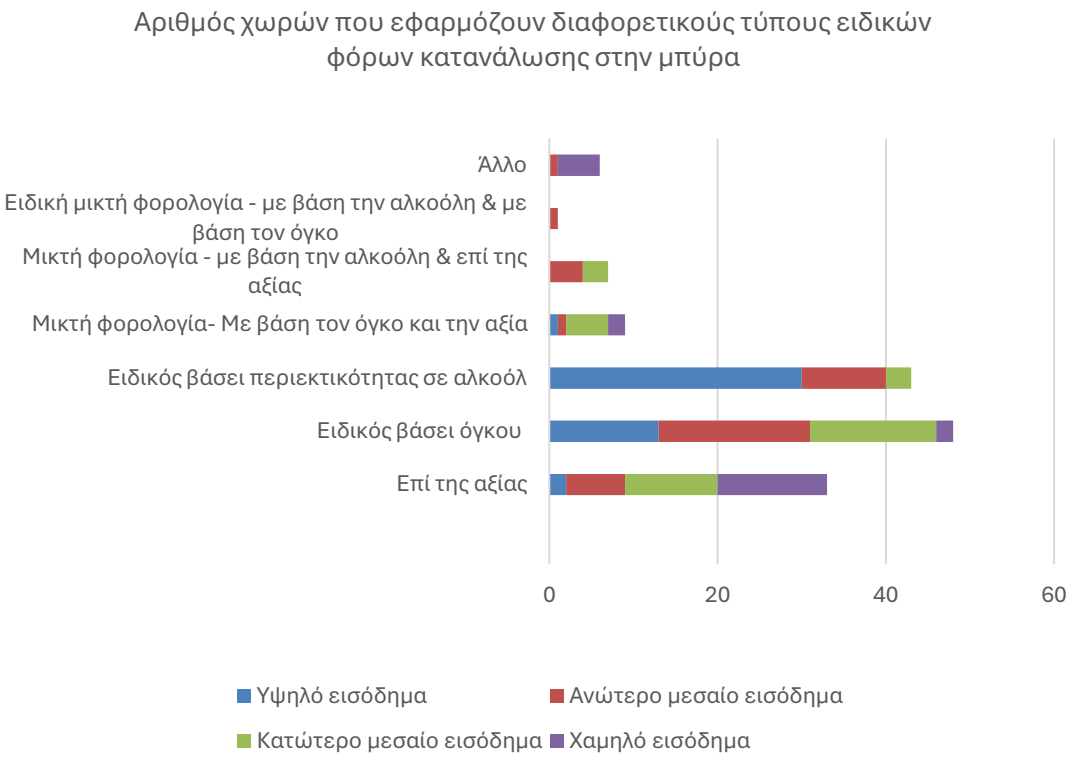
Αριθμός χωρών που εφαρμόζουν διαφορετικούς τύπους ειδικών φόρων κατανάλωσης στην μπύρα
Άλλο
Ειδική μικτή φορολογία - με βάση την αλκοόλη & με βάση τον όγκο
Μικτή φορολογία - με βάση την αλκοόλη & επί της αξίας
Μικτή φορολογία- Με βάση τον όγκο και την αξία
Ειδικός βάσει περιεκτικότητας σε αλκοόλ
Ειδικός βάσει όγκου
Επί της αξίας
0
20
40
60
Υψηλό εισόδημα
Ανώτερο μεσαίο εισόδημα
Κατώτερο μεσαίο εισόδημα
Χαμηλό εισόδημα

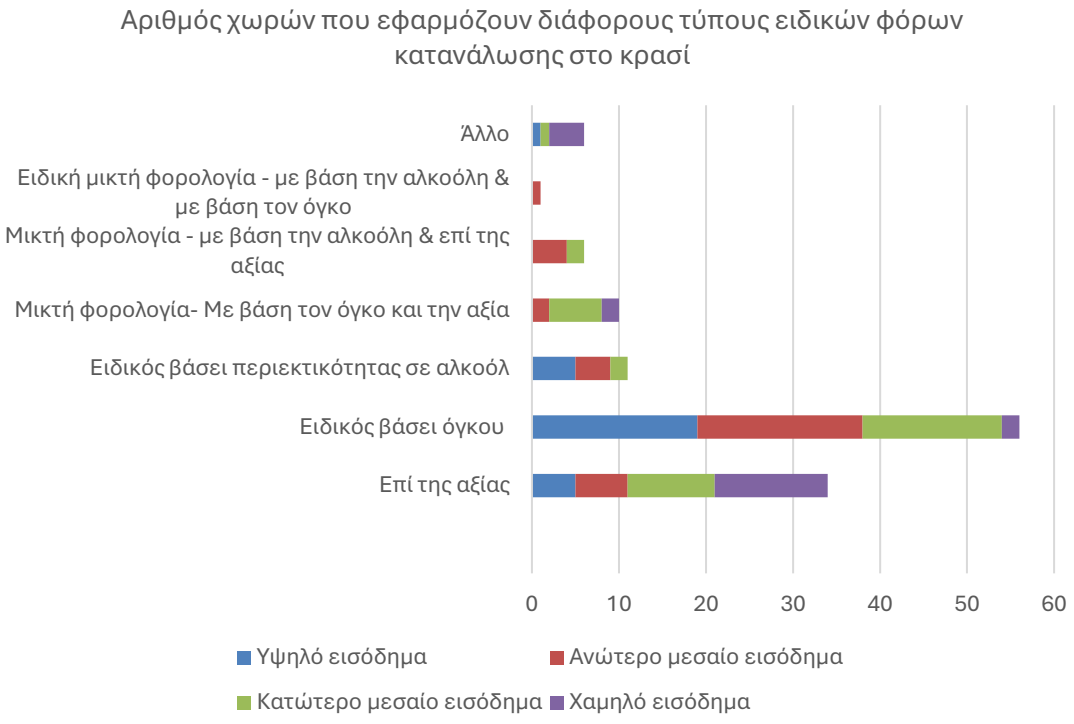
Αριθμός χωρών που εφαρμόζουν διάφορους τύπους ειδικών φόρων κατανάλωσης στο κρασί
Άλλο
Ειδική μικτή φορολογία - με βάση την αλκοόλη & με βάση τον όγκο
Μικτή φορολογία - με βάση την αλκοόλη & επί της αξίας
Μικτή φορολογία- Με βάση τον όγκο και την αξία
Ειδικός βάσει περιεκτικότητας σε αλκοόλ
Ειδικός βάσει όγκου
Επί της αξίας
0
10
20
30
40
50
60
Υψηλό εισόδημα
Ανώτερο μεσαίο εισόδημα
Κατώτερο μεσαίο εισόδημα
Χαμηλό εισόδημα

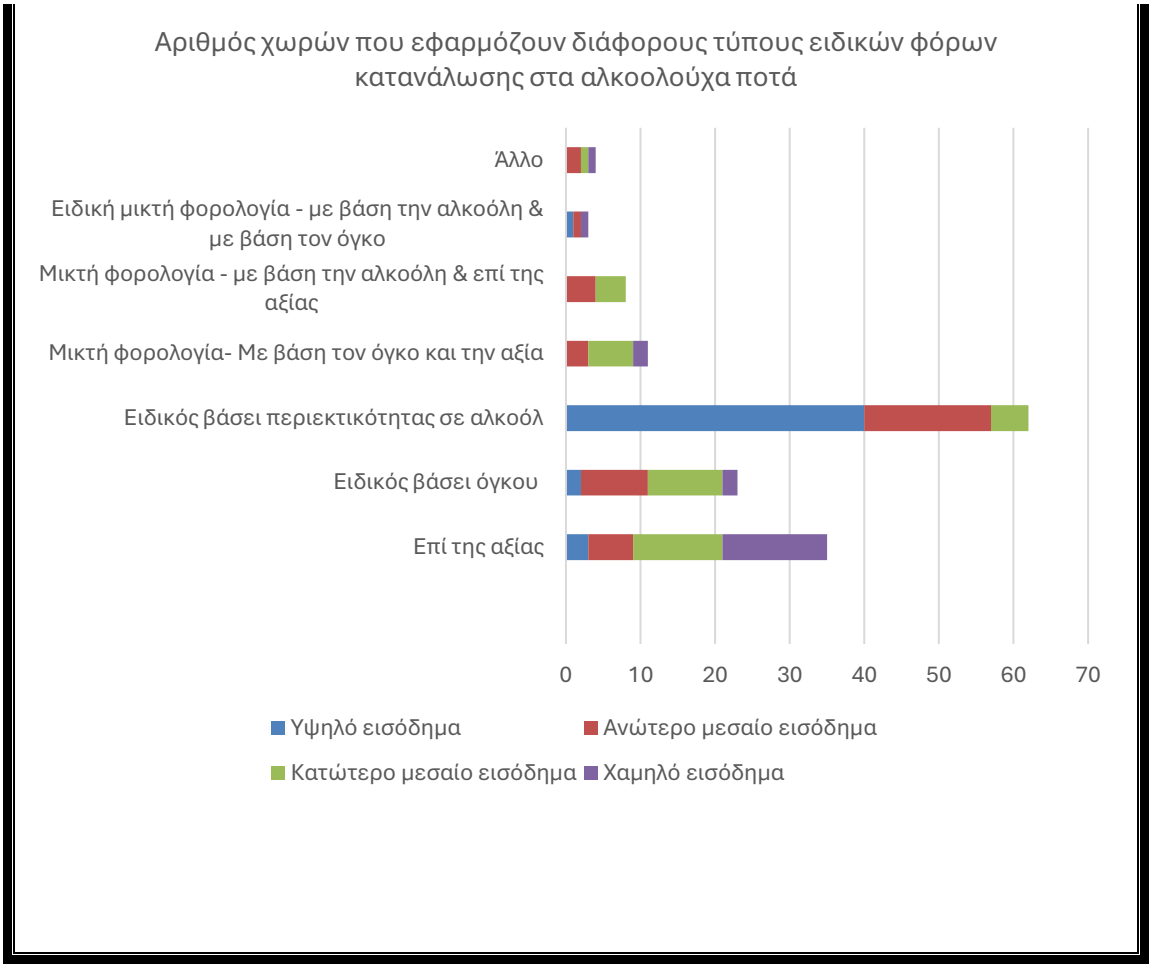
Αριθμός χωρών που εφαρμόζουν διάφορους τύπους ειδικών φόρων κατανάλωσης στα αλκοολούχα ποτά
Άλλο
Ειδική μικτή φορολογία - με βάση την αλκοόλη & με βάση τον όγκο
Μικτή φορολογία - με βάση την αλκοόλη & επί της αξίας
Μικτή φορολογία- Με βάση τον όγκο και την αξία
Ειδικός βάσει περιεκτικότητας σε αλκοόλ
Ειδικός βάσει όγκου
Επί της αξίας
0
10
20
30
40
50
60
70
Υψηλό εισόδημα
Ανώτερο μεσαίο εισόδημα
Κατώτερο μεσαίο εισόδημα
Χαμηλό εισόδημα

2.2 Φορολογικά έσοδα

Ο κλάδος συνεισφέρει σημαντικά στα φορολογικά έσοδα, τόσο μέσω του ΕΦΚ και του ΦΠΑ, όσο και με τους φόρους εισοδήματος και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης των εργαζόμενων στον κλάδο. Ενδεικτικά, τα έσοδα από τον ΕΦΚ στα αποστάγματα (περιλαμβάνονται ούζο και τσίπουρο) διαμορφώθηκαν το 2024 σε €346 εκατ., έναντι €348 εκατ. το 2023, (Διάγραμμα 2.6), ενώ τα έσοδα από ΕΦΚ στη μπύρα αυξήθηκαν στα €203 εκατ., έναντι €192 εκατ. το προηγούμενο έτος.

Διάγραμμα 2.6. Φορολογικά έσοδα ΕΦΚ Αποσταγμάτων

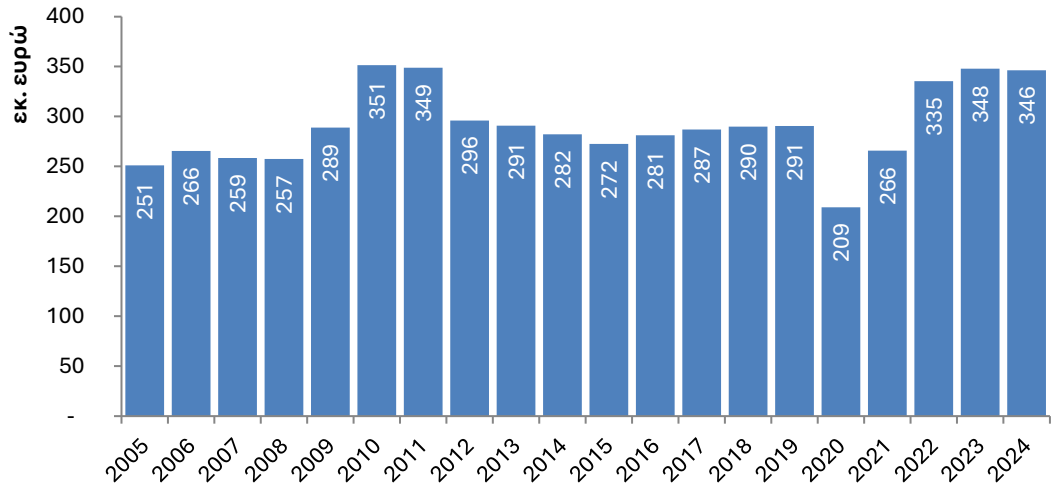

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών.

Διάγραμμα 2.7. Φορολογικά έσοδα από ΕΦΚ Μπύρας

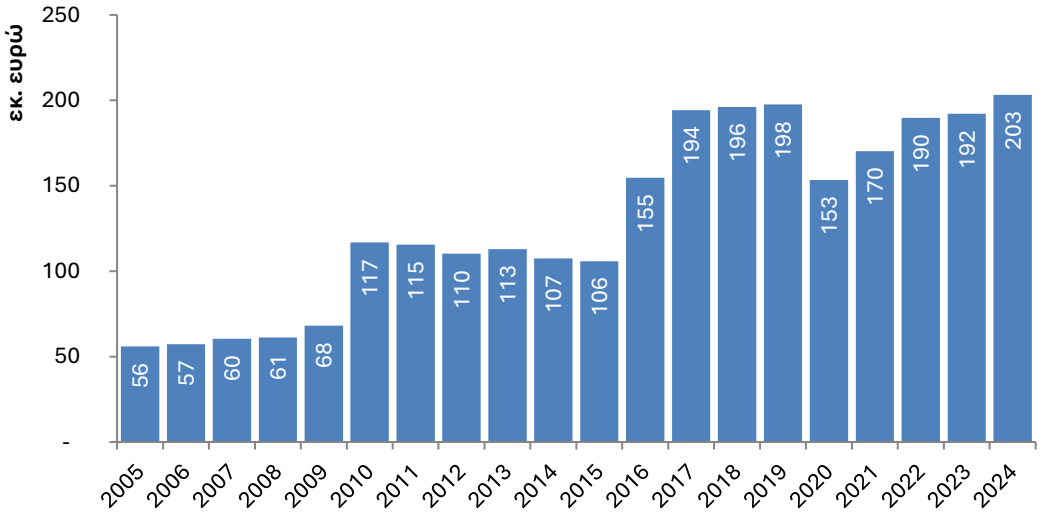

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών.

Ωστόσο, οι αποκλίσεις των εσόδων αποσταγμάτων από τον στόχο που τίθεται κάθε χρόνο στον κρατικό προϋπολογισμό είναι συχνές και έντονες, αφενός λόγω των πολύ φιλόδοξων στόχων σε σχέση με τις πραγματικές δυνατότητες της αγοράς, αφετέρου λόγω των ευμετάβλητων συνθηκών στην αγορά, η οποία εξαρτάται από πληθώρα παραγόντων (τουρισμός, εστίαση, κατ' οίκον κατανάλωση). Ενδεικτικά, το 2016 εισπράχθηκαν €97,8

εκατ. λιγότερα από τον αρχικό στόχο, δηλαδή απόκλιση κατά 25,8%, ενώ οι αποκλίσεις συνεχίστηκαν και μέχρι το 2019, σε μικρότερη ένταση. Το 2023 και 2024 επανεμφανίστηκαν οι αποκλίσεις κατά περίπου €14-€18 εκατ. ευρώ, ενδεικτικό ότι τα έσοδα ήταν χαμηλότερα από τις προβλέψεις του προϋπολογισμού, ενώ και για το 2025 αναμένεται αντίστοιχη απόκλιση με βάση τα στοιχεία της αγοράς.

Διάγραμμα 2.8. Αποκλίσεις φορολογικών εσόδων από τους στόχους του προϋπολογισμού

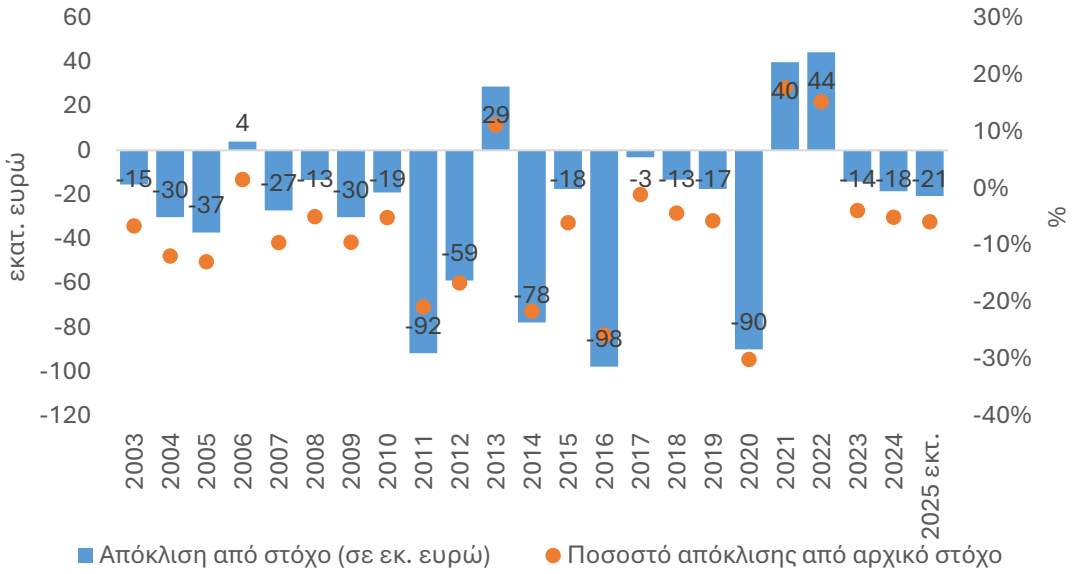

Πηγή: Κρατικοί Προϋπολογισμοί. Επεξεργασία στοιχείων: ΙΟΒΕ.

Τα έσοδα από τον ΦΠΑ που επιβάλλεται στην αιθυλική αλκοόλη αποτελούν σημαντικό μέρος των συνολικών εσόδων από τον κλάδο, καθώς προσέγγισαν τα €325 εκατ. το 2024, με αύξηση σε σύγκριση με το 2023, ενώ βρίσκονται στο υψηλότερο σημείο από το 2017, το πρώτο έτος που καταγράφεται χωριστά ο ΦΠΑ στην αιθυλική αλκοόλη σε ολόκληρο το έτος.

Διάγραμμα 2.9. Φ.Π.Α. στην αιθυλική αλκοόλη και σε αποστάγματα

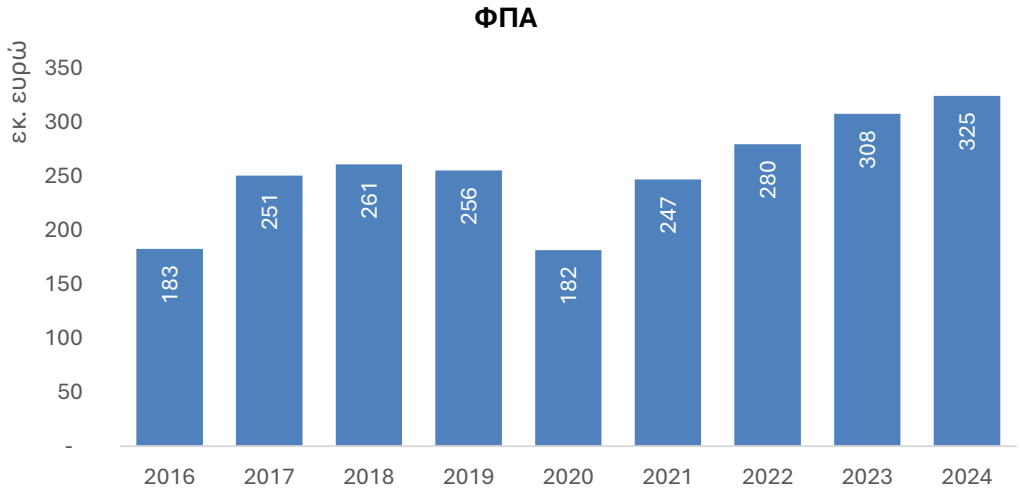

Πηγή: Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, Τα στοιχεία εσόδων για το 2016 αφορούν το διάστημα Μάιος-Δεκέμβριος.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Ελλάδα βρίσκεται στην ομάδα χωρών της ΕΕ στις οποίες η συνεισφορά των αποσταγμάτων στα φορολογικά έσοδα από το σύνολο των αλκοολούχων ποτών είναι υψηλή (>60%). Το μερίδιο εμφανίζεται ελαφρώς μειωμένο σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια, καθώς αυξήθηκε η συμβολή των εσόδων από τη φορολόγηση της μπύρας μετά το 2016.

Διάγραμμα 2.10. Σύνθεση Εσόδων από ΕΦΚ στα κράτη μέλη της ΕΕ27, 2022

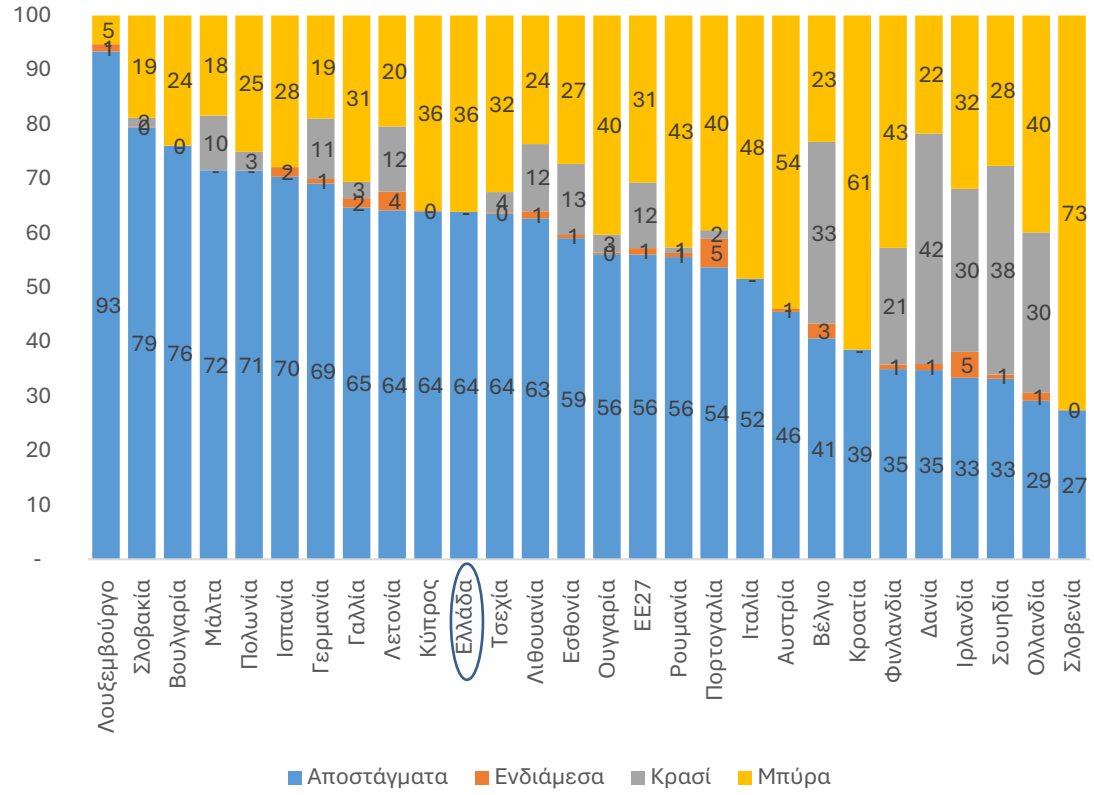

Πηγή: European Commission, Taxation And Customs Union, Indirect Taxation and Tax administration, Environment and other indirect taxes.

Τέλος, η συνεισφορά των φόρων από ΕΦΚ είναι δυσανάλογα υψηλή σε σύγκριση με τον όγκο της αγοράς αποσταγμάτων, αναλύοντας τα πιο πρόσφατα στοιχεία για την Ελλάδα που αφορούν το 2024. Τα αποστάγματα αποτελούν το 24% των πωλήσεων το 2024 σε όρους αιθυλικής αλκοόλης, ενώ συνεισφέρουν το 63% σχεδόν των φορολογικών εσόδων από την αιθυλική αλκοόλη. Η αναλογία πωλήσεων το 2009 ήταν σαφώς υψηλότερη, στο 31%, ενώ η αναλογία φόρων ακόμα μεγαλύτερη (81%), λόγω του χαμηλότερου φόρου στη μπύρα, πριν αυξηθεί το 2016.

Διάγραμμα 2.11. Αναλογία πωλήσεων αιθυλικής αλκοόλης και εσόδων, 2024

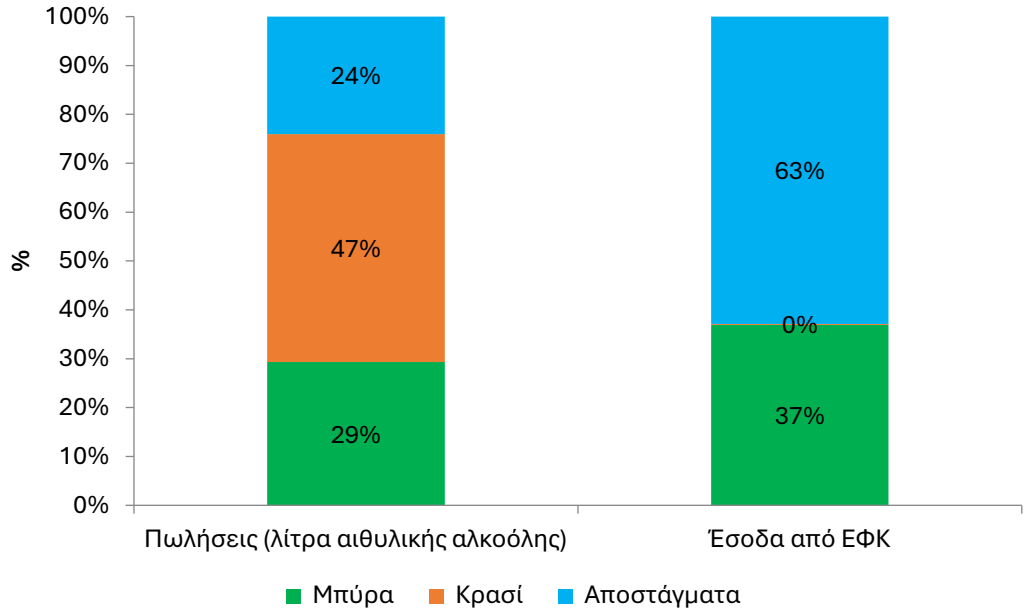

Πηγή: IWSR, Υπουργείο Οικονομικών. Ανάλυση ΙΟΒΕ.

2.3 Οι επιπτώσεις των φόρων στις διαφορετικές κατηγορίες αλκοολούχων ποτών

Η φορολογική πολιτική που εφαρμόζεται στα αλκοολούχα ποτά δημιουργεί ορισμένες διακρίσεις μεταξύ των προϊόντων. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο ΕΦΚ που επιβάλλεται στα αποστάγματα (εκτός ούζου και τσίπουρου) είναι διπλάσιος έναντι του αντίστοιχου φόρου στο εμφιαλωμένο ούζο, στο τσίπουρο και πλέον στην μπύρα. Περαιτέρω, υπάρχει μεγάλη διαφορά στη φορολόγηση εμφιαλωμένου τσίπουρου και προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων), καθώς ο φορολογικός συντελεστής στο προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών βρίσκεται στο 29% περίπου του συντελεστή που εφαρμόζεται στο επίσημο εμφιαλωμένο τσίπουρο, ενώ σημειώνεται ότι μέχρι και το 2022 βρισκόταν στο 11% με τον συντελεστή στο €1,4. Αυτή η διαφορά, σε συνδυασμό με την απουσία συστημάτων ελέγχου καθώς και φυσικών ελέγχων στην εμπορία του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων), ισχυροποιεί τα κίνητρα για την παραγωγή και (παράνομη) εμπορία του.

Στο επόμενο διάγραμμα απεικονίζεται η διαφοροποίηση στη φορολογική επιβάρυνση, όπου ο τελικός ΕΦΚ, δηλαδή με την προσθήκη του ταμείου χημικών, είναι €25,48 ανά λίτρο αιθυλικής αλκοόλης στα αποστάγματα[10], €12,74 σε ούζο και τσίπουρο, €12,5 στη μπύρα, ενώ όπως αναφέρθηκε ο φόρος για το προϊόν απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων) είναι €3,7 από το 2022. Σημειώνεται ότι ο φόρος στο κρασί έχει καταργηθεί από 1/1/2019.

Διάγραμμα 2.12. ΕΦΚ ανά προϊόν, 2024

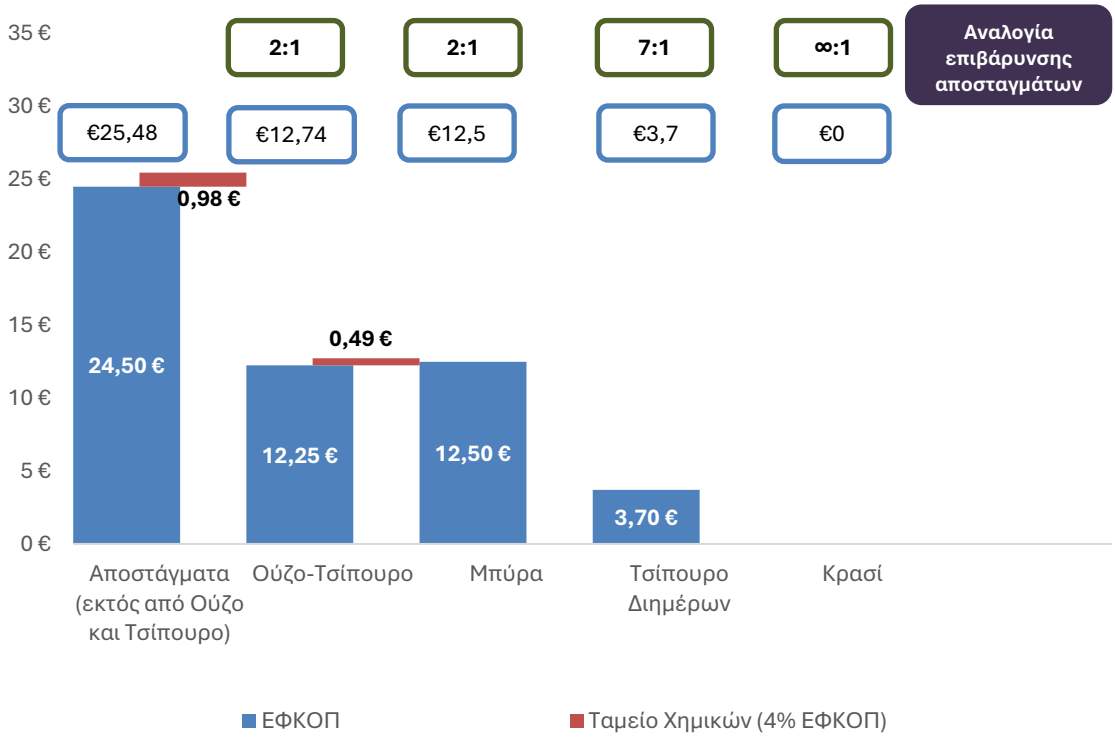

Πηγή: Spirits Europe, Μάιος 2020, Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Η δυσανάλογη επίπτωση του φόρου στα αποστάγματα είναι εμφανής και στις μερίδες σερβιρίσματος, π.χ. αυτές που σερβίρονται στην επιτόπια αγορά (μπαρ, εστιατόρια, ξενοδοχεία, κ.ά.). Αξίζει να σημειωθεί ότι με βάση τις συνηθισμένες ποσότητες σερβιρίσματος, η ποσότητα αλκοόλ ανά κατηγορία προϊόντος είναι σχεδόν στο ίδιο επίπεδο. Ωστόσο, λόγω διαφορετικής φορολόγησης, η επιβάρυνση είναι σημαντικά υψηλότερη στα αποστάγματα. Ενδεικτικά, για τις μέσες μερίδες σερβιρίσματος, η επιβάρυνση των αποσταγμάτων φτάνει τα 41 λεπτά του ευρώ για κάθε ποτήρι (ουίσκι, βότκα, τζιν, ρούμι, κ.ά.), έναντι επιβάρυνσης 20,6 λεπτών του ευρώ στη μπύρα, 20,4 λεπτών σε ούζο και τσίπουρο, και πολύ χαμηλότερης στο παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων και μηδενικής στο κρασί. Ακόμα και μετά την αύξηση του φόρου στο προϊόν απόσταξης διήμερων, η επιβάρυνση ανά μερίδα είναι στο 1/4 ή στο 1/8 των υπολοίπων ποτών, ενδεικτικό ότι το προϊόν αυτό απευθύνεται σε άλλου είδους αγορά με άλλα χαρακτηριστικά.

Διάγραμμα 2.13. Ειδικός Φόρος ανά ποσότητα σερβιρίσματος

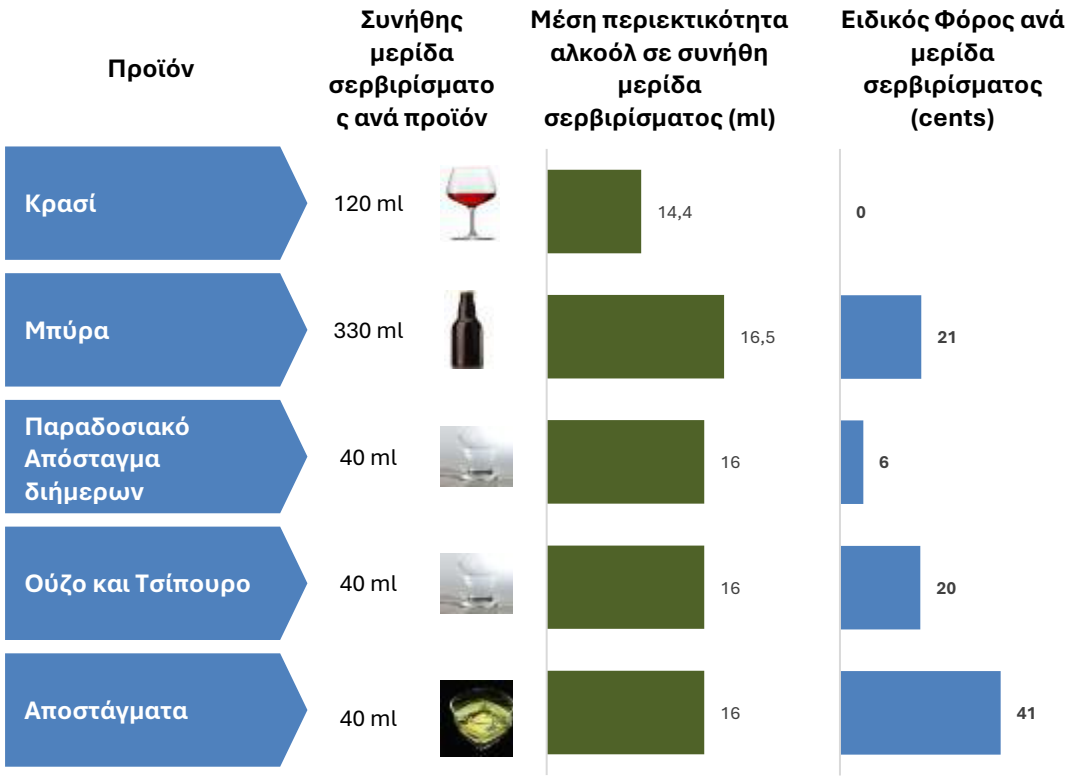

Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Οι τιμές αποσταγμάτων λόγω των διαδοχικών αυξήσεων του ΕΦΚ και του συντελεστή ΦΠΑ, έχουν σημειώσει κατακόρυφη άνοδο μετά το 2010, σε αντίθεση με τις τιμές υποκατάστατων οινοπνευματωδών ποτών, οι οποίες είτε παρουσίασαν πιο ομαλή αύξηση (μπύρα) λόγω μικρότερης επίπτωσης από την αύξηση του ειδικού φόρου, είτε είχαν μια φυσιολογική πορεία (κρασί), σύμφωνη με την τάση των προηγούμενων ετών

Ενδεικτικό των επιπτώσεων που είχαν στις τιμές οι διαδοχικές αυξήσεις του ΕΦΚ και του ΦΠΑ είναι το γεγονός ότι η τιμή λιανικής πώλησης αποσταγμάτων καταγράφει σημαντική αύξηση μετά το 2009. Στην Ελλάδα οι τιμές ήταν κατά 8% υψηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ το 2009, ενώ το 2024 ήταν κατά 54% πιο υψηλά, κατατάσσοντας την Ελλάδα στην τρίτη υψηλότερη θέση.

Διάγραμμα 2.14. Συγκριτικά Επίπεδα Τιμών Αλκοολούχων, 2009 και 2024

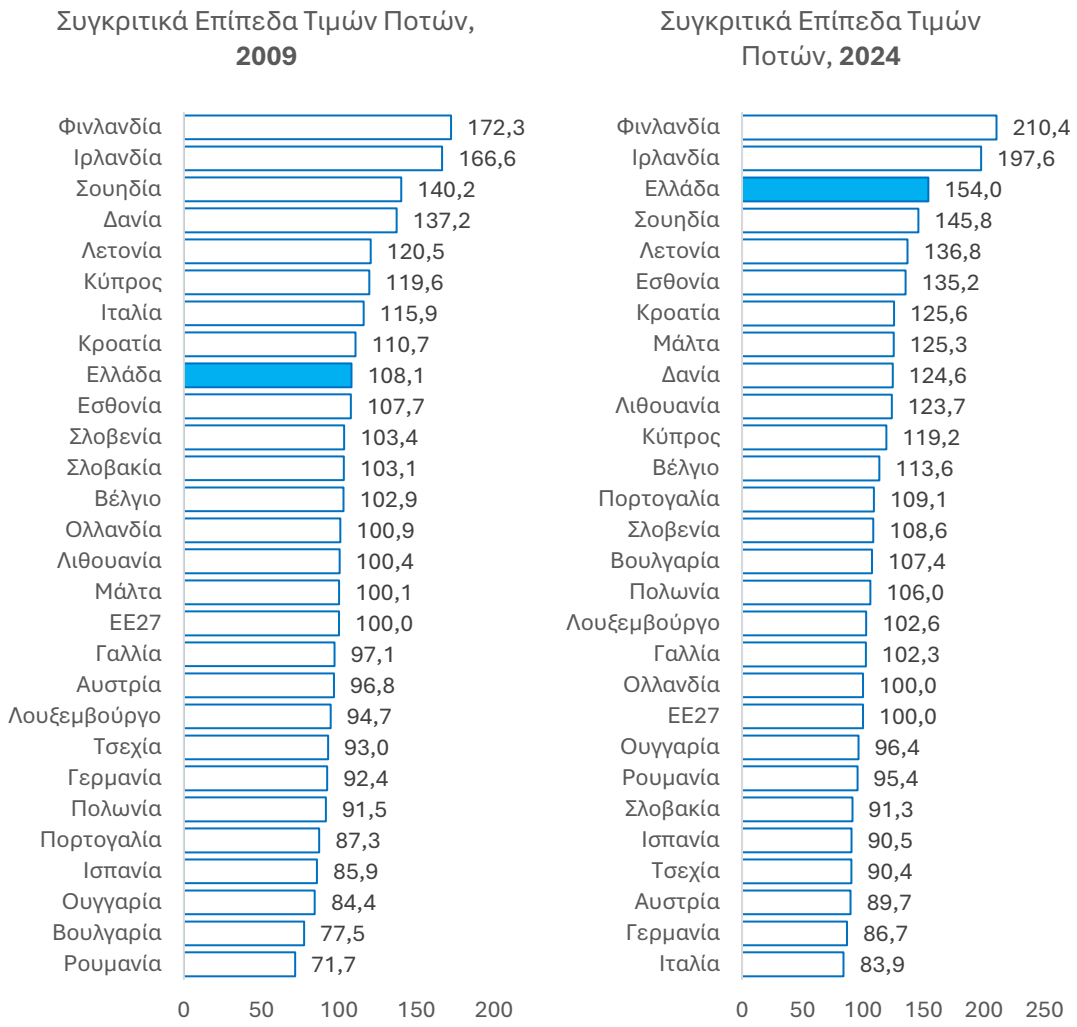

Πηγή: Eurostat

Εξετάζοντας τις αυξήσεις του ΕΦΚ και του ΦΠΑ ανά χώρα, διαπιστώνεται ότι στην Ελλάδα η αύξηση του ΕΦΚ κατά 87,3% ήταν η δεύτερη υψηλότερη, ενώ πρώτη είναι η Σλοβενία με 90%. Ταυτόχρονα, η Ελλάδα έπειτα από τις αυξήσεις του ΦΠΑ που τον οδήγησαν κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερα, έχει από τον υψηλότερο συντελεστή στην ΕΕ μετά από την Ουγγαρία. Το συνδυαστικό αποτέλεσμα αυξήσεων στον ΕΦΚ και τον ΦΠΑ είναι οι αυξήσεις τιμών να πλησιάζουν το 44,1%.

Διάγραμμα 2.15. Μεταβολή ΕΦΚ, ΦΠΑ και τιμών 2009-2023

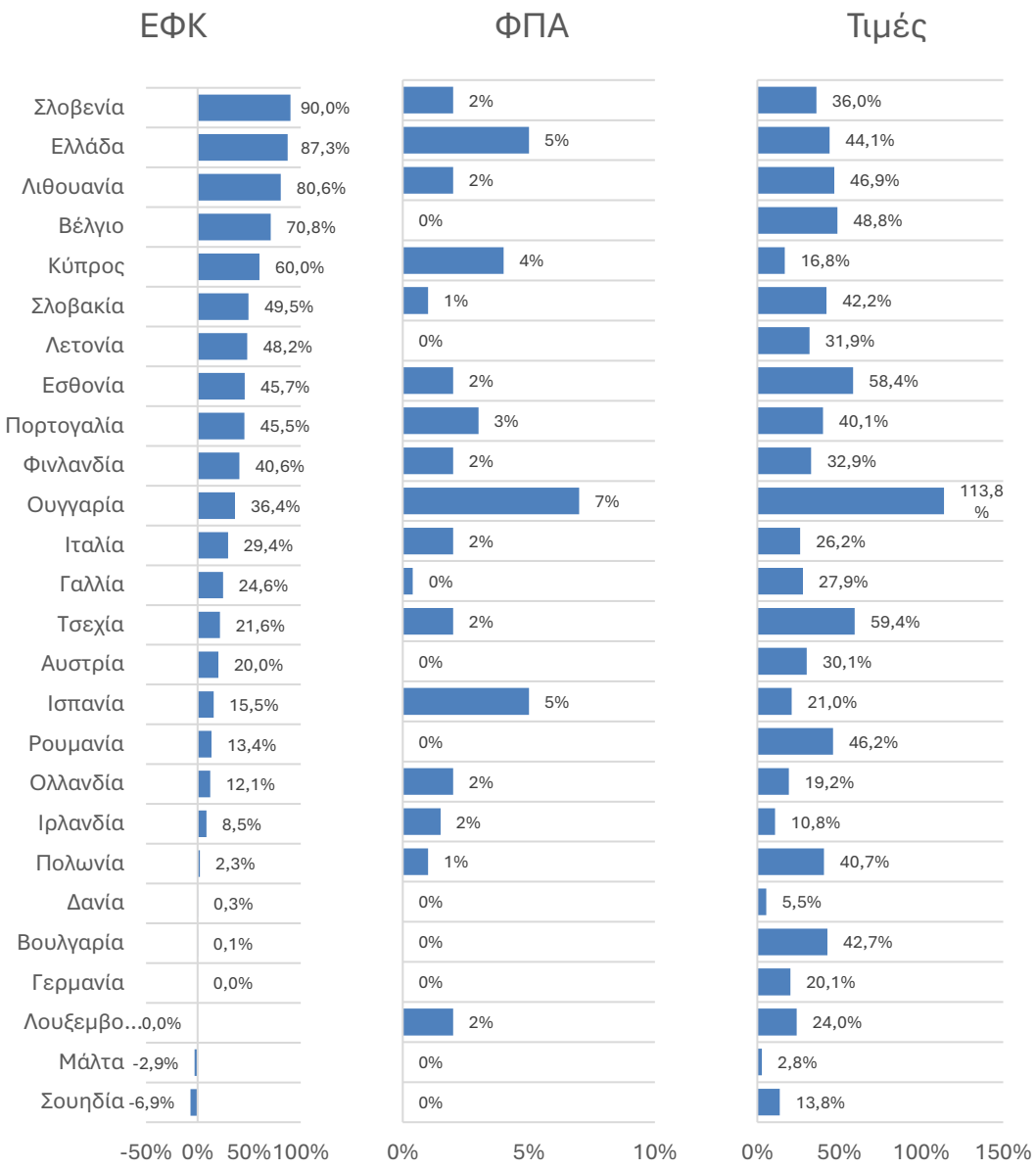

Πηγή: Eurostat.

Στις χώρες με μεγάλη κλιμάκωση του ΕΦΚ, δηλαδή πάνω από 50% η επίσημη κατανάλωση αποσταγμάτων μειώθηκε, εκτός από τη Σλοβενία, τη Λιθουανία και την Ουγγαρία. Στη Σλοβενία παρά τη σημαντική άνοδο ο ΕΦΚ βρίσκεται στο ήμισυ (€1.320) σχεδόν της Ελλάδας.

Διάγραμμα 2.16. Μεταβολή ΕΦΚ 2009-2022 vs Κατανάλωση

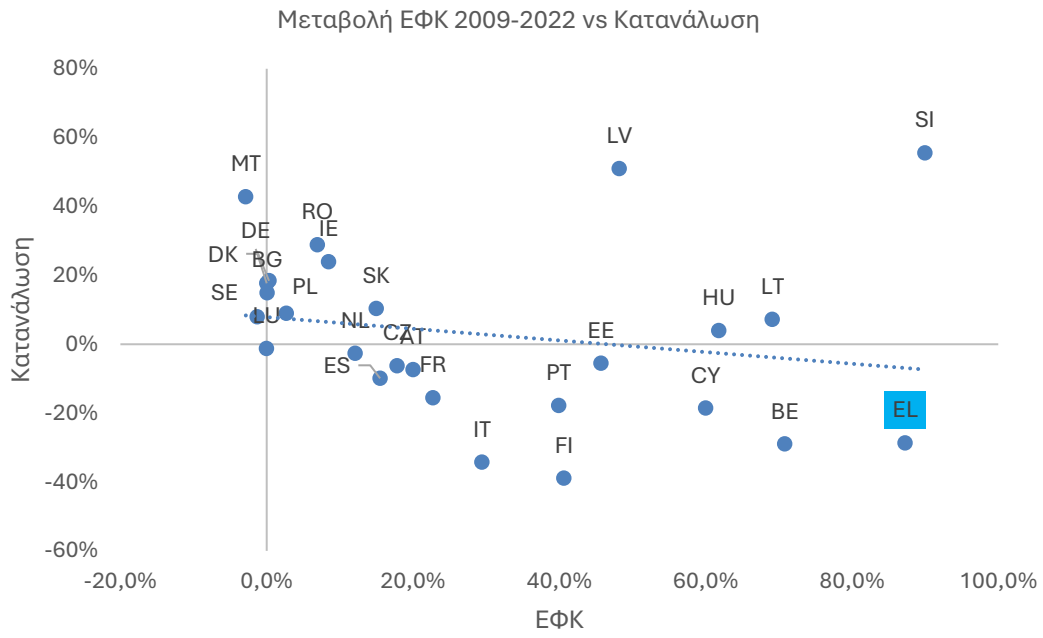

Πηγή: Spirits Europe, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, επεξεργασία δεδομένων ΙΟΒΕ

Σε πραγματικούς όρους η μέση τιμή ενός αποστάγματος στην Ελλάδα είχε διαμορφωθεί το 2022 κοντά στα 20 ευρώ, με την τιμή να βρίσκεται στις 4η υψηλότερη μεταξύ των χωρών, τροφοδοτούμενη κυρίως από τον υψηλό ΕΦΚ, κατατάσσοντας την Ελλάδα κοντά σε βόρειες χώρες (Διάγραμμα 2.17). Ο ΕΦΚ στην Ελλάδα είναι 1,5 φορά υψηλότερος από τη χονδρική τιμή ποτού (προ φόρων), με την Ελλάδα να είναι στην 5η θέση μεταξύ των χωρών (Διάγραμμα 2.18).

Διάγραμμα 2.17. Τιμή αλκοολούχου ποτού, 2022

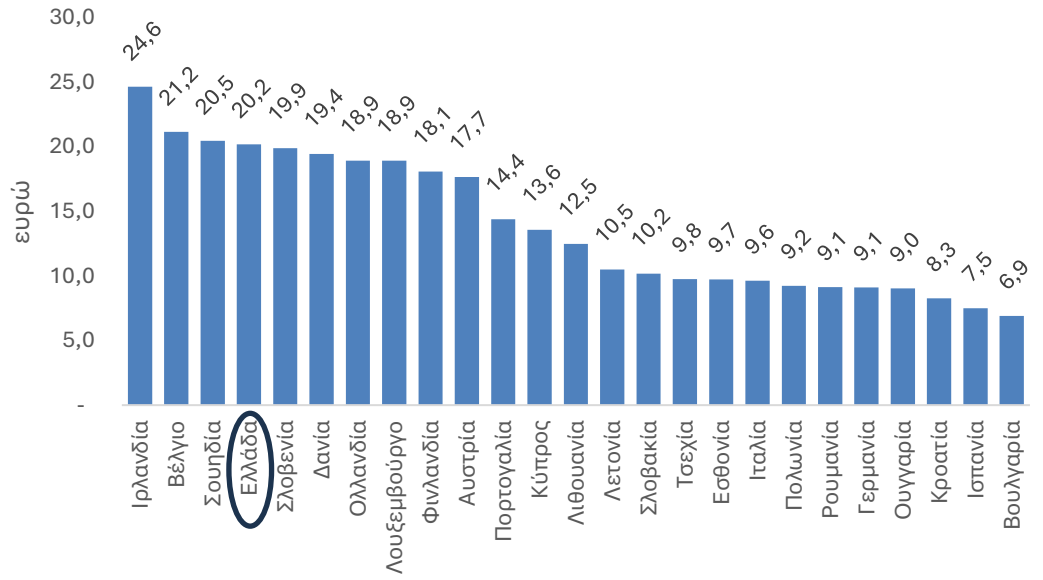

Πηγή: Spirits Europe, Eurostat, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, επεξεργασία δεδομένων ΙΟΒΕ

Διάγραμμα 2.18. Αναλογία ΕΦΚ/χονδρική τιμή

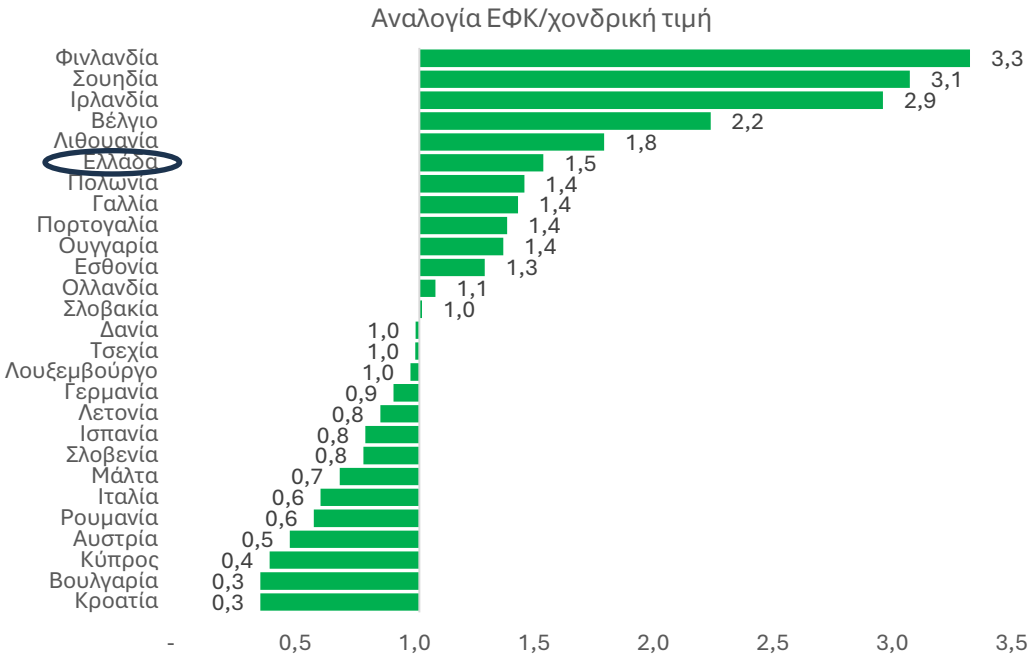

Πηγή: Spirits Europe, Eurostat, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, επεξεργασία δεδομένων ΙΟΒΕ

Οι αυξημένες τιμές οφείλονται λοιπόν στους φόρους και ιδιαίτερα στον ΕΦΚ, με το σύνολο των φόρων να αντιστοιχούν στο 55,1% της τελικής τιμής ενός αποστάγματος, ποσοστό αρκετά υψηλό σε σύγκριση με άλλες χώρες όπως η Κύπρος (42,1%), η Ιταλία (26,9%) και η Πορτογαλία (47,9%).

Διάγραμμα 2.19. Μερίδιο φόρων στην τελική τιμή σε επιλεγμένες χώρες

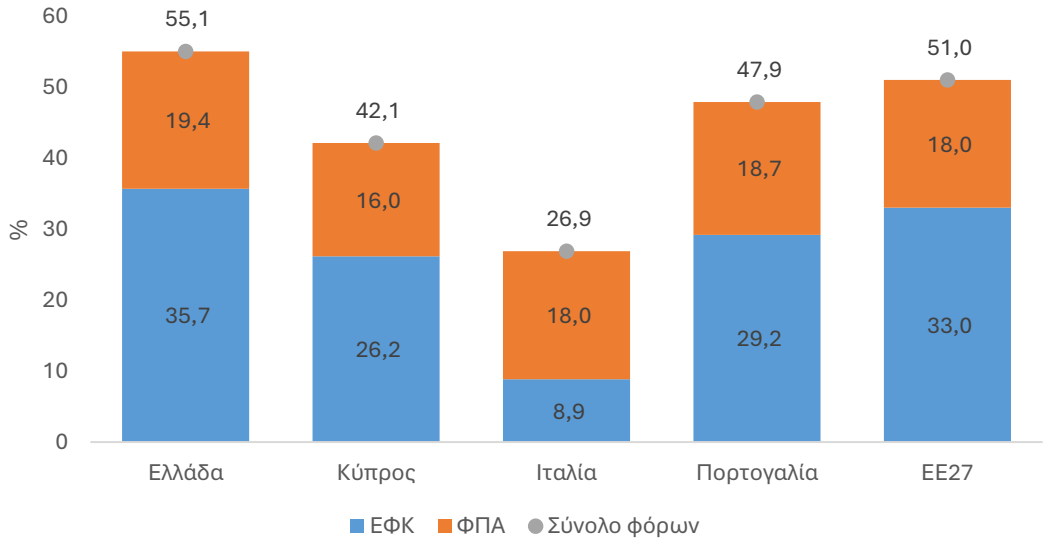

Πηγή: Spirits Europe, Eurostat, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, επεξεργασία δεδομένων ΙΟΒΕ

Ειδικότερα στην Ελλάδα, η τιμή μιας φιάλης προ φόρων είναι περίπου €4,2, ενώ η επιβάρυνση των φόρων έφτανε τα €5,9 το 2009, και με την αύξηση του ΕΦΚ και του ΦΠΑ, φτάνει τα €11 το 2024, με αποτέλεσμα η τελική τιμή από €12,9 το 2009 να προσεγγίζει

πλέον τα €20. Το μερίδιο των φόρων έχει αυξηθεί σημαντικά, καθώς η συμμετοχή του ΕΦΚ στην τελική τιμή του τυπικού προϊόντος ανήλθε στο 35,7% το 2024, από 29,6% το 2009, καθώς αυξημένο μερίδιο έχει πλέον και ο ΦΠΑ, ο οποίος υπολογίζεται και επί του ΕΦΚ. Η προ φόρων τιμή αποτελεί το 23,7% της τελικής τιμής (από 32,4% το 2009), ενώ η συμμετοχή του συνόλου των φόρων αντιπροσωπεύει το 55,1% της τελικής τιμής.

Διάγραμμα 2.20. Ενδεικτική δομή τιμής φιάλης αποστάγματος (σε ευρώ)

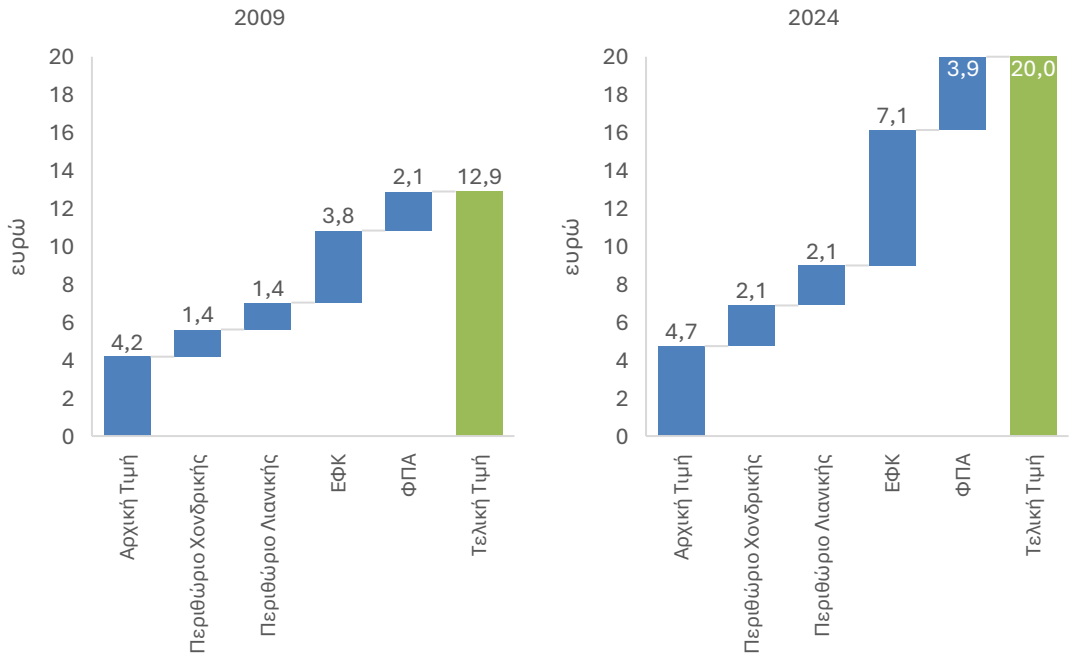

Πηγή: IWSR, IOBE.

Διάγραμμα 2.21. Σύνθεση τελικής τιμής ενός τυπικού αποστάγματος

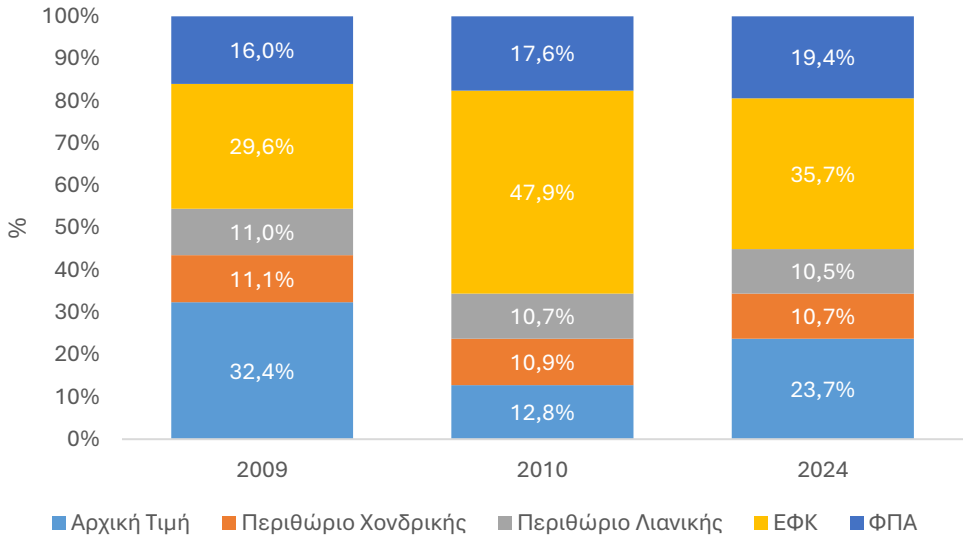

Πηγή: IWSR, IOBE.

Στο ούζο, το οποίο επιβαρύνεται με το ήμισυ του γενικού συντελεστή ΕΦΚ, επίσης καταγράφεται αύξηση, καθώς οι γενικοί συντελεστές ΕΦΚ συμπαρασύρουν και τους

μειωμένους συντελεστές. Μια αντιπροσωπευτική φιάλη ούζου κόστιζε €6,4 το 2009, ενώ το 2024 η τιμή της διαμορφώνεται κοντά στα €9,7, κυρίως λόγω της αύξησης των φόρων.

Διάγραμμα 2.22. Ενδεικτική δομή τιμής φιάλης ούζου (700 ml) (σε ευρώ)

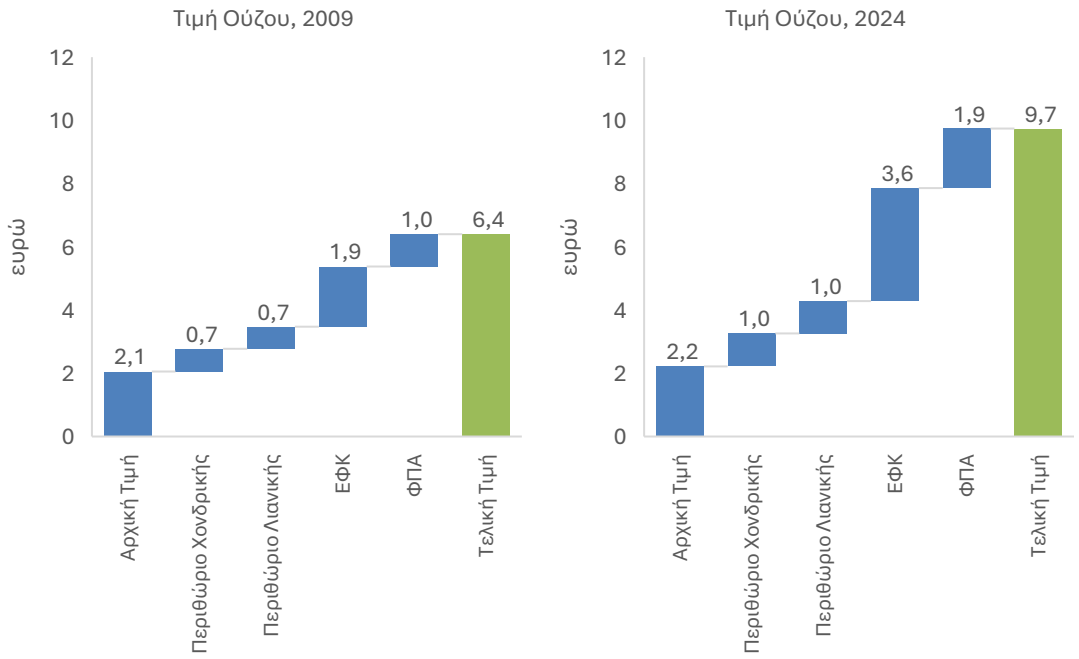

Πηγή: IWSR, IOBE.

Έτσι, στην κατηγορία του ούζου οι φόροι (ΕΦΚ και ΦΠΑ) καλύπτουν το 56% της τελικής τιμής μιας τυπικής φιάλης, ενώ η αρχική τιμή αποτελεί το 22,8%. Ο ΕΦΚ αντιπροσωπεύει και πάλι το μεγαλύτερο τμήμα της τελικής τιμής, με 36,7% το 2024, ενώ το 2009 – προ της αύξησης των συντελεστών – ο ΕΦΚ αποτελούσε το 29,8% της τελικής τιμής.

Διάγραμμα 2.23. Σύνθεση τελικής τιμής ούζου

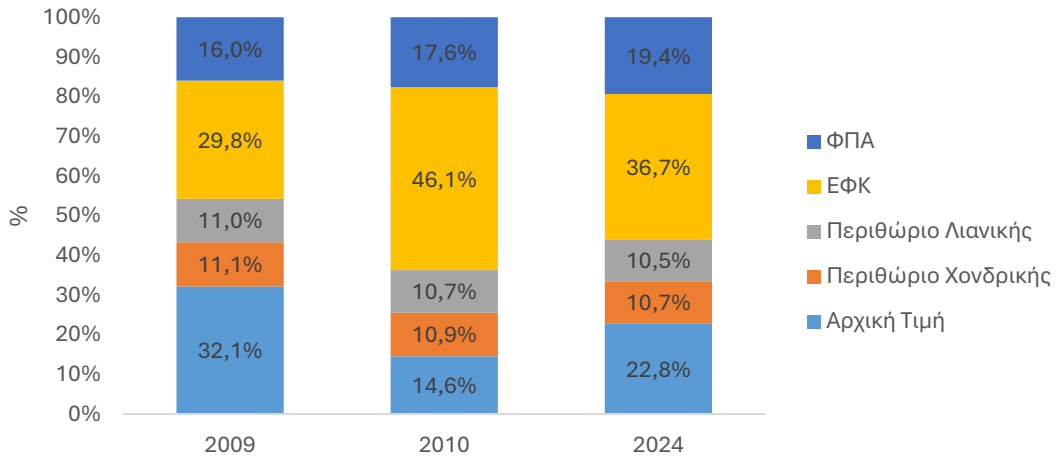

Πηγή: IWSR, IOBE.

Αντίστοιχη εξέλιξη σημειώνεται και στην κατηγορία του επίσημου εμφιαλωμένου τσίπουρου, όπου η τελική τιμή το 2009 ήταν €8,3, ενώ το 2024 εκτιμάται στα €11,7. Ο

ΕΦΚ έφτασε τα €3,6 το 2024, σχεδόν σε διπλάσιο επίπεδο έναντι του 2009. Οι αλλαγές αυτές μετέβαλαν τη σύνθεση της τιμής, με αποτέλεσμα η αρχική τιμή να καλύπτει το 28,9% της τελικής τιμής ενός προϊόντος, ενώ ο ΕΦΚ το 30,5%, έναντι 23,1% το 2009.

Διάγραμμα 2.24. Ενδεικτική δομή τιμής τσίπουρου (700 ml) (σε ευρώ)

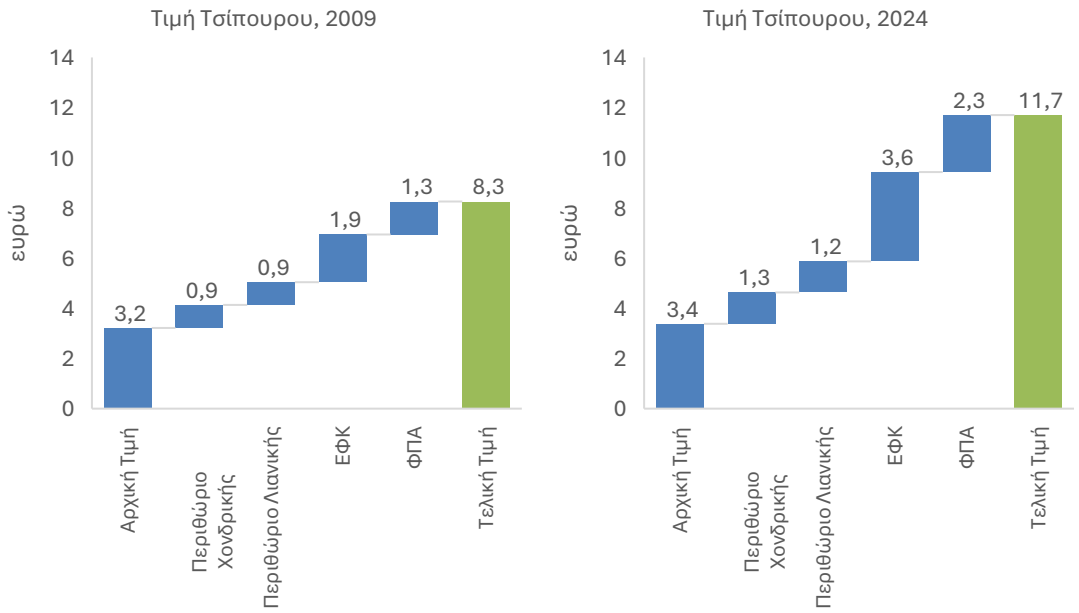

Πηγή: IWSR, IOBE.

Διάγραμμα 2.25. Σύνθεση τελικής τιμής Τσίπουρου

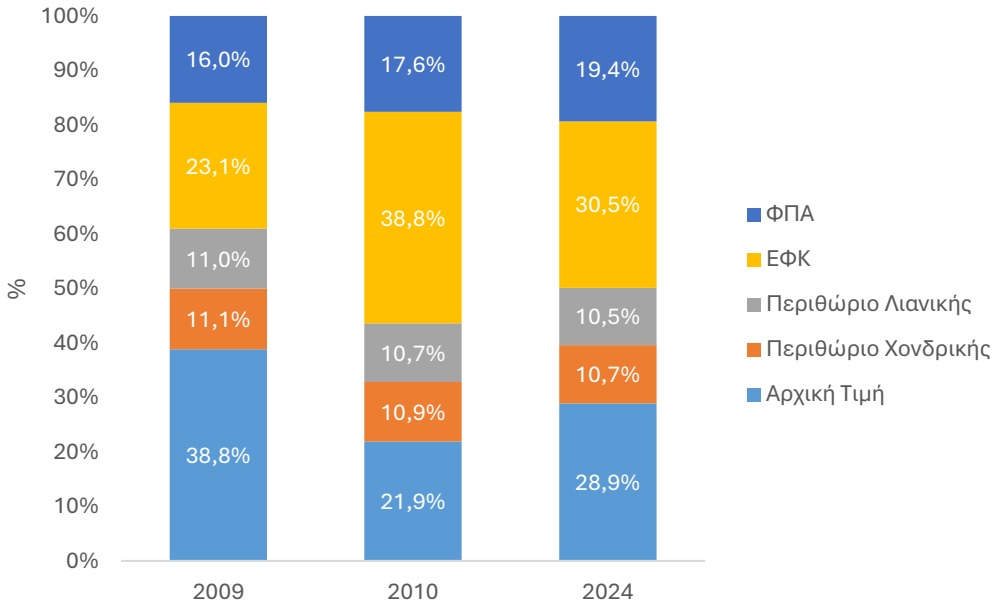

Πηγή: IWSR, IOBE.

2.4 Μη καταγεγραμμένη κατανάλωση

Το παραεμπόριο στο αλκοόλ είναι ένα υπαρκτό πρόβλημα, το οποίο οι θεσμικοί φορείς σε επίπεδο Ευρώπης αλλά και εθνικά προσπαθούν να επιλύσουν, ενώ η υψηλή φορολογία συνεχίζει να αποτελεί ένα ισχυρό κίνητρο για την επέκταση του παράνομου εμπορίου. Σύμφωνα με την OLAF[11]a (European Anti-Fraud Office) τα τελωνεία και οι αστυνομικές αρχές μετά από εκτεταμένες έρευνες σε αρκετές χώρες, μεταξύ αυτών και στην Ελλάδα, κατάσχεσαν 14,7 εκατ. λίτρα παράνομων ποσοτήτων κρασιού, μπύρας και αποσταγμάτων. Εκτός από τα αλκοολούχα ποτά κατασχέθηκαν και άλλα προϊόντα, συνοδευτικά των αλκοολούχων, όπως φιάλες, ετικέτες, κ.ά., τα οποία προφανώς χρησιμοποιούνται στην παραγωγή των παράνομων ποσοτήτων αλκοολούχων ποτών.

Η Ελλάδα βρίσκεται στην 5η θέση της ΕΕ, ως προς τη μη καταγεγραμμένη κατανάλωση αλκοόλ, με ποσοστό 11,8%, παρουσιάζοντας αυξητική τάση από το 2008. Η μέση μη καταγεγραμμένη κατανάλωση ανά άτομο έφτασε τα 0,9 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης (ετήσια κατανάλωση) το 2022 ή συνολικά τα 8,0 εκατ. λίτρα αιθυλικής αλκοόλης. Με βάση τα ανώτατα όρια, η μη καταγεγραμμένη κατανάλωση φτάνει το 20% της συνολικής κατανάλωσης, στοιχεία που αναδεικνύουν ότι το πρόβλημα της μη καταγεγραμμένης κατανάλωσης είναι υπαρκτό και αυξάνεται με την πάροδο των ετών.

Διάγραμμα 2.26. Μη καταγεγραμμένη κατανάλωση (% συνολικής κατανάλωσης αλκοολούχων) (2022)

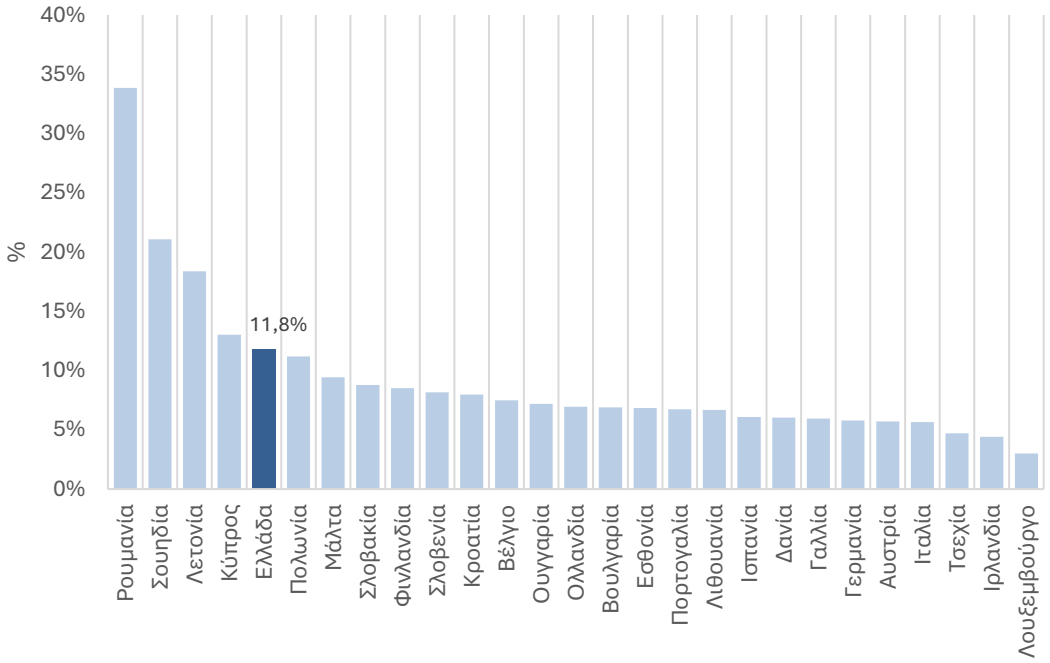

Πηγή: Eurostat, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, επεξεργασία δεδομένων ΙΟΒΕ. Η μη καταγεγραμμένη κατανάλωση αναφέρεται στο αλκοόλ που δεν φορολογείται όπως το αλκοόλ που παράγεται στο σπίτι ή ανεπίσημα (νόμιμα ή παράνομα), το λαθραίο αλκοόλ, το υποκατάστατο

[11] Η OLAF διερευνά περιπτώσεις απάτης εις βάρος του προϋπολογισμού της ΕΕ, διαφθοράς και σοβαρών παραπτωμάτων στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Χαράσσει επίσης την πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καταπολέμηση της απάτης.

αλκοόλ (το οποίο είναι αλκοόλ που δεν προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση) ή το αλκοόλ που λαμβάνεται μέσω διασυνοριακών αγορών.

Διάγραμμα 2.27. Μη καταγεγραμμένη κατανάλωση (% συνολικής κατανάλωσης αλκοολούχων) (Ελλάδα)

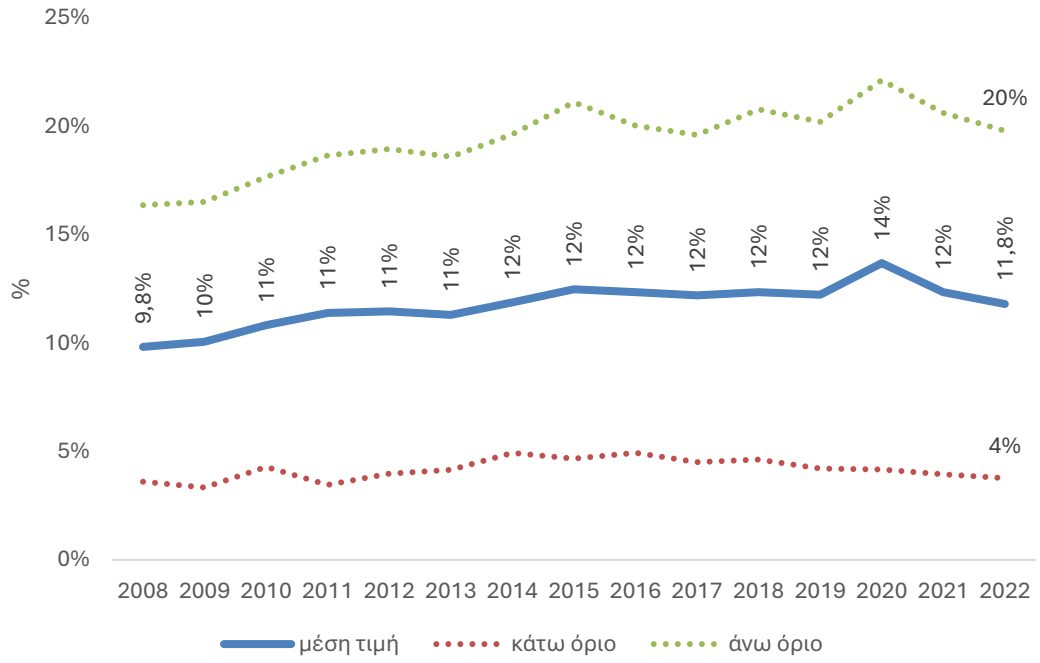

Πηγή: Eurostat, Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, επεξεργασία δεδομένων ΙΟΒΕ.

2.5 Προϊόν Απόσταξης Διήμερων Αποσταγματοποιών - Τσίπουρο Διημέρων

Ένα ιδιαίτερο θέμα σχετικά με την αγορά αποσταγμάτων αφορά την παραγωγή του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών και η οποία πραγματοποιείται σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα 4 διήμερων του έτους και σκοπό έχει την αυτοκατανάλωση ή την εμπορία σε συγκεκριμένες ποσότητες με στόχο την ενίσχυση του γεωργικού εισοδήματος. Για το **εμφιαλωμένο τσίπουρο των επίσημων παραγωγών** η ελληνική νομοθεσία προβλέπει την εφαρμογή συντελεστή ειδικού φόρου κατανάλωσης μειωμένου κατά 50% (€1.225 /100 lt αιθυλικής αλκοόλης), σε σχέση με τον ισχύοντα κανονικό εθνικό συντελεστή (€2.450 /100 lt αιθυλικής αλκοόλης), για την παρασκευή ούζου, τσίπουρου και τσικουδιάς που παρασκευάζουν οι επιχειρήσεις απόσταξης. Στο προϊόν απόσταξης, που παράγεται από τους **διήμερους μικρούς αποσταγματοποιούς (παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων)** από πρώτες ύλες παραγωγής των ιδίων, και το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει τα **πέντε (5) εκατόλιτρα καθαρής (άνυδρης) αλκοόλης κατ' έτος** και των οποίων η παραγωγή δεν μπορεί να υπερβαίνει τις **οκτώ (8) ημέρες**, κατ' ανώτατο ετήσιο όριο, εφαρμόζεται μειωμένος έως και ογδόντα πέντε τοις εκατό (85%) συντελεστής ειδικού φόρου κατανάλωσης (Ε.Φ.Κ.) αιθυλικής αλκοόλης έναντι του ισχύοντος κανονικού συντελεστή αιθυλικής αλκοόλης. Ο συντελεστής ορίζεται σε €370 ανά 100 lt αιθυλικής αλκοόλης και υπόκειται σε εφάπαξ ή κατ' αποκοπή καταβολή. Το προϊόν απόσταξης των διήμερων μικρών αποσταγματοποιών δεν επιβαρύνεται με το δικαίωμα υπέρ του Ειδικού Ταμείου Ελέγχου Παραγωγής και Ποιότητας Αλκοόλης Αλκοολούχων Ποτών.

Η παραγωγή στο επίσημο εμφιαλωμένο τσίπουρο παρουσιάζει αυξητική τάση μετά το 2013, ενώ το 2024 έφτασε τα 5.4 εκατ. λίτρα. Στο επίσημο εμφιαλωμένο τσίπουρο, η παραγωγή κατευθύνεται κυρίως στην εγχώρια αγορά, καθώς οι εξαγωγές αφορούν μικρές ποσότητες, ενώ δεν υπάρχουν εισαγωγές. Επομένως, η αγορά του επίσημου εμφιαλωμένου τσίπουρου οροθετείται από την παραγωγή και την κατανάλωση η οποία φτάνει το 97% της εγχώριας παραγωγής.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία των Τελωνείων, οι ποσότητες προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών στην αγορά προσεγγίζουν τα 270 χιλ. 9λίτρα κιβώτια (2,4 εκ. λίτρα τελικού προϊόντος). Το πλήθος των αμβύκων για την περίοδο 2023-2024 ήταν 2.736, ενώ οι άδειες ανά κατηγορία ποσότητας προϊόντος, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα. Σημαντικό μέρος των αδειών αφορά μικρές ποσότητες, κάτω από 150 kg, κυρίως για προσωπική κατανάλωση, ενώ περίπου 710 άδειες αφορούν μεγαλύτερες ποσότητες, οι οποίες κατευθύνονται και για εμπορική χρήση.

Πίνακας 2.2. Άδεις απόσταξης

Αποστακτική περίοδος*	Άδειες Απόσταξης	Άδειες απόσταξης για έως 150 λίτρα άνυδρα	Άδειες απόσταξης από 150 έως 500 λίτρα άνυδρα	Ποσότητα σε λίτρα άνυδρα	Έσοδα ΕΦΚ (€)
2022-2023	41.895	40.915	980	1.670.740	6.200.967
2023-2024	22.983	22.273	710	968.199	3.582.187

Πηγή: ΣΕΑΟΠ, *Αύγουστος με Ιούλιο επόμενου έτους

Όπως αναφέρθηκε, η παραγωγή που δηλώνεται σύμφωνα με το καθεστώς του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών διαμορφώθηκε στα 2,4 εκ. λίτρα προϊόντος την αποστακτική περίοδο 2023-2024, μειωμένη κατά 42% σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο. Οι ποσότητες που δηλώνονταν είχαν σταθεροποιηθεί κοντά στα 4,2-4,5 εκ. λίτρα μετά το 2017/2018, με αντίστοιχη σταθεροποίηση και στον καταβαλλόμενο ΕΦΚ, κοντά στα €2,6 εκ. Η αύξηση των εσόδων από ΕΦΚ το 2023 οφείλεται στην αύξηση του συντελεστή στα €370 ευρώ, έναντι €140, με αποτέλεσμα παρά τη σημαντική μείωση των δηλωμένων ποσοτήτων το 2024 τα έσοδα να είναι στα €3,6 εκ., αυξημένα σε σύγκριση με την περίοδο πριν το 2022.

Διάγραμμα 2.28. Παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων (Παραγωγή και φορολογικά έσοδα)

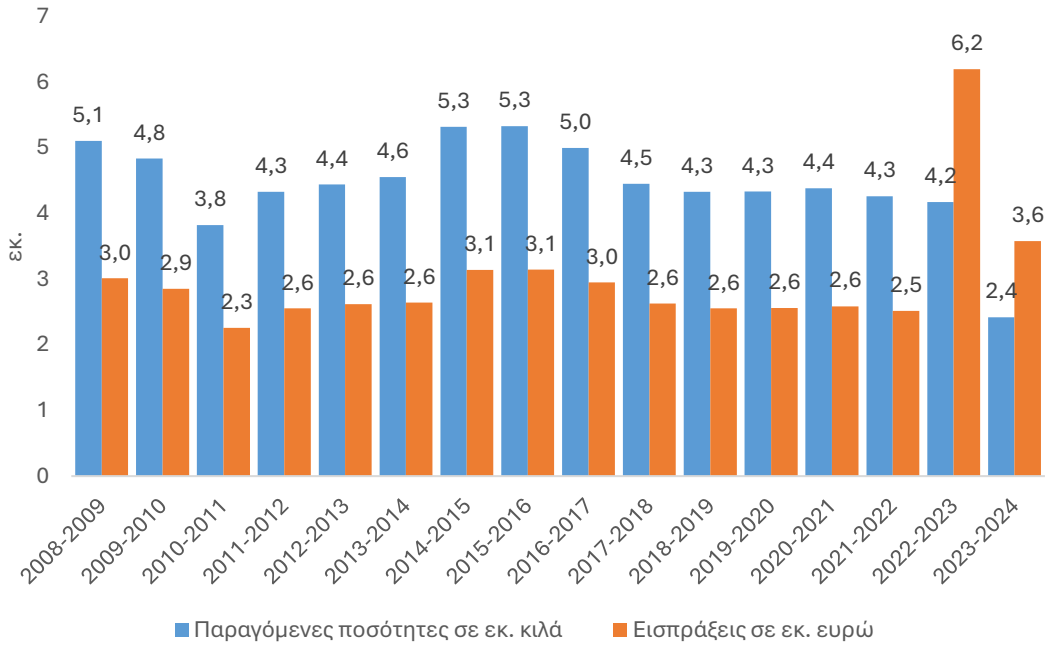

Πηγή: ΑΑΔΕ, Γενικό Χημείο Κράτους, ΣΕΑΟΠ.

Η παραγωγή του παραδοσιακού αποστάγματος διήμερων πραγματοποιείται κυρίως στις περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας, της Κρήτης και της Θεσσαλίας, αντιστοιχώντας οι τρεις αυτές περιφέρειες στα 2/3 της συνολικής παραγωγής σε λίτρα άνυδρα αλλά και του συνολικού αριθμών αδειών απόσταξης.

Διάγραμμα 2.29. Παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων ανά περιφέρεια

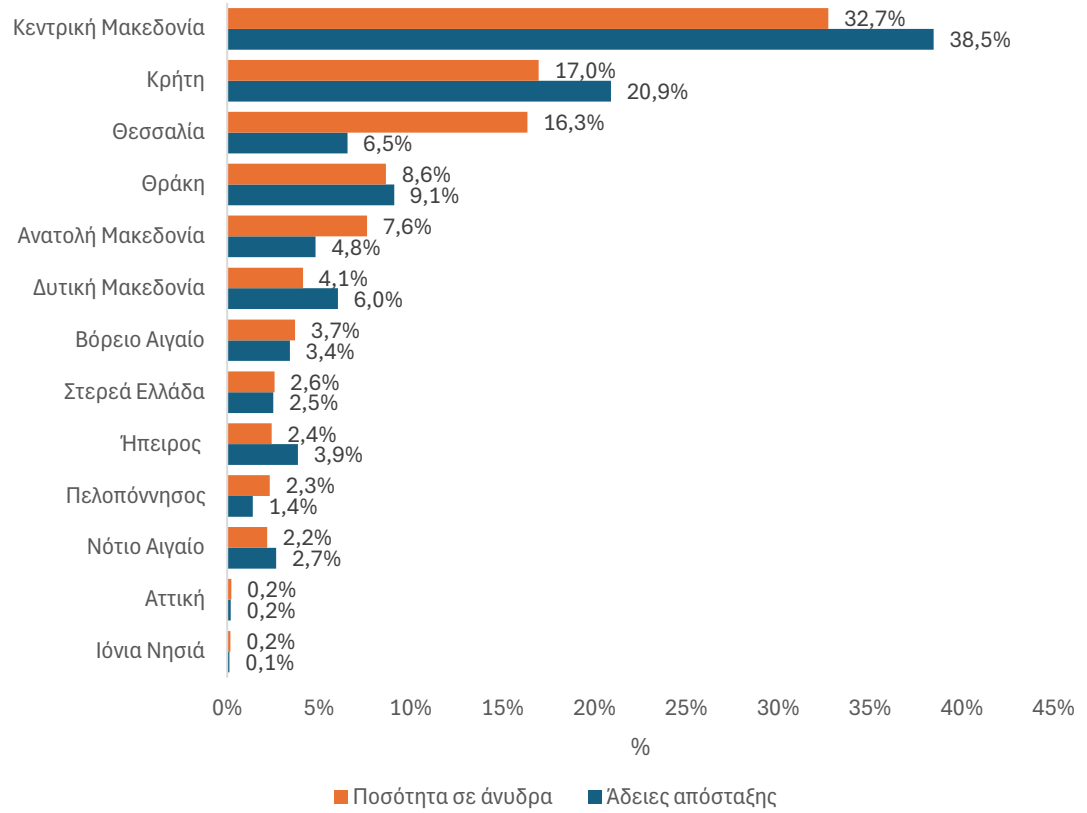

Πηγή: ΣΕΑΟΠ

Φορείς της αγοράς εκτιμούν ότι εκτός από τις ποσότητες που δηλώνονται με το καθεστώς του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών, παράγονται παράλληλα (είτε χωρίς να δηλώνονται, είτε από παράνομα αποστακτήρια) πολλαπλάσιες ποσότητες που διοχετεύονται για εμπορική χρήση, αξιοποιώντας το χαμηλό καθεστώς φορολόγησης του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών.

Με βάση εκτιμήσεις περίπου 1 εκατ. 9λιτρα κιβώτια (9.239 χιλ. λίτρα τελικού προϊόντος ή 3.696 χιλ. λίτρα αιθυλικής αλκοόλης) διοχετεύονται στην αγορά με αυτό τον τρόπο. Η εκτίμηση για το παράνομο τσίπουρο θεωρείται αρκετά μετριοπαθής, καθώς σύμφωνα με παλαιότερο πόρισμα επιτροπής του Υπουργείου Οικονομικών που συστάθηκε για τη διερεύνηση και επανεξέταση του καθεστώτος των διήμερων μικρών αποσταγματοποιών, οι εκτιμήσεις για την παράνομη εμπορία ανέρχονταν σε περίπου 2 εκατ. 9λιτρα κιβώτια το 2012.

Η παράνομη διοχέτευση των επιπλέον μη νόμιμων ποσοτήτων έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στη λειτουργία της αγοράς, τη δημόσια υγεία και τα φορολογικά έσοδα. Στη **λειτουργία της αγοράς** λόγω του αθέμιτου ανταγωνισμού προς τους ποτοποιούς που τυποποιούν το προϊόν. Ταυτόχρονα, καταναλώνονται πόροι (σταφύλια, κ.ά.) που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σε άλλα προϊόντα (π.χ. κρασί, αλκοολούχα), τονώνοντας την επίσημη παραγωγή, τις εξαγωγές και τα φορολογικά έσοδα. Στη **δημόσια υγεία** για το τμήμα της παραγωγής στο οποίο έχει γίνει χρήση μη ελεγμένων συστατικών στην απόσταξη (υψηλά επίπεδα μεθυλικής αλκοόλης – ξυλόπνευμα) και στη διακίνηση η οποία

συνήθως πραγματοποιείται σε πλαστική συσκευασία, μη-κατάλληλη για την αποθήκευση ποτών που περιέχουν οινόπνευμα. Στα **φορολογικά έσοδα** υπολογίζεται απώλεια εσόδων από τα διαφυγόντα φορολογικά έσοδα ΕΦΚ αλκοολούχων ποτών και ΦΠΑ. Πέρα από τις απώλειες ΕΦΚ και ΦΠΑ, σε όλο το κανάλι των παράνομων ποσοτήτων εντοπίζονται απώλειες φορολογικών εσόδων από τον φόρο εισοδήματος και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης λόγω της αδήλωτης εργασίας.

Η χρόνια μη τακτοποίηση του καθεστώτος εμπορίας του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών (παραδοσιακό απόσταγμα διημέρων) αποδυνάμωνε τη διαπραγματευτική θέση της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τη διατήρηση της έκπτωσης 50% στο τυποποιημένο ούζο και τσίπουρο. Η Ελλάδα παραπέμφθηκε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (02/2017), με την καταγγελία της εφαρμογής εξαιρετικά μειωμένων συντελεστών στο τσίπουρο και την τσικουδιά που παράγονται από μικρούς αποσταγματοποιούς, καθώς θεωρήθηκε ότι παραβιάζει τους κανόνες της ΕΕ, παρέχοντας ευνοϊκή μεταχείριση στα συγκεκριμένα αποστάγματα. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), (2019), αποφάσισε ότι η ελληνική νομοθεσία αντιβαίνει προς τις οδηγίες σχετικά με τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης για τα αλκοολούχα ποτά και προς τις αρχές της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), οι οποίες απαγορεύουν στα κράτη μέλη να επιβάλλουν άμεσα ή έμμεσα στα προϊόντα άλλων κρατών μελών φόρους υψηλότερους από εκείνους που επιβαρύνουν τα ομοειδή εθνικά προϊόντα.

Οι απώλειες από το παράνομο τσίπουρο είναι σημαντικές, καθώς με βάση τα αποτελέσματα προηγούμενης μελέτης του ΙΟΒΕ, και στη βάση συντηρητικών εκτιμήσεων για το παράνομο τσίπουρο (1 εκατ. 9λιτρα κιβώτια), οι απώλειες από ΕΦΚ προσεγγίζουν τα €45,9 εκατ. ετησίως, με την υπόθεση ότι αυτές οι ποσότητες δεν θα μπορούσαν να διοχετευτούν με το καθεστώς των διημέρων, εφόσον η παραγωγική δυνατότητα έχει φτάσει ήδη στο μέγιστο. Στο ποσό αυτό δεν έχουν συμπεριληφθεί οι απώλειες από τον ΦΠΑ που εκτιμάται ότι επίσης δεν καταβάλλεται σε πολύ μεγάλο τμήμα της αγοράς.

Σύμφωνα, όμως, με το πόρισμα της επιτροπής του Υπουργείου Οικονομικών που συστάθηκε για τη διερεύνηση και επανεξέταση του καθεστώτος των διήμερων μικρών αποσταγματοποιών, οι εκτιμήσεις για την παράνομη εμπορία ανεβάζουν την παράνομη εμπορία σε περίπου 2 εκατ. 9λιτρα κιβώτια, κλιμακώνοντας ακόμα περισσότερο τις ετήσιες απώλειες που δημιουργούνται, περίπου στα €91,7 εκατ. Σε κάθε περίπτωση, όμως, οι εκτιμώμενες απώλειες εσόδων είναι ιδιαίτερα σημαντικές.

Διάγραμμα 2.30. Ετήσια Κατανάλωση τσίπουρου ανά είδος, 2024

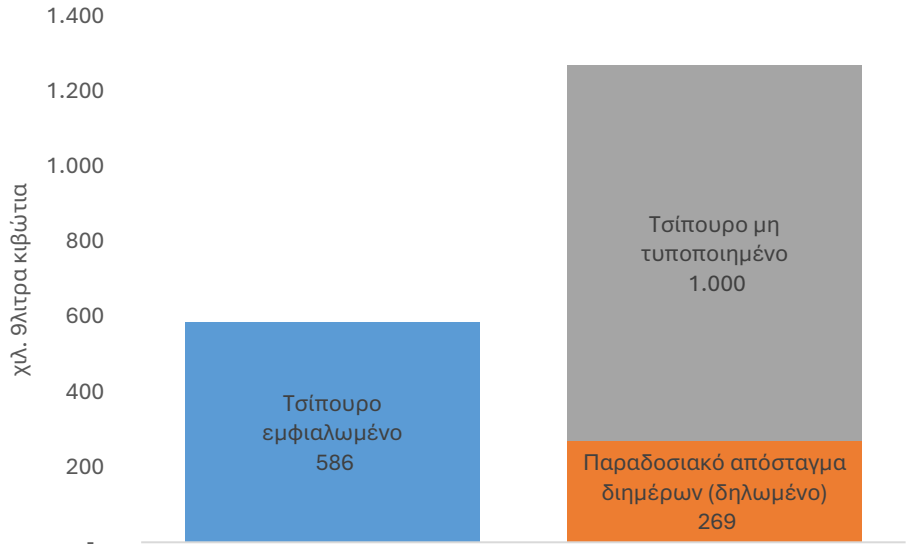

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Εκτιμήσεις αγοράς, Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

Οι απώλειες ΦΠΑ εκτιμώνται ελαφρώς χαμηλότερες, καθώς ένα τμήμα από τα παράνομα ποτά διακινούνται στην αγορά με την αντίστοιχη έκδοση παραστατικού. Έτσι, με την υπόθεση ότι τουλάχιστον το 80% των παράνομων ποσοτήτων δεν αποδίδει ΦΠΑ, οι απώλειες ανέρχονται στα €25,4 εκατ. ετησίως. Συνεπώς, οι συνολικές απώλειες φορολογικών εσόδων από την παράνομη παραγωγή και εμπορία τσίπουρου υπό το καθεστώς των διημέρων ανέρχονται σε €71,3 εκατ. (€45,9 εκατ. από ΕΦΚ + €25,4 εκατ. από ΦΠΑ) ανά έτος. Με την υπόθεση ότι οι παράνομες ποσότητες που διακινούνται με το καθεστώς του προϊόντος απόσταξης διήμερων αποσταγματοποιών προσεγγίζουν το επίπεδο που αναφέρεται στο πόρισμα του Υπουργείου Οικονομικών, οι απώλειες φορολογικών εσόδων από ΦΠΑ διπλασιάζονται.

Διάγραμμα 2.31. Φορολογικά Έσοδα από το τσίπουρο, 2024

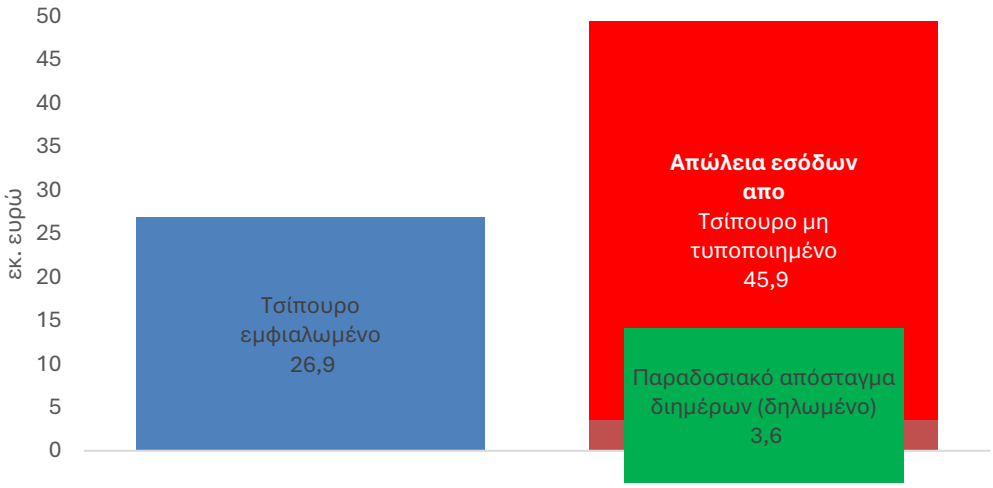

Πηγή: Γενικό Χημείο Κράτους, Κρατικοί Προϋπολογισμοί, Εκτιμήσεις αγοράς, Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

Ειδικό Πλαίσιο 2.2. Τελωνειακός Κώδικας

ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ - Ν. 5222 (ΦΕΚ Α' 134/28-07-2025)

Με βάση τον νέο νόμο Ν.5222 (ΦΕΚ Α' 134/28-07-2025) «Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας και άλλες διατάξεις - Συνταξιοδοτικές διατάξεις», στο Κεφάλαιο Γ': Αλκοόλη και Αλκοολούχα Ποτά, το άρθρο 93 προβλέπει τη δημιουργία δύο ηλεκτρονικών μητρώων στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.).

Το πρώτο, είναι το ηλεκτρονικό μητρώο επιτηδευματιών, στο οποίο θα εγγράφονται όλα τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία, παράγουν, εισάγουν, παραλαμβάνουν από άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε., μεταποιούν, διαθέτουν ή αποκτούν μέσω χονδρικής πώλησης στο εσωτερικό της χώρας έτοιμα προς κατανάλωση αλκοολούχα ποτά. Η εγγραφή θα είναι υποχρεωτική με ευθύνη των ανωτέρω προσώπων, στα οποία με την καταχώρησή τους, θα αποδίδεται ένας μοναδικός Αριθμός Επιτηδευματία Αλκοολούχων Ποτών.

Το δεύτερο, είναι το ηλεκτρονικό μητρώο κατόχων αποστακτικών μηχανημάτων και διήμερων μικρών αποσταγματοποιών, στο οποίο θα καταχωρούνται υποχρεωτικά και θα τηρούνται τα στοιχεία των φυσικών ή νομικών προσώπων, του εξοπλισμού και της παραγωγής τους. Η εγγραφή θα είναι επίσης υποχρεωτική, με ευθύνη των ανωτέρω προσώπων, στα οποία με την καταχώρησή τους, θα αποδίδεται ένας μοναδικός αριθμός καταχωρισθέντος προσώπου.

Το άρθρο 94 προβλέπει τη σύσταση ενός ηλεκτρονικού συστήματος ταυτοποίησης , επίσης στην Α.Α.Δ.Ε., με βάση την ένδειξη παρτίδας, για την παρακολούθηση των έτοιμων προς κατανάλωση αλκοολούχων ποτών. Στο σύστημα αυτό θα καταχωρούνται στοιχεία σχετικά με την παραλαβή, παραγωγή, τη μεταποίηση και τις χονδρικές πωλήσεις έτοιμων προς κατανάλωση αλκοολούχων προϊόντων τα οποία παράγονται, εισάγονται, παραλαμβάνονται από άλλα κράτη - μέλη της Ε.Ε. ή διακινούνται στο εσωτερικό της χώρας. Η εγγραφή θα είναι υποχρεωτική με ευθύνη των προσώπων που διενεργούν αυτές τις πράξεις στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους δραστηριότητας και τα οποία οφείλουν να έχουν λάβει τον μοναδικό Αριθμό Επιτηδευματία Αλκοολούχων Ποτών του άρθρου 93.

Σύμφωνα με το άρθρο 95, ως ανεξάρτητοι παραγωγοί νοούνται, στο πλαίσιο της εφαρμογής της Οδηγίας 92/83/ΕΟΚ από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., οι παραγωγοί των αλκοολούχων προϊόντων, υπό την προϋπόθεση ότι είναι νομικώς και οικονομικώς ανεξάρτητοι, χρησιμοποιούν χωριστές εγκαταστάσεις, δεν λειτουργούν με άδεια εκμετάλλευσης και η ετήσια παραγωγή τους δεν ξεπερνά τα προβλεπόμενα όρια ανά κατηγορία προϊόντος. Στις περιπτώσεις συνεργασίας δύο ή περισσότερων μικρών οινοπαραγωγών, αν η συνδυασμένη ποσότητά τους δεν υπερβαίνει τα καθορισμένα όρια, μπορούν να θεωρούνται ως ένας και μόνος ανεξάρτητος μικρός οινοπαραγωγός.

Επιπλέον, οι τελωνειακές αρχές είναι αρμόδιες για τη χορήγηση ετήσιου πιστοποιητικού, κατόπιν αιτήματος, σε ανεξάρτητα μικρά ζυθοποιεία που επιβεβαιώνει την συνολική ετήσια παραγωγή τους και τη συμμόρφωση με τα αντίστοιχα κριτήρια. Αντίστοιχα, οι αρμόδιες αρχές του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, χορηγούν στους μικρούς οινοπαραγωγούς, κατόπιν αιτήματός τους, ετήσιο πιστοποιητικό, με το οποίο βεβαιώνονται η συνολική ετήσια παραγωγή των προϊόντων τους, καθώς και η συμμόρφωσή τους με τα αντίστοιχα κριτήρια.

Οι ανεξάρτητοι μικροί παραγωγοί των υπόλοιπων κατηγοριών μπορούν να πιστοποιήσουν οι ίδιοι τη συνολική ετήσια παραγωγή τους και τη συμμόρφωσή τους με τα αντίστοιχα κριτήρια για τον χαρακτηρισμό τους ως μικροί παραγωγοί.

2.6 Έλεγχοι στην αγορά αλκοολούχων ποτών

Το σημαντικό πρόβλημα της παράνομης διάθεσης αλκοολούχων ποτών, λόγω της σημαντικής κλιμάκωσης των συντελεστών ΕΦΚ και ΦΠΑ, αλλά και του ελλιπούς ελέγχου της αγοράς, προκαλούσε σημαντική μείωση των εσόδων του κράτους. Προς αυτή την κατεύθυνση τα τελευταία έτη οι αρμόδιες αρχές έχουν επεκτείνει τους ελέγχους στην αγορά, κάνοντας χρήση ενός εκτεταμένου νομικού πλαισίου προστασίας της αγοράς αλλά και σύγχρονων μεθόδων. Οι έλεγχοι αυτοί είναι σαφώς μια θετική εξέλιξη για τη μείωση της παράνομης διάθεσης αποσταγμάτων, αντιμετωπίζοντας τις παρενέργειες της στρέβλωσης της αγοράς, παραμένει όμως ενεργή η βασική αιτία που αφορά τους υψηλούς συντελεστές.

Για την προστασία των καταναλωτών και της αγοράς πραγματοποιήθηκαν το 2024 πάνω από 12 χιλ. έλεγχοι τελωνείων και Κινητών Ομάδων Ελέγχου (ΚΟΕ) σε δείγματα αλκοολούχων ποτών και αποσταγμάτων, αποτελώντας το 13,5% των συνολικών ελέγχων που πραγματοποιηθήκαν το 2024. Από τους ελέγχους προέκυψαν 783 παραβάσεις, το 9,3% του συνόλου των παραβάσεων που διαπίστωσε η ΑΑΔΕ το 2024.

Διάγραμμα 2.32. Έλεγχοι δίωξης τελωνείων και ΚΟΕ ανά κατηγορία ελέγχου

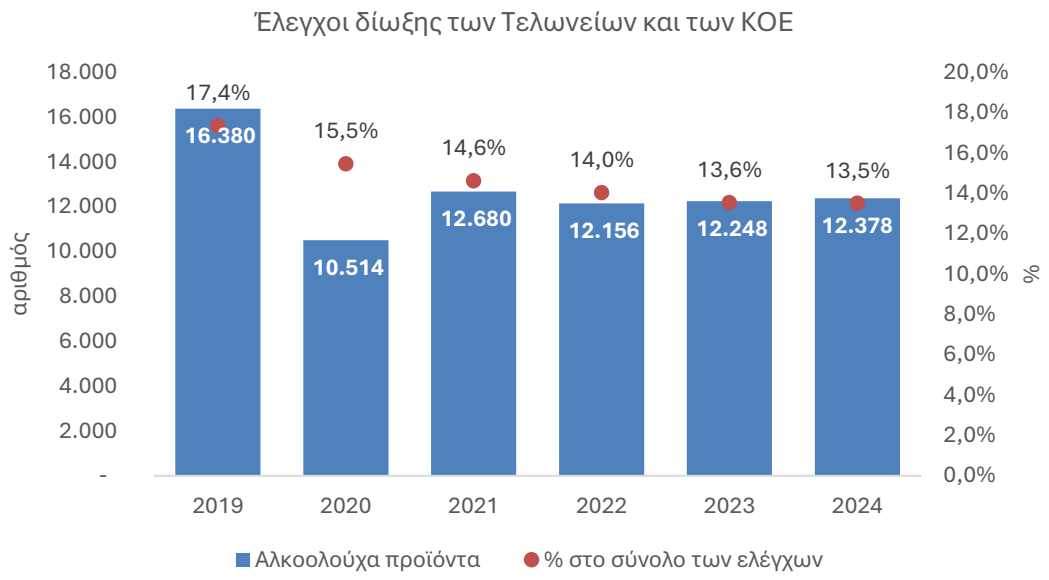

Πηγή: ΑΑΔΕ, Κινητές Ομάδες Ελέγχου (ΚΟΕ).

Διάγραμμα 2.33. Παραβάσεις στα αλκοολούχα ποτά

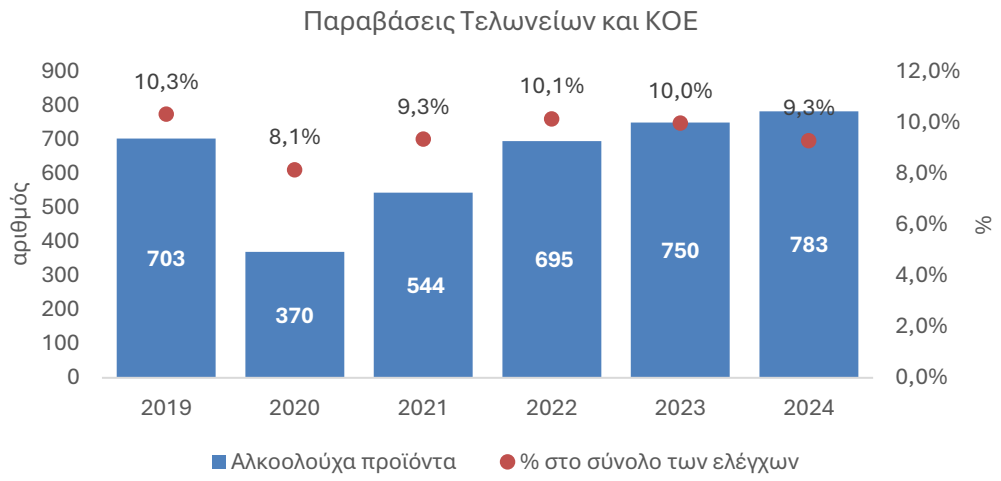

Πηγή: ΑΑΔΕ, Κινητές Ομάδες Ελέγχου (ΚΟΕ)

Οι κατασχέσεις σε λίτρα που πραγματοποίησε η ΑΑΔΕ το 2024 προσέγγισαν τα 1.841 λίτρα στην κατηγορία των αποσταγμάτων, 38.674 λίτρα στην κατηγορία του τσίπουρου-τσικουδιάς-ρακί και 605 λίτρα στο κρασί, ενώ το 2023 οι ποσότητες ήταν πολλαπλάσιες.

Διάγραμμα 2.34. Κατασχέσεις αλκοολούχων ποτών (σε λίτρα)

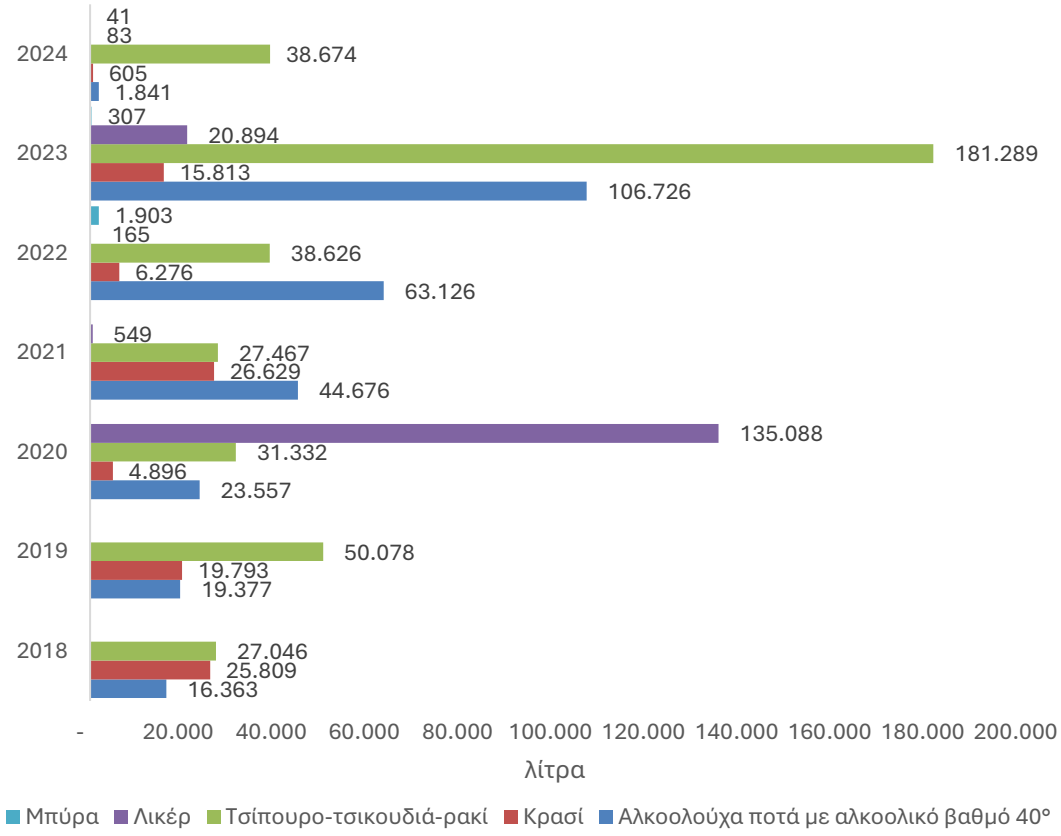

Πηγή: ΑΑΔΕ.

Με βάση τους ελέγχους, οι συνολικές κατασχέσεις σε λίτρα προσέγγισαν τα 41,2 χιλ. λίτρα το 2024, μειωμένες ποσότητες σε σύγκριση με το 2023. Οι συνολικές ποσότητες κατασχέσεων δείχνουν ότι το πρόβλημα του παράνομου εμπορίου είναι ένα υπαρκτό πρόβλημα, ενώ απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την καταπολέμησή του.

Διάγραμμα 2.35. Κατασχέσεις (σε χιλ. λίτρα)

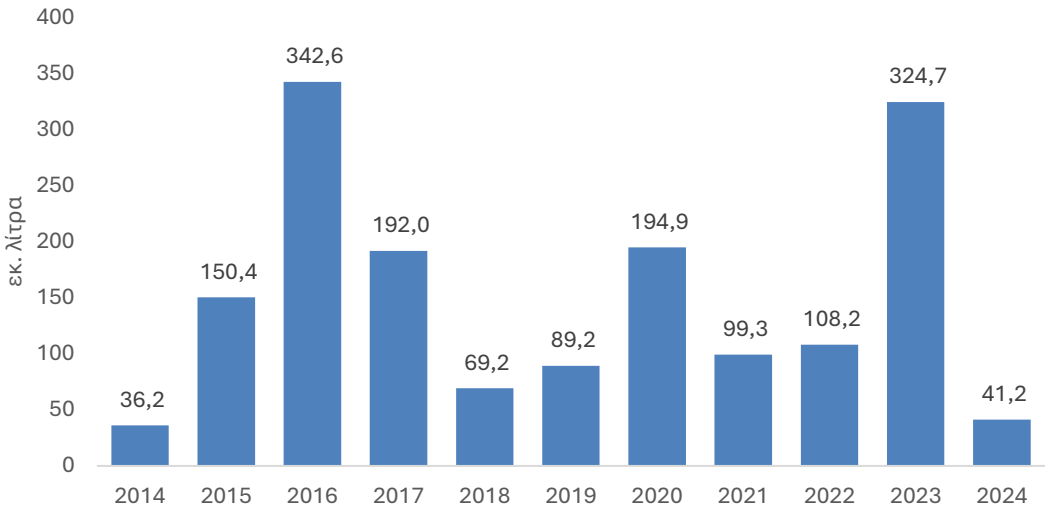

Πηγή: ΑΑΔΕ

Για τη διασφάλιση του ΕΦΚ, διενεργήθηκαν σχεδόν 48 χιλ. εργασίες, αρκετά περισσότερες από τον αρχικό στόχο για το 2024 (38 χιλ.). Για τη διασφάλιση του ΕΦΚ στον τομέα της αλκοόλης υλοποιήθηκε από τις κατά τόπους αρμόδιες Χημικές Υπηρεσίες το σχέδιο επισήμου ελέγχου στους τομείς αλκοόλης, αποσταγμάτων, οίνου και ζύθου.

Με βάση την ΑΑΔΕ, στους εν λόγω τομείς διενεργήθηκαν **συστηματικοί έλεγχοι - επιθεωρήσεις** και εποπτεία ολιστικού χαρακτήρα στις μονάδες παραγωγής και στις φορολογικές αποθήκες εμπορίας, ως και κατά την εισαγωγή, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και με σαφώς καθορισμένες από αυτή διαδικασίες. Επίσης πραγματοποιήθηκαν **έλεγχοι-επιθεωρήσεις στην αγορά** (σημεία πώλησης, σημεία κατανάλωσης κλπ.) κατ' ανάγκη δειγματοληπτικά πλην όμως κατά συστηματικό τρόπο, με δειγματοληψίες και εξέταση των δειγμάτων.

Διάγραμμα 2.36. Πλήθος εργασιών για τη διασφάλιση είσπραξης του Ε.Φ.Κ

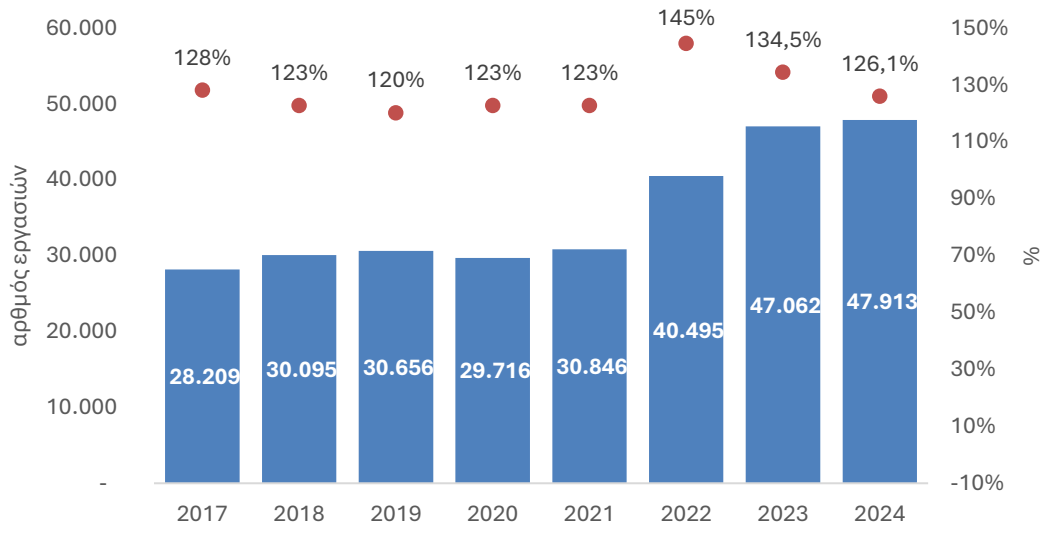

Πηγή: ΑΑΔΕ.

Πίνακας 2.3. Εργασίες σχετικές με την είσπραξη του ΕΦΚ στον τομέα της αλκοόλης

	2023	2024
Έλεγχοι ποτοποιείων	26.472	27.886
Έλεγχοι αποσταγματοποιείων	5.444	5.179
Έλεγχοι ζυθοποιείων	5.427	5.612
Έλεγχοι Φορολογικών Αποθηκών εμπορίας	3.773	3.907
Έλεγχοι οινοπνευματοποιείων Α΄ και Β΄ κατηγορίας	1.945	1.913
Έλεγχοι οξοποιείων	1.059	1.418
Έλεγχοι εσωτερικής αγοράς	587	574
Έλεγχοι μικρών αποσταγματοποιών	1.356	695
Έλεγχοι οινοποιείων	323	222
Λοιπές εργασίες	192	90

Πηγή: ΑΑΔΕ.

Στο πλαίσιο εργαστηριακών ελέγχων 2.785 δειγμάτων, βρέθηκαν 249 δείγματα μη κανονικά και 36 μη κανονικά-μη ασφαλή. Το μεγαλύτερο πρόβλημα μη κανονικών δειγμάτων αφορά τα αποστάγματα, ενώ το μεγαλύτερο πλήθος μη κανονικών μη ασφαλών δειγμάτων εντοπίζεται στα προϊόντα απόσταξης διήμερων.

Πίνακας 2.4. Μη συμμορφούμενα δείγματα ποτού με αλκοόλη (2024)

Είδος δείγματος	Μη κανονικά	Μη κανονικά-Μη Ασφαλή	Σύνολο
Αλκοολούχα ποτά	**249**	**36**	**285**

Πηγή: ΑΑΔΕ.

3 ΣΕΝΑΡΙΟ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΦΚ ΣΤΑ ΑΠΟΣΤΑΓΜΑΤΑ

3.1 Σύγκλιση ΕΦΚ στον μέσο όρο της ΕΕ

Η αγορά αποσταγμάτων έχει επηρεαστεί από πληθώρα παραγόντων τα τελευταία 15 έτη, δημιουργώντας ένα πιεστικό επιχειρηματικό περιβάλλον, με επιπτώσεις όμως και στους καταναλωτές. Η βελτίωση στα οικονομικά δεδομένα της αγοράς, έπειτα από την πανδημία διακόπηκε το 2024, με κάμψη των μεγεθών, ενδεικτικό ότι οι αβεβαιότητες στο εγχώριο και διεθνές περιβάλλον έχουν επιπτώσεις στην αγορά αποσταγμάτων.

Η **παγκόσμια κρίση του 2008** και η πτώση των εισοδημάτων περιόρισαν την κατανάλωση, ενώ η επακόλουθη κρίση χρέους της ελληνικής οικονομίας με μέτρα περιορισμού της ζήτησης και την ταυτόχρονη αύξηση των φορολογικών συντελεστών μείωσαν ακόμα περισσότερο την επίσημα καταγεγραμμένη κατανάλωση αποσταγμάτων. Η κρίση της πανδημίας **COVID-19 το 2020** επιβάρυνε την αγορά, ιδιαίτερα στην κατηγορία της επιτόπιας κατανάλωσης, δημιουργώντας και κλυδωνισμούς στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας, ενώ και οι ακόλουθες **πληθωριστικές πιέσεις** δημιουργούν ένα αβέβαιο οικονομικό περιβάλλον, με αυξήσεις κόστους για τις επιχειρήσεις και ονομαστικών δαπανών για τους καταναλωτές. Στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται, η ύφεση σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, η απειλή επιβολής **δασμών** και η στασιμότητα του διεθνούς εμπορίου είναι ικανές συνθήκες να μειώσουν ακόμα περισσότερο την κατανάλωση. Με βάση τα παραπάνω, εκτιμάται ότι η επαναξιολόγηση του φορολογικού πλαισίου της αγοράς αποσταγμάτων θα διαμορφώσει τις κατάλληλες συνθήκες για την απρόσκοπτη λειτουργία των επιχειρήσεων και της διατήρησης ή αύξησης της απασχόλησης, χωρίς την αίρεση εξωγενών παραγόντων.

Στο παρόν εξετάζεται η επίδραση της **προσαρμογής του ΕΦΚ** αποσταγμάτων στον ευρωπαϊκό μέσο όρο, αναλύοντας τα αποτελέσματα αυτής της αλλαγής στην ίδια την αγορά αποσταγμάτων αλλά και ευρύτερα στην οικονομία. Η προσαρμογή του ΕΦΚ αφορά τη σύγκλιση στον ευρωπαϊκό μέσο όρο, δηλαδή τα **€1.930 / 100 lt** αιθυλικής αλκοόλης. Η προσαρμογή **του ΕΦΚ αναμένεται να μην οδηγήσει σε μεγάλη επέκταση της πραγματικής κατανάλωσης**, αλλά θα βοηθήσει στη μεταφορά **ποσοτήτων από το παράνομο εμπόριο στα νόμιμα κανάλια**. Η νόμιμη κατανάλωση είναι ελεγχόμενη και ασφαλής, ενώ παράλληλα τονώνει τα φορολογικά έσοδα και ενδυναμώνει το νόμιμο τμήμα της αγοράς, στηρίζοντας τον κλάδο, δημιουργώντας ένα εύρωστο επιχειρηματικό περιβάλλον μεσοπρόθεσμα.

3.2 Μείωση ΕΦΚ στα €1.930

Η εκτίμηση της αγοράς στηρίζεται σε υποθέσεις για την εξέλιξη του ΑΕΠ και της δραστηριότητας στην εστίαση και στον τουρισμό, οι οποίες βοηθούν αντιστοίχως την εκτίμηση για την κατ' οίκον και την επιτόπια κατανάλωση αλκοολούχων ποτών.

Η μείωση του συντελεστή ΕΦΚ και η μετακύλιση αυτής της μείωσης στις τελικές τιμές διαφοροποιείται ανάλογα με τα τμήματα της αγοράς. Στην αγορά λιανικής που περιλαμβάνει supermarket, κάβες, κ.ά. αναμένεται να σημειωθεί μετακύλιση του μειωμένου φόρου στις τελικές τιμές. Αντιθέτως, στην on-trade (HORECA) αγορά είναι

αρκετά πιο πιθανό οι αυξομειώσεις των φορολογικών συντελεστών να μην επηρεάζουν τις τελικές τιμές, αλλά να οδηγούν σε αναπροσαρμογή των περιθωρίων κέρδους των επιχειρήσεων.[12] Η βελτίωση του περιθωρίου κέρδους για τις επιχειρήσεις, λόγω της σημαντικής μείωσης του ΕΦΚ, εκτιμάται ότι θα επιδράσει θετικά:

- στη **μεσομακροπρόθεσμη εξασφάλιση της λειτουργίας των επιχειρήσεων**, διατηρώντας ή και αυξάνοντας τις θέσεις απασχόλησης, τα φορολογικά κέρδη και τις εισφορές για το κράτος,
- στα **κίνητρα** των επιχειρήσεων να μεταφέρουν κατανάλωση στη νόμιμη αγορά αποσταγμάτων, με θετικά αποτελέσματα σε όλη την οικονομία[13].

Στον επόμενο πίνακα αποτυπώνονται οι βασικές υποθέσεις στο σενάριο μείωσης του ΕΦΚ. Οι ελαστικότητες προκύπτουν μέσα από ανάλυση της διεθνούς βιβλιογραφίας, η οποία αναλύεται στο Παράρτημα. Το ποσοστό μετακύλισης στη λιανική αγορά αναμένεται να είναι στο 100% της μείωσης του ΕΦΚ, ενώ στην on trade αγορά η μετακύλιση αφορά το ποσοστό των ποσοτήτων που αναμένεται να διοχετευτούν στη νόμιμη αγορά λόγω μείωσης του ΕΦΚ.

Πίνακας 3.1. Υποθέσεις

	Μείωση ΕΦΚ 2026
Μείωση ΕΦΚ στον μέσο όρο της ΕΕ (ευρώ ανά 100 lt αιθυλικής αλκοόλης)	€1.930
Ελαστικότητα τιμής	0,76
Ποσοστό μετακύλισης στην τιμή στην off trade αγορά (λιανική)	100%
Ποσοστό μετακύλισης ποσοτήτων στη νόμιμη αγοράς (on-trade) λόγω αύξησης του περιθωρίου κέρδους (% επί του περιθωρίου)	90%

[12] Αυτό μπορεί να συμβαίνει διότι ο ΕΦΚ αποτελεί πολύ μικρότερο ποσοστό της τελικής τιμής στην αγορά on-trade σε σύγκριση με την τελική τιμή λιανικής.

[13] Με βάση την αύξηση του περιθωρίου κέρδους αναμένεται η ενίσχυση της αγοράς λόγω ένταξης στη νόμιμη κατανάλωση. Η αύξηση του ΕΦΚ κατά 125% την περίοδο 2009-2010, σε σύγκριση με το προηγούμενο φορολογικό καθεστώς ενίσχυσε το παράνομο εμπόριο, ενώ με βάση τις εκτιμήσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας η μη καταγεγραμμένη κατανάλωση αυξήθηκε κατά 115%. Με την υπόθεση ότι οι υπόλοιποι παράγοντες παραμένουν σταθεροί, μια μείωση του ΕΦΚ κατά 24,3% θα οδηγούσε σε αντιστροφή για τη λειτουργία του παράνομου εμπορίου.

3.3 Επίδραση μείωσης ΕΦΚ στην αγορά αποσταγμάτων

Με βάση τις παραπάνω υποθέσεις για τις αγορές off-trade και on-trade, για την εξέλιξη των βασικών μεγεθών της οικονομίας και τις υποθέσεις σχετικά με τις ελαστικότητες τιμής και εισοδήματος αλλά και της παράνομης αγοράς, εκτιμάται η εξέλιξη της επίσημης κατανάλωσης αποσταγμάτων στο βασικό σενάριο διατήρησης του ΕΦΚ και στο σενάριο μείωσης του ΕΦΚ, συγκρίνοντας τα αποτελέσματα.

Οι επίσημες πωλήσεις αναμένεται να διαμορφωθούν στα €5,6 εκατ. 9λιτρα κιβώτια με τη μείωση του ΕΦΚ το 2026, έναντι 5,1 εκατ. που θα διαμορφώνονταν στο σενάριο διατήρησης του ΕΦΚ στο υφιστάμενο επίπεδο των 2.548 ευρώ / 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης. Σημειώνεται ότι παρά την αύξηση των καταγεγραμμένων πωλήσεων η αγορά δεν αναμένεται να φτάσει τα επίπεδα του 2009 και θα υπολείπεται ακόμα κατά 2,3 χιλ. 9λιτρα κιβώτια από τα επίπεδα του 2009. (Διάγραμμα 3.1).

Διάγραμμα 3.1. Καταγεγραμμένες πωλήσεις αποσταγμάτων ανά σενάριο

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

Στην αγορά off-trade οι καταγεγραμμένες πωλήσεις αναμένεται να προσεγγίσουν τα 2,0 εκατ. 9λιτρα κιβώτια το 2026, έναντι 1,8 εκατ. στο βασικό σενάριο, ενώ στην αγορά on-trade οι πωλήσεις εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στα 3,5 εκατ. 9λιτρα κιβώτια το 2026, έναντι 3,2 εκατ. στο σενάριο διατήρησης του ΕΦΚ.

Διάγραμμα 3.2. Καταγεγραμμένες πωλήσεις αποσταγμάτων ανά σενάριο (off-trade & on-trade)

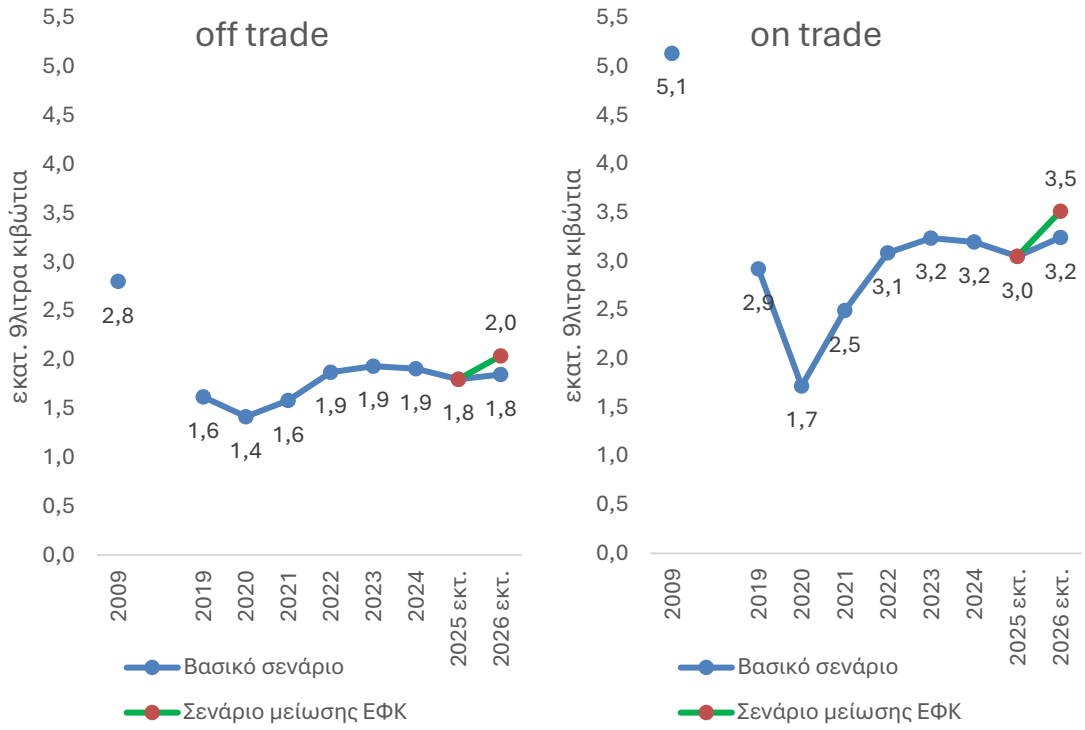

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

Παρά την αύξηση της αγοράς, οι πωλήσεις θα συνεχίζουν να υπολείπονται κατά 30% το 2026 σε σύγκριση με το 2009 στο σενάριο μείωσης του ΕΦΚ, ενώ το ΑΕΠ εκτιμάται ότι θα φτάσει στο 92% των επιπέδων του 2009, δηλαδή απώλεια κατά 8%.

Διάγραμμα 3.3. Δείκτης πωλήσεων και ΑΕΠ (2009=100)

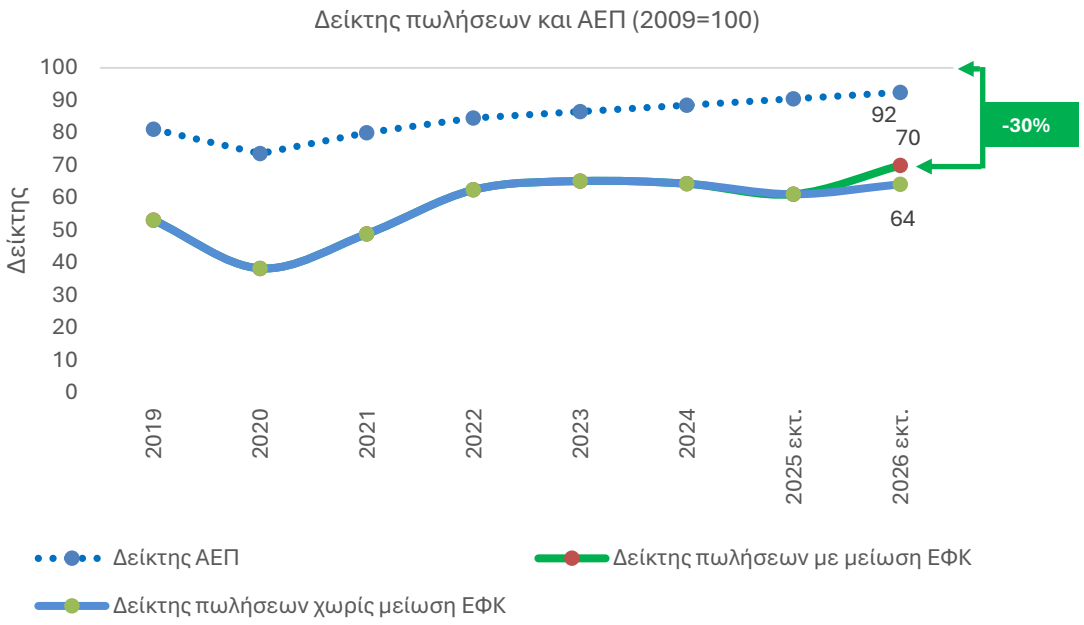

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

Στην off – trade αγορά (λιανική) η μείωση του ΕΦΚ θα οδηγήσει σε μείωση τιμών κατά 13,6% με βάση τις ελαστικότητες τιμής. Αυτό αναμένεται να επηρεάσει τις πωλήσεις τυποποιημένων αποσταγμάτων (trade up). Στην on-trade αγορά η μείωση του ΕΦΚ θα οδηγήσει σε αύξηση του περιθωρίου κέρδους στα καταστήματα HORECA, με αποτέλεσμα την ενσωμάτωση ποσοτήτων από το παράνομο στο νόμιμο εμπόριο αλλά και τη διατήρηση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων με αύξηση των θέσεων εργασίας. Το μέσο περιθώριο αναμένεται να αυξηθεί κατά 9,2% (8,3% θα διοχετευτεί στη νόμιμη αγορά, δηλαδή το 90%). Οι υποθέσεις για την πορεία της οικονομίας παραμένουν ίδιες στο σενάριο μείωσης του ΕΦΚ και στην περίπτωση διατήρησης, συνεπώς είναι ουδέτερες ως προς την εξέλιξη των μεγεθών.

Διάγραμμα 3.4. Οφέλη στον πληθωρισμό και στο παράνομο εμπόριο

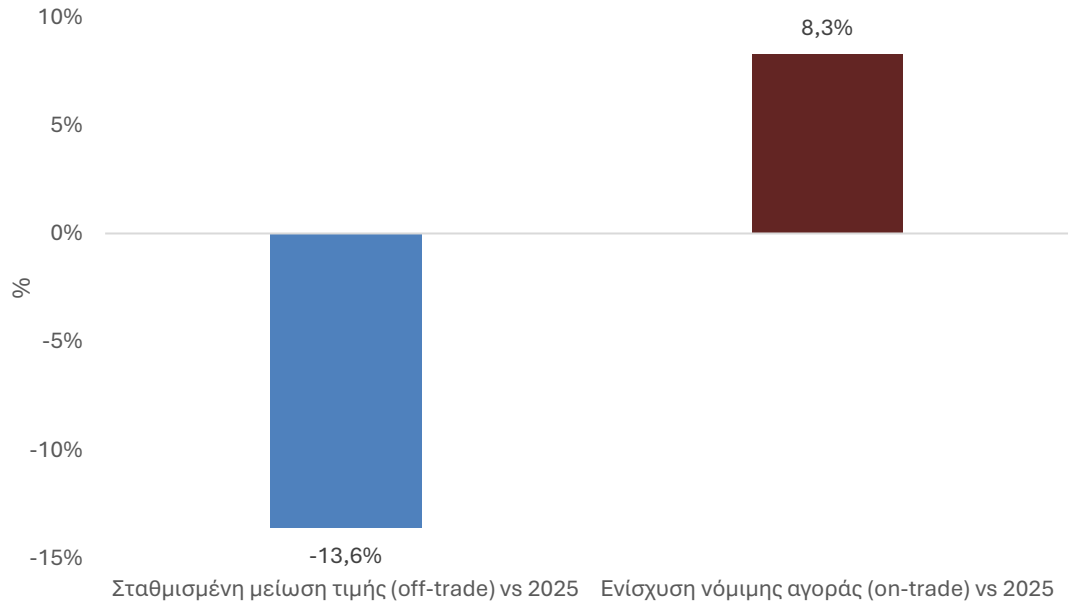

+**Πηγή**: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

Περίπου 269 χιλ. 9λιτρα κιβώτια εκτιμάται ότι θα προστεθούν στη νόμιμη κατανάλωση αποσταγμάτων, λόγω μείωσης του ΕΦΚ και αύξησης του περιθωρίου στις επιχειρήσεις εστίασης, αντιστοιχώντας στο 7,7% της συγκεκριμένης αγοράς για το 2026. Επιπλέον 191 χιλ. 9λιτρα κιβώτια θα προστεθούν από την αύξηση της off-trade αγοράς, λόγω μείωσης της τιμής.

Διάγραμμα 3.5. Αποτελέσματα μείωσης ΕΦΚ στην κατανάλωση

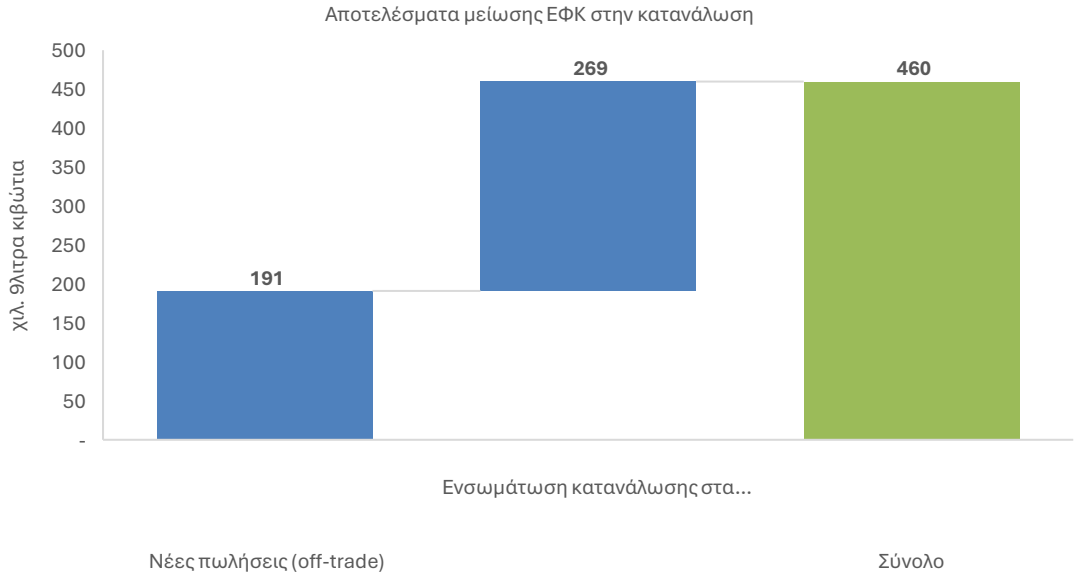

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

3.4 Φορολογικά έσοδα

Το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της μείωσης είναι θετικό, καθώς τα μειωμένα έσοδα από ΕΦΚ αντισταθμίζονται από την αύξηση εσόδων ΦΠΑ και φόρων εισοδημάτων. Τα έσοδα από τον ΕΦΚ θα μειωθούν το 2026, καθώς η μείωση του συντελεστή ΕΦΚ από €2.548 ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης, αναμένεται να οδηγήσει σε πτώση εσόδων κατά €45,5 εκατ., εφόσον ο μειωμένος συντελεστής θα εφαρμόζεται επί της νέας αγοράς που θα είναι αυξημένη. Ωστόσο, οι υπόλοιπες κατηγορίες εσόδων θα αυξηθούν, λόγω ακριβως της επέκτασης της αγοράς που θα προέλθει από τον μειωμένο ΕΦΚ. Σημαντικό μέρος των αυξημένων εσόδων θα προέλθει από τον ΦΠΑ, καθώς η αύξηση των περιθωρίων στην αγορά HORECA αλλά και η επέκταση της νόμιμης κατανάλωσης θα ενισχύει τα έσοδα από ΦΠΑ κατά €20,1 εκατ., αναπληρώνοντας εν μέρει τις απώλειες εσόδων από τον ΕΦΚ. Οι επιδράσεις όμως από τη μείωση του ΕΦΚ, δεν εξαντλούνται μόνο σε αυτές τις δύο κατηγορίες φόρων, καθώς λόγω επέκτασης της αγοράς, της αύξησης των περιθωρίων κέρδους και της ενίσχυσης της απασχόλησης, θα προκύψουν πρόσθετα έσοδα από τον φόρο εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Σε κάθε έτος το τελικό ισοζύγιο είναι θετικό, με το δημοσιονομικό ισοζύγιο να μην επηρεάζεται, αλλά αντίθετα να προκύπτουν θετικά οφέλη, ακόμα και σε ένα σενάριο με συντηρητικές εκτιμήσεις για την εξέλιξη της αγοράς. Έτσι, το τελικό ισοζύγιο θα είναι θετικό κατά €2,4 εκατ., με τις απώλειες εσόδων από ΕΦΚ κατά €45,5 εκατ. να αντισταθμίζονται από τα αυξημένα έσοδα από ΦΠΑ κατά €20,1 εκατ., τα επιπλέον έσοδα από τον φόρο στα κέρδη των επιχειρήσεων κατά €4,9 εκατ. και τα έσοδα από τον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, λόγω ενίσχυσης της απασχόλησης κατά €22,9 εκατ. ευρώ.

Διάγραμμα 3.6. Μεταβολή φορολογικών εσόδων (σενάριο διατήρησης & σενάριο μείωσης ΕΦΚ)

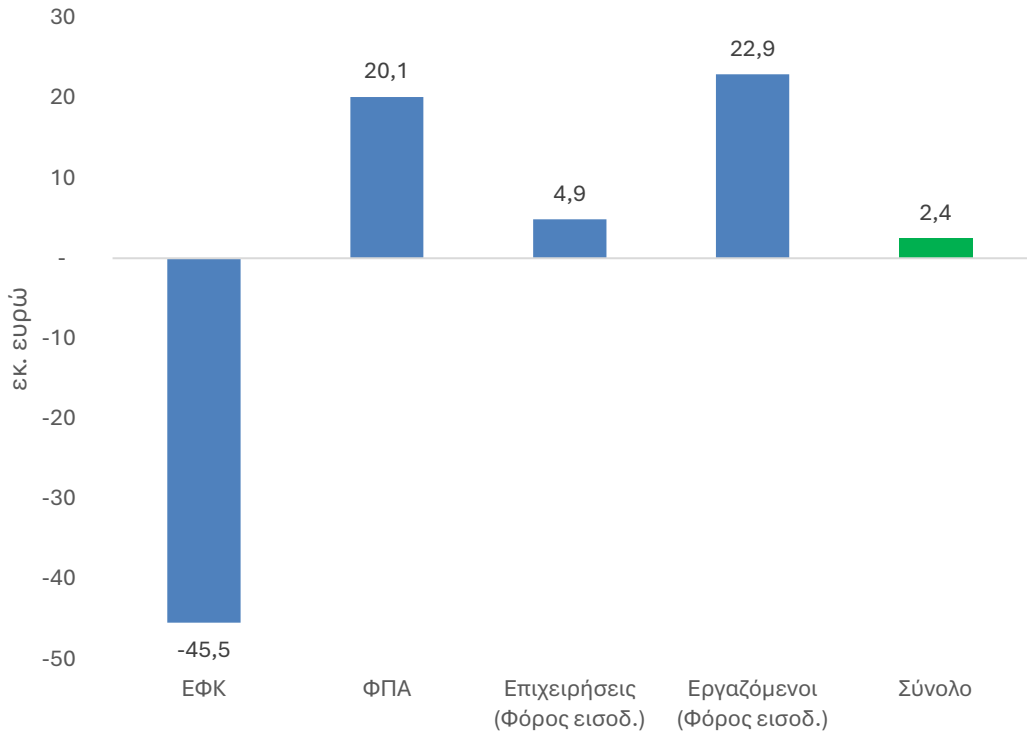

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

3.5 Εφοδιαστική αλυσίδα αλκοολούχων ποτών

Η μείωση του ΕΦΚ αναμένεται να ενισχύσει τον πυρήνα της δραστηριότητας του τομέα αλλά και την ευρύτερη εφοδιαστική αλυσίδα που τροφοδοτεί ο κλάδος αποσταγμάτων. Σε σύγκριση με το σενάριο διατήρησης του ΕΦΚ στο υφιστάμενο επίπεδο και υπολογίζοντας ολόκληρη την εφοδιαστική αλυσίδα αποσταγμάτων, προσμετρώντας τις άμεσες, τις έμμεσες και τις προκαλούμενες επιδράσεις το ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας θα είναι αυξημένο κατά **€180 εκατ.** λόγω μείωσης του ΕΦΚ. Η άμεση επίδραση εκτιμάται στα €95 εκατ., από τον στενό πυρήνα, ενώ οι έμμεσες αντιστοιχούν σε €54 εκατ. Αντίστοιχα, η απασχόληση στον στενό πυρήνα του κλάδου αναμένεται να ενισχυθεί κατά 8,2 χιλ. θέσεις πλήρους απασχόλησης, ενώ η απασχόληση θα είναι ενισχυμένη κατά **13,1 χιλ. θέσεις επιπλέον**, συνολικά μαζί με τις έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις.

Με βάση αυτά τα αποτελέσματα προκύπτει ότι ο κλάδος έχει **πολλαπλασιαστή** 1,9 σε όρους ΑΕΠ, δηλαδή κάθε ευρώ που δαπανάται στον κλάδο δημιουργεί πρόσθετα 0,9 ευρώ στην ελληνική οικονομία, ενώ σε όρους απασχόλησης, κάθε 10 θέσεις που δημιουργούνται στον πυρήνα του κλάδου αποσταγμάτων, δημιουργούν 6 πρόσθετες θέσεις απασχόλησης στην οικονομία.

Διάγραμμα 3.7. Μεταβολή ΑΕΠ (σύγκριση με σενάριο διατήρησης) – ετήσια μεταβολή

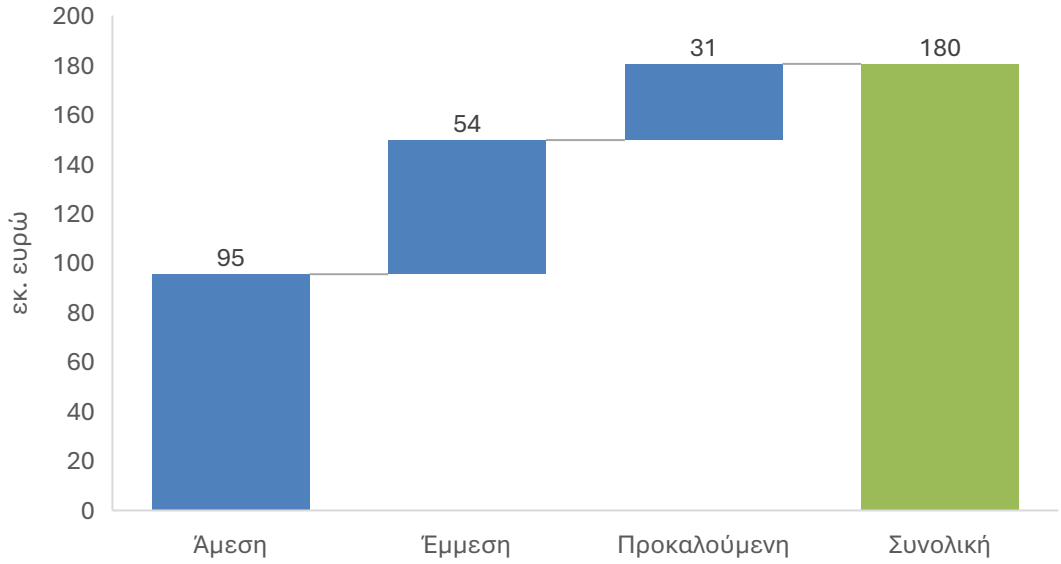

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

Διάγραμμα 3.8. Μεταβολή Απασχόλησης (σύγκριση με σενάριο διατήρησης) - ετήσια μεταβολή

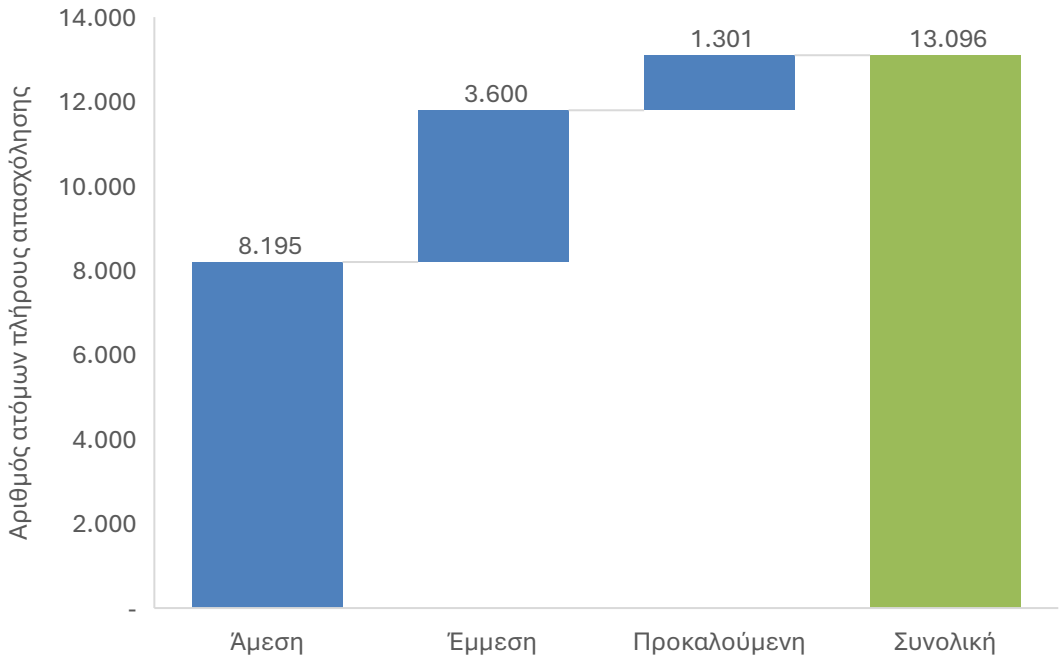

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

3.6 Ανάλυση ευαισθησίας σεναρίων μείωσης ΕΦΚ

Εκτός από τη μείωση του ΕΦΚ στον ευρωπαϊκό μέσο όρο, εξετάζονται και δύο διαφορετικά σενάρια μείωσης του ΕΦΚ. Στο πρώτο σενάριο εξετάζεται η ήπια μείωση του ΕΦΚ κατά το 1/3 της διαφοράς που χωρίζει την Ελλάδα με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, δηλαδή στα €2.350. Στο δεύτερο σενάριο εκτιμάται η προσαρμογή του ΕΦΚ στον μέσο όρο των χωρών που ανταγωνίζονται τουριστικά την Ελλάδα, με μείωση του ΕΦΚ στα €1.300.

Στο πρώτο σενάριο με ήπια μείωση (€2.350), η μείωση των τιμών και η αποκλιμάκωση του παράνομου εμπορίου είναι σαφώς πιο υποτονικά με την αγορά να αναμένεται να διαμορφωθεί στα 5,2 εκατ. 9λιτρα κιβώτια. Το δημοσιονομικό ισοζύγιο εκτιμάται αρνητικό στην περίπτωση της ήπιας μείωσης του ΕΦΚ, καθώς η περιορισμένη μείωση εκτιμάται ότι δεν μπορεί να προκαλέσει σημαντικά αποτελέσματα στην ένταξη ποσοτήτων στη νόμιμη αγορά (on-trade), ενώ περιορίζεται και η μετακύλιση στην τιμή της off-trade. Η μετακύλιση της τιμής στην off – trade θα περιοριστεί στο 90% της μείωσης του ΕΦΚ (-3,9% μεσοσταθμικά), ενώ στην on-trade, το 60% των ποσοτήτων θα διοχετευτεί στα νόμιμα κανάλια λόγω αύξησης του περιθωρίου.

Στο δεύτερο σενάριο δραστικής μείωσης του ΕΦΚ (€1.300) και σύγκλισης με το μέσο όρο των μεσογειακών χωρών, η μετακύλιση της τιμής εκτιμάται ότι θα είναι πλήρης (-27,4%), ενώ και η ενσωμάτωση στην on-trade αγορά θα είναι στο 100% της μεταβολής του περιθωρίου, καθώς η μείωση του ΕΦΚ δημιουργεί ισχυρά κίνητρα. Η νόμιμη κατανάλωση αναμένεται να αυξηθεί στα 6,1 εκατ. 9λιτρα κιβώτια στην περίπτωσης της δραστικής μείωσης του ΕΦΚ.

Διάγραμμα 3.9. Εξέλιξη αγοράς σε διαφορετικά σενάρια μείωσης ΕΦΚ

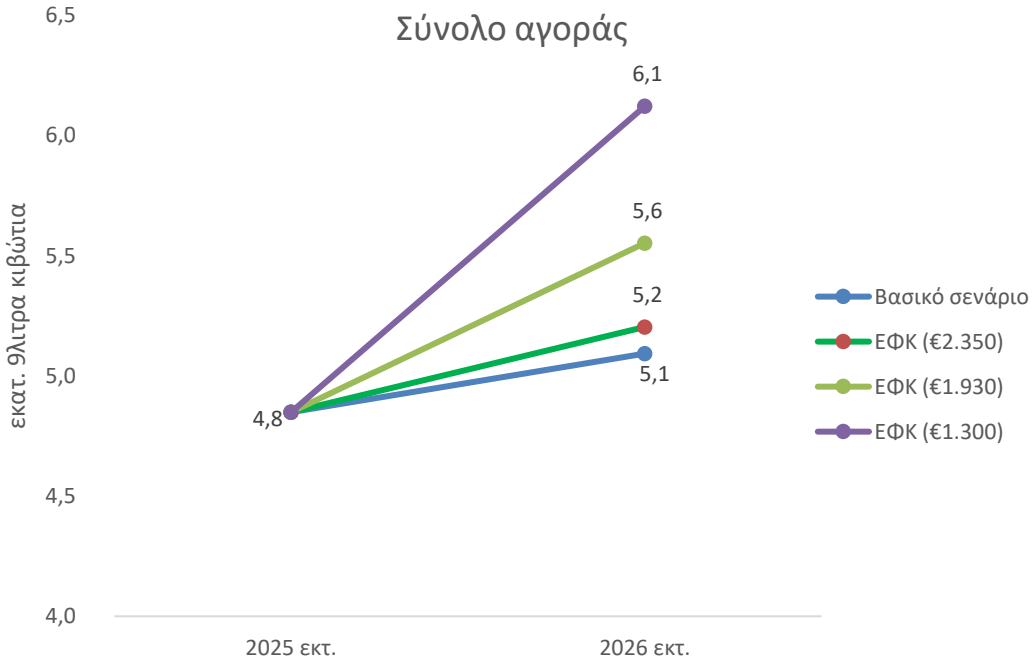

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

Διάγραμμα 3.10. Υποθέσεις στα διαφορετικά σενάρια μείωσης του ΕΦΚ

	Ήπια μείωση	*Μείωση τιμής στον μέσο όρο της ΕΕ*	*Προσέγγιση στο μέσο όρο των τουριστικά ανταγωνιστικών χωρών**
ΕΦΚ (ευρώ ανά 100 lt αιθυλικής αλκοόλης)	*€2.350*	*€1.930*	*€1.300*
Μείωση ΕΦΚ σε σύγκριση με το σημερινό καθεστώς	*- €200*	*- €620*	*-€1.250*
Μετακύλιση μείωσης ΕΦΚ στην τιμή (off trade)	*90%*	*100%*	*100%*
Ποσοστό μετακύλισης ποσοτήτων στη νόμιμη αγοράς (on-trade) λόγω αύξησης του περιθωρίου κέρδους (% επί του περιθωρίου)	*60%*	*90%*	*100%*
	Αποτελέσματα υποθέσεων		
Σταθμισμένη μείωση τιμής στην off trade αγορά	*-3,9%*	*-13,6%*	*-27,4%*
Ποσοστό μετακύλισης ποσοτήτων στη νόμιμη αγοράς (on trade)	*1,7%*	*8,3%*	*19,8%*

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

Διάγραμμα 3.11. Αποτελέσματα στα διαφορετικά σενάρια μείωσης του ΕΦΚ

	Σενάριο μείωσης ΕΦΚ στα €2.350	***Μείωση τιμής στον μέσο όρο της ΕΕ***	***Σενάριο μείωσης ΕΦΚ στα €1.300***
Πωλήσεις (χιλ. 9λιτρα κιβώτια)	*111*	*460*	*1.029*
Απασχόληση (αριθμός ατόμων)	*1.518*	*8.195*	*17.661*
		Φορολογικά Έσοδα	
ΕΦΚ	*-€16,2 εκατ.*	*-€45,5 εκατ.*	*-€109,1 εκατ.*
ΦΠΑ	*€0,7 εκατ.*	*€20,1 εκατ.*	*€51,3 εκατ.*
Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων	*€1,0 εκατ.*	*€4,9 εκατ.*	*€11,6 εκατ.*
Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων	*€4,3 εκατ.*	*€22,9 εκατ.*	*€49,5 εκατ.*
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο	*-€10,3 εκατ.*	*€2,4 εκατ.*	*€3,2 εκατ.*

Πηγή: Εκτιμήσεις ΙΟΒΕ.

4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οι αναταράξεις στην εγχώρια οικονομία αλλά και διεθνώς την τελευταία 15ετία, σε συνδυασμό με την αύξηση των φορολογικών συντελεστών, έχουν δημιουργήσει ένα περιβάλλον αβεβαιότητας στην οικονομία αλλά και ειδικότερα στον κλάδο αποσταγμάτων. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Η ενδογενής κρίση χρέους της ελληνικής οικονομίας το 2009-2010 προκάλεσε την εφαρμογή περιοριστικής δημοσιονομικής και εισοδηματικής πολιτικής με αποτέλεσμα την υποχώρηση των εισοδημάτων και της κατανάλωσης.
- Αύξηση των φορολογικών συντελεστών άμεσων και έμμεσων φόρων (π.χ. αύξηση ΦΠΑ κατά 5 μονάδες).
- Υπερδιπλασιασμός του ΕΦΚ στο αλκοόλ, +125% σε σύγκριση με το φορολογικό καθεστώς πριν το 2009.
- Αλλαγή καταναλωτικών προτιμήσεων (υποκατάσταση με άλλες κατηγορίες οινοπνευματωδών, αλλά και με παράνομη κατανάλωση).
- Η Ελλάδα κατατάσσεται στις πρώτες θέσεις της ΕΕ ως προς τον ΕΦΚ (στην 1η θέση σε μονάδες αγοραστικής δύναμης), εφαρμόζοντας αρκετά υψηλότερο ΕΦΚ από όμορες χώρες μέλη τη ΕΕ, δημιουργώντας ισχυρά κίνητρα παράνομου εμπορίου.
- Ανταγωνιστικότητα τουριστικού προϊόντος.
- Εξωτερικά σοκ, όπως η πανδημία και η ενεργειακή κρίση με αποτέλεσμα την περαιτέρω υποχώρηση του ΑΕΠ και την αύξηση του πληθωρισμού, με κίνδυνο πλέον τον στασιμοπληθωρισμό σε πολλές χώρες της ΕΕ, εξασθενώντας τις εξαγωγικές προοπτικές της ελληνικής οικονομίας.
- Οι 5 πρώτες χώρες σε τουριστικές εισπράξεις στην Ελλάδα (αποτελούν το 51% των συνολικών εισπράξεων) αναμένεται να παρουσιάσουν επιβράδυνση στην οικονομική μεγέθυνση το 2025 και μικρή βελτίωση το 2026.
- Περιβάλλον αβεβαιότητας με ελλείψεις πρώτων υλών και αυξημένες τιμές για τις επιχειρήσεις.
- Κλιμάκωση της αβεβαιότητας διεθνώς με την απειλή εφαρμογής δασμών στο διεθνές εμπόριο.

Εκτιμάται λοιπόν ότι η στήριξη των επιχειρήσεων της ευρύτερης αλυσίδας αξίας του κλάδου αποσταγμάτων, μπορεί να οδηγήσει τόσο στη διατήρηση των επιχειρήσεων σε όλα τα στάδια της αλυσίδας αξίας, όσο και στη στήριξη και αύξηση της απασχόλησης.

Στο πλαίσιο αυτό εκτιμήθηκαν οι επιδράσεις στην οικονομία από την προσαρμογή του ΕΦΚ στον μέσο όρο της ΕΕ. Η προσαρμογή αφορά τη μείωση του ΕΦΚ στα €1.930 ανά 100 λίτρα αιθυλικής αλκοόλης, δηλαδή στον ευρωπαϊκό μέσο όρο, έναντι €2.548 που ισχύει σήμερα με αντίστοιχη προσαρμογή για τον εφαρμοζόμενο ΕΦΚ στο ούζο και στο εμφιαλωμένο τσίπουρο. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η μείωση του ΕΦΚ εκτιμάται ότι θα λειτουργήσει θετικά για την αγορά αποσταγμάτων και την οικονομία.

Γενικότερα, η μείωση του ΕΦΚ εκτιμάται ότι θα:

- Ενισχύσει την υγιή επιχειρηματικότητα με **κίνητρα για ενσωμάτωση κατανάλωσης στα νόμιμα κανάλια** σε όλα τα στάδια της επιτόπιας κατανάλωσης, στον τουριστικό τομέα και στην εστίαση, τονώνοντας και την εγχώρια παραγωγή ποτών.
- Εξορθολογήσει το φορολογικό πλαίσιο, τοποθετώντας την Ελλάδα πλησιέστερα σε χώρες που έχουν αντίστοιχο **τουριστικό προϊόν** ενισχύοντας τη διατήρηση και την ανθεκτικότητα των επιχειρήσεων HORECA.
- Οδηγήσει σε **μείωση της τιμής** πώλησης μιας τυπικής φιάλης ενός αποστάγματος στη **λιανική τιμή**, μειώνοντας τη διαφορά σε σύγκριση με το διαθέσιμο εισόδημα.
- Αυξήσει το ΑΕΠ και την απασχόληση διατηρώντας ένα ισοσκελισμένο δημοσιονομικό ισοζύγιο.

Ενδεικτικά:

- Αναμένεται αύξηση του **ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας κατά €180 εκατ.**, ενώ η απασχόληση θα είναι ενισχυμένη κατά **13,1 χιλ. επιπλέον θέσεις**, συγκρινόμενα τα μεγέθη αυτά με το σενάριο διατήρησης του ΕΦΚ στο υφιστάμενο επίπεδο. Τα αποτελέσματα προσμετρούν τις άμεσες, τις έμμεσες και τις προκαλούμενες επιδράσεις από τις επιδράσεις της μείωσης του ΕΦΚ στην ελληνική οικονομία.
- Η εγχώρια παραγωγή θα αυξηθεί, ενισχύοντας τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και τις θέσεις απασχόλησης.
- Το **τελικό δημοσιονομικό ισοζύγιο θα είναι θετικό κατά €2,4 εκατ.,** καθώς οι απώλειες εσόδων από ΕΦΚ κατά €45,5 εκατ. στο τέλος της περιόδου αντισταθμίζονται από τα αυξημένα έσοδα από ΦΠΑ κατά €20,1 εκατ., τα επιπλέον έσοδα από τον φόρο στα κέρδη των επιχειρήσεων κατά €4,9 εκατ. και τα έσοδα από τον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, λόγω επέκτασης της απασχόλησης κατά €22,9 εκατ. ευρώ.
- Η μείωση του ΕΦΚ αναμένεται να ενισχύσει τα **κίνητρα για ενσωμάτωση κατανάλωσης στα νόμιμα κανάλια** σε όλα τα στάδια της επιτόπιας κατανάλωσης, και στον τουριστικό τομέα και στην εστίαση κατά 8,3%, δηλαδή κατά 269 χιλ. 9λιτρα κιβώτια.
- Η μείωση του ΕΦΚ αναμένεται να εξορθολογήσει το φορολογικό πλαίσιο, τοποθετώντας την Ελλάδα πλησιέστερα σε χώρες που έχουν αντίστοιχο **τουριστικό προϊόν**, όπως η Πορτογαλία και η Ιταλία.
- Η μείωση του ΕΦΚ εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε **μείωση της λιανικής τιμής** πώλησης μιας τυπικής φιάλης αλκοολούχου ποτού κατά 13,6%.

Εκτός από την αναπροσαρμογή της φορολογίας αποσταγμάτων με τη σύγκλισή της προς τον μέσο όρο της ΕΕ, θετικά στη λειτουργία της αγοράς και στην ανάπτυξη του κλάδου αποσταγμάτων θα μπορούσαν να συμβάλλουν:

- Η **βελτίωση των ψηφιακών λειτουργιών των υπηρεσιών ελέγχου & εποπτείας** των αποσταγμάτων με αποτελεσματική εφαρμογή του συστήματος

LOTIFY και η δημιουργία ηλεκτρονικού μητρώου διήμερων αποσταγματοποιών και αμβυκούχων, με στόχο τον περιορισμό του παράνομου εμπορίου.

- Στο πλαίσιο αυτό είναι σημαντική η σωστή εφαρμογή του **νέου Εθνικού τελωνειακού κώδικα (Ν. 5222/2025)**, για την καλύτερη παρακολούθηση της αγοράς, χωρίς να δημιουργούνται επιπλέον εμπόδια στη διάθεση των προϊόντων.
- Η **ρύθμιση της παραγωγής και διακίνησης στα χύμα διακινούμενα αποστάγματα**, μέσω ηλεκτρονικής παρακολούθησης των παραγομένων χύμα αποσταγμάτων από την παραγωγή έως την κατανάλωση, σε συνδυασμό με την παροχή κινήτρων σε παραδοσιακούς αμβυκούχους για την τυποποίηση των προϊόντων τους.
- Η υποστήριξη των εγχωρίως παραγόμενων αποσταγμάτων μέσω της **θέσπισης προγράμματος προβολής προϊόντων γεωγραφικών ενδείξεων και της χρηματοδότησης προγράμματος στρατηγικής εισόδου σε ξένες αγορές**, με στόχο την ενίσχυση των εξαγωγών και τη βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση και στην πληροφόρηση για τα κανάλια διανομής στο εξωτερικό, ιδίως για τις μικρές και πολύ μικρές ελληνικές επιχειρήσεις.
- Η **διευκόλυνση των επιχειρηματικών επενδύσεων** με ηλεκτρονική διεκπεραίωση των μελετών και υποβολή όλων των στοιχείων μιας επένδυσης σε έναν φορέα.
- Ενίσχυση, εκ μέρους της βιομηχανίας αποσταγμάτων, των **προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης καταναλωτών και εργαζομένων** στην αλυσίδα αξίας σχετικά με την υπεύθυνη κατανάλωση.

5 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Clements, K. W., Mariano, M. J. M., Verikios, G., & Wong, B. (2022). How elastic is alcohol consumption? Economic Analysis and Policy, 76, 568–581. https://doi.org/10.1016/J.EAP.2022.09.003
- Collins, David John, and H. M. Lapsley. (2002). Counting the cost: estimates of the social costs of drug abuse in Australia in 1998-9. Commonwealth Department of Health and Ageing, 2002.
- Elder, R. W., Lawrence, B., Ferguson, A., Naimi, T. S., Brewer, R. D., Chattopadhyay, S. K., Toomey, T. L., & Fielding, J. E. (2010). The Effectiveness of Tax Policy Interventions for Reducing Excessive Alcohol Consumption and Related Harms. American Journal of Preventive Medicine, 38(2), 217–229. https://doi.org/10.1016/J.AMEPRE.2009.11.005
- Ellis, C. (2017). On Tap Europe: Organised Crime and Illicit Trade in Tobacco, Alcohol and Pharmaceuticals, RUSI (Royal United Services Institute). https://static.rusi.org/201703_rusi_whr_2-17_on_tap_europe_updated_low-res.pdf.
- EUIPO. (2016). The economic cost of IPR infringement in spirits and wine.
- Ernst & Young. (2010). The contribution of the Spirits industry to the EU Economy, December.
- Fogarty, J. (2010). The Demand For Beer, Wine And Spirits: A Survey Of The Literature. Journal of Economic Surveys, 24(3), 428–478. https://doi.org/10.1111/J.1467-6419.2009.00591.X
- Gallet, C. A., & Gallet, C. A. (2007). The demand for alcohol: a meta-analysis of elasticities*. Australian Journal of Agricultural and Resource Economics, 51(2), 121–135. https://doi.org/10.1111/J.1467-8489.2007.00365.X
- Griffith, R., O'Connell, M., & Smith, K. (2019). Tax design in the alcohol market. Journal of Public Economics, 172, 20–35. https://doi.org/10.1016/J.JPUBECO.2018.12.005
- Manning W., Blumberg L. & Moulton L. (1995). The demand for alcohol: The differential response to price, Journal of Health Economics, col. 14, pp. 123-148
- Nelson, J. P. (2010). Alcohol advertising bans, consumption and control policies in seventeen OECD countries, 1975–2000. Applied Economics, 42(7), 803–823. https://doi.org/10.1080/00036840701720952
- Nelson, J. P. (2013). Robust Demand Elasticities for Wine and Distilled Spirits: Meta-Analysis with Corrections for Outliers and Publication Bias*. Journal of Wine Economics, 8(3), 294–317. https://doi.org/10.1017/JWE.2013.24
- Nelson, J. P. (2014). Estimating the price elasticity of beer: Meta-analysis of data with heterogeneity, dependence, and publication bias. Journal of Health Economics, 33(1), 180–187. https://doi.org/10.1016/J.JHEALECO.2013.11.009

- Nelson JP. (2013). Meta-analysis of alcohol price and income elasticities - with corrections for publication bias. Health Econ Rev. https://doi.org/doi: 10.1186/2191-1991-3-17. PMID: 23883547; PMCID: PMC3722038.
- OECD. (2016). Illicit Trade: Converging Criminal Networks, OECD Reviews of Risk Management Policies, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/9789264251847-en.
- Oxford Economics. (2009). The economic outlook for the UK drinks sector and the impact of the changes to excise duty and VAT announced in the 2008 Budget and Pre-Budget Report.
- Sacks, J. J., Gonzales, K. R., Bouchery, E. E., Tomedi, L. E., Brewer, R. D., Sacks, J. J., Gonzales, K. R., Bouchery, E. E., Tomedi, L. E., & Brewer, R. D. (2015). 2010 National and State Costs of Excessive Alcohol Consumption. https://EconPapers.repec.org/RePEc:mpr:mprres:e4b1ab621c5d42cdbccbae36058d69e8
- Saffer, H., Gehrsitz, M., & Grossman, M. (2022). The Effects of Alcohol Excise Tax Increases by Drinking Level and by Income Level. SSRN Electronic Journal. https://doi.org/10.2139/SSRN.4119701
- Selvanathan, S., & Selvanathan, E. A. (2006). Another look at the identical tastes hypothesis on the analysis of cross-country alcohol data. Empirical Economics 2006 32:1, 32(1), 185–215. https://doi.org/10.1007/S00181-006-0078-1
- Wagenaar, A. C., Salois, M. J., & Komro, K. A. (2009). Effects of beverage alcohol price and tax levels on drinking: a meta-analysis of 1003 estimates from 112 studies. Addiction, 104(2), 179–190. https://doi.org/10.1111/J.1360-0443.2008.02438.X
- WHO. (2018). Global status report on alcohol and health 2018. Genebra: Organização Mundial da Saúde; 2018. World Health Organisation, 478. https://www.who.int/publications/i/item/9789241565639
- ΙΟΒΕ. (2015). Ο Κλάδος των Αλκοολούχων Ποτών στην Ελλάδα, Μάιος.
- ΙΟΒΕ. (2018). Η συνεισφορά και οι προοπτικές του κλάδου αλκοολούχων ποτών στην Ελλάδα, Φεβρουάριος
- ΙΟΒΕ. (2020). Ο κλάδος των αλκοολούχων ποτών στην Ελλάδα, Δεκέμβριος

6 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

6.1 Χρηματοοικονομικά στοιχεία

Πίνακας 6.1. Χρηματοοικονομικά στοιχεία Εταιρειών Παραγωγής και Εισαγωγικών εταιρειών

Ισολογισμοί (εκατ. ευρώ)	2009	2015	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Καθαρή αξία Παγίων	84,6	100,0	105,3	105,1	110,2	121,4	117,8	125,2
Διαθέσιμα	32,0	31,2	48,7	55,2	87,6	93,1	84,4	67,4
Αποθέματα	75,2	55,9	60,0	62,9	57,6	79,0	87,7	89,2
Απαιτήσεις	318,2	190,0	151,3	122,6	126,5	133,3	133,6	161,4
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	425,4	277,1	260,0	240,7	271,7	305,4	305,7	317,9
Σύνολο Ενεργητικού	510,0	377,1	365,3	345,7	381,8	426,7	423,5	443,2
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	15,0	34,3	35,3	49,6	47,5	38,4	31,4	40,6
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	270,4	187,4	152,7	120,6	143,9	178,5	190,9	194,4
Υποχρεώσεις	285,4	221,7	188,0	170,2	191,4	216,8	222,2	234,9
Προβλέψεις	12,2	5,5	6,6	5,3	4,5	4,0	4,6	4,7
Ίδια Κεφάλαια	183,4	139,1	170,7	170,2	185,9	205,9	196,7	203,5
Ισολογισμοί (εκατ. ευρώ)	**2009**	**2015**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Κύκλος εργασιών	624,5	331,4	394,9	310,8	357,3	445,5	489,5	512,6
Κόστος πωληθέντων	403,2	211,2	251,8	204,6	230,7	293,3	315,0	329,6
Μικτά Κέρδη	221,3	120,2	143,1	106,2	126,7	152,2	174,5	183,0
Καθαρά κέρδη προ φόρων	22,8	14,2	22,5	13,7	27,1	28,4	28,7	28,1
EBITDA	44,4	32,0	39,0	29,4	41,6	45,3	50,8	48,0

Πηγή: Data.Prisma by ICAP, Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

Πίνακας 6.2. Χρηματοοικονομικά στοιχεία εταιρειών Χονδρικού Εμπορίου Αλκοολούχων Ποτών

Ισολογισμοί (εκατ. ευρώ)	2009	2015	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Καθαρή αξία Παγίων	195,8	145,2	127,6	151,8	165,4	161,2	159,0	134,8
Διαθέσιμα	73,6	64,0	100,6	152,4	156,6	154,2	160,4	138,4
Αποθέματα	183,9	116,0	153,9	132,6	180,6	201,9	225,4	200,2
Απαιτήσεις	505,2	259,9	285,5	278,2	318,8	331,2	350,7	271,6
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	762,8	439,9	539,9	563,3	656,0	687,3	736,6	610,1
Σύνολο Ενεργητικού	958,6	585,2	667,5	715,1	821,4	848,5	895,6	744,9
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	97,3	40,8	40,9	103,4	111,6	84,8	75,9	71,5
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	643,2	360,0	385,3	369,1	444,3	438,6	446,3	340,1
Υποχρεώσεις	740,5	400,7	426,2	472,5	555,9	523,4	522,2	411,6
Προβλέψεις	6,3	5,1	4,8	4,8	5,9	4,9	5,5	3,9
Ίδια Κεφάλαια	211,8	179,3	236,5	237,9	259,6	320,2	367,9	329,3
Ισολογισμοί (εκατ. ευρώ)	**2009**	**2015**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Κύκλος εργασιών	1.220,7	940,3	1.277,0	939,0	1.288,8	1.631,9	1.772,4	1.562,6
Κόστος πωληθέντων	939,7	690,0	1.015,0	731,6	1.013,1	1.286,8	1.392,5	1.235,2
Μικτά Κέρδη	281,1	250,3	262,0	207,4	275,7	345,1	379,9	327,4
Καθαρά κέρδη προ φόρων	28,9	16,7	24,4	6,4	43,7	63,8	71,4	74,7
EBITDA	87,9	43,2	50,2	28,3	71,6	99,2	112,3	115,6

Πηγή: Data.Prisma by ICAP, Επεξεργασία στοιχείων ΙΟΒΕ

6.2 Επισκόπηση μεθοδολογίας

Ο υπολογισμός του οικονομικού αποτυπώματος της εφοδιαστικής αλυσίδας αλκοολούχων ποτών βασίζεται στο υπόδειγμα εισροών-εκροών, μέθοδος που αναπτύχθηκε από τον οικονομολόγο Wassily Leontief, οποίος τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ Οικονομικών Επιστημών για αυτή την εργασία το 1973. Διεθνώς, έχει αναπτυχθεί μεγάλος αριθμός υποδειγμάτων για την εκτίμηση επιδράσεων από μέτρα οικονομικής πολιτικής, ωστόσο τα υποδείγματα γενικής ισορροπίας που λαμβάνουν υπόψη την κλαδική διάρθρωση μιας οικονομίας περιλαμβάνουν κατά κανόνα εξισώσεις που βασίζονται στη μέθοδο του Leontief. Η ίδια η ορολογία των «έμμεσων» (indirect) και «προκαλούμενων» (induced) επιδράσεων προέρχεται από τη βιβλιογραφία που ανέπτυξε και επέκτεινε την μέθοδο του Leontief και η χρήση αυτής της ορολογίας αποτελεί ένδειξη για τη χρήση της μεθόδου εισροών-εκροών του Leontief, ακόμα και σε μελέτες που δεν το αναφέρουν ρητά. Η ευρέως διαδεδομένη χρήση του υποδείγματος του Leontief για την εκτίμηση έμμεσων και προκαλούμενων επιδράσεων και η αυξημένη διαθεσιμότητα πινάκων εισροών-εκροών διεθνώς από στατιστικούς οργανισμούς έχει επιτρέψει τη δυνατότητα εκτιμήσεων οικονομικού αποτυπώματος με υψηλό βαθμό συγκρισιμότητας.

Η οικονομική ανάλυση με τη χρήση του υποδείγματος εισροών-εκροών βασίζεται στα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία κλαδικής διάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας. Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά κατηγοριοποιούνται σε 63 κλάδους (όπως κατασκευές, λιανικό εμπόριο, υπηρεσίες καταλύματος και εστίασης, κ.α.). Για κάθε κλάδο, υπάρχουν στοιχεία σχετικά με την ακαθάριστη αξία παραγωγής του προϊόντος και τις ποσότητες, σε όρους αξίας, των εισροών που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή αυτού του προϊόντος (όπως προϊόντα άλλων κλάδων, εργασία, κεφάλαιο και εισαγωγές). Επίσης, υπάρχουν στοιχεία για το ύψος των φόρων και ασφαλιστικών εισφορών που καταβλήθηκαν κατά την διαδικασία παραγωγής κάθε κλάδου, όπως και για τις τελικές χρήσεις του προϊόντος κάθε κλάδου (τελική κατανάλωση από ιδιωτικούς φορείς και από το δημόσιο, αποθέματα, σχηματισμός κεφαλαίου, εξαγωγές). Τα στοιχεία αυτά αποτυπώνονται στους πίνακες εισροών-εκροών για την ελληνική οικονομία (Διάγραμμα 6.1).

Το υπόδειγμα εισροών-εκροών στηρίζεται σε συγκεκριμένες υποθέσεις, η βασικότερη από τις οποίες αφορά στην τεχνολογία παραγωγής, η οποία θεωρείται σταθερή. Θεωρείται δηλαδή ότι για την παραγωγή μιας μονάδας προϊόντος ενός κλάδου απαιτούνται εισροές (προϊόντα-υπηρεσίες και εργασία) σε σταθερές αναλογίες, ανεξάρτητα από το ύψος της συνολικής παραγωγής του κλάδου. Επίσης, οι καταναλωτικές προτιμήσεις και οι τιμές στην οικονομία δεν αλλάζουν ως αποτέλεσμα της μεταβολής που εξετάζεται (π.χ. η δραστηριοποίηση ή όχι ενός κλάδου της οικονομίας), ενώ δεν υπάρχουν περιορισμοί στις παραγωγικές δυνατότητες των κλάδων της οικονομίας. Στο πλαίσιο ενός τέτοιου υποδείγματος, η παραγωγή κάθε κλάδου καθορίζεται από τη ζήτηση για το προϊόν του.

Με βάση τις συγκεκριμένες υποθέσεις υπολογίζονται για κάθε κλάδο η ποσότητα της απαιτούμενης εισροής, καθώς και άλλα μεγέθη (όπως οι μισθοί) ανά μονάδα αξίας τελικού προϊόντος του κλάδου. Με βάση τις ανά μονάδα παραγωγής απαιτήσεις κάθε κλάδου

μπορούν να προσδιοριστούν οι αντίστοιχες απαιτήσεις κάθε κλάδου που αφορούν στις εισροές από τους προμηθευτές του (έμμεση επίδραση). Με παρόμοιο τρόπο, προσδιορίζεται η επίδραση της δραστηριότητας κάθε κλάδου στην καταναλωτική ζήτηση, λόγω των εισοδημάτων που δημιουργούνται στα νοικοκυριά και από την αύξηση της κατανάλωσης.

Διάγραμμα 6.1: Δομή πίνακα εισροών-εκροών

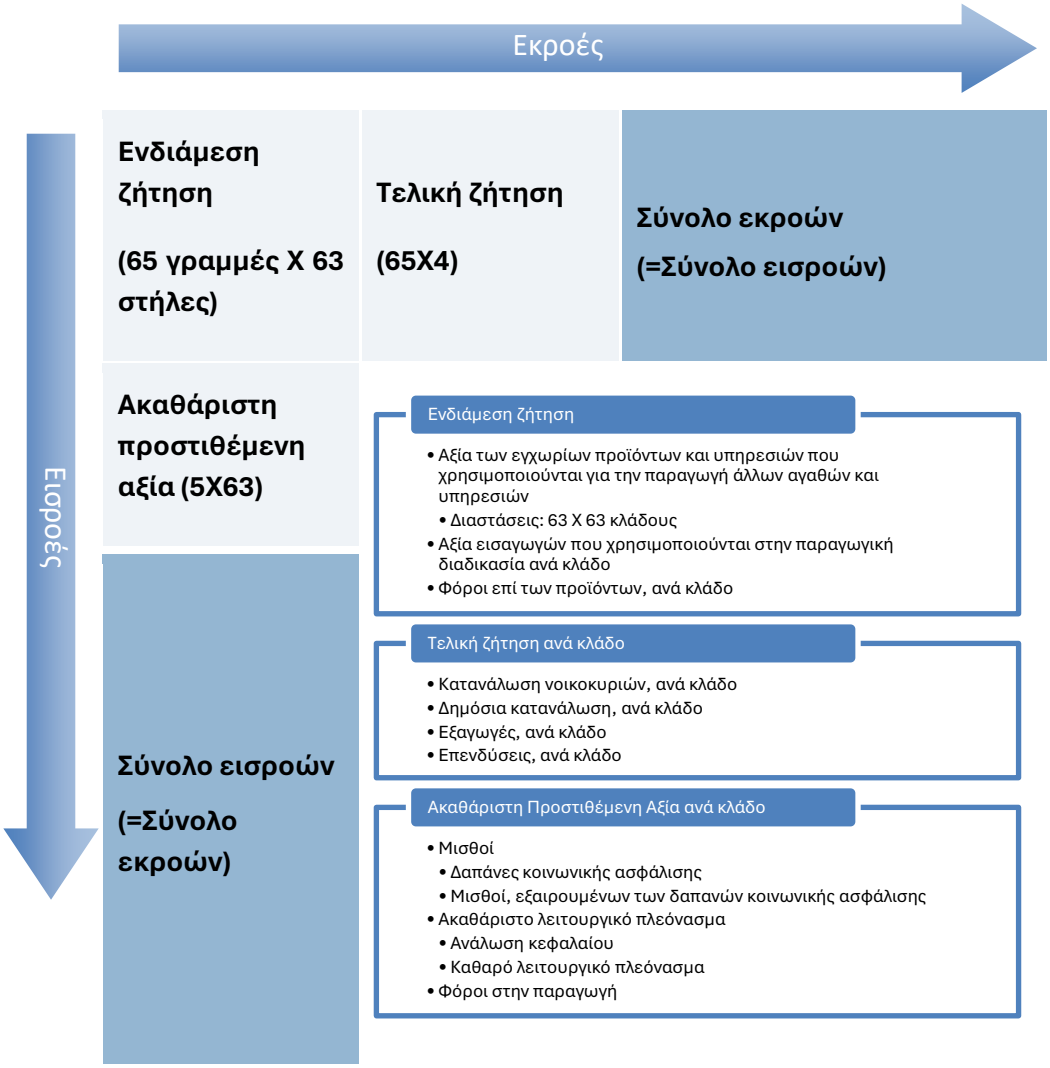

Με τη χρήση των σχετικών πολλαπλασιαστών που προκύπτουν από το υπόδειγμα εισροών – εκροών, εκτιμάται η άμεση, έμμεση και προκαλούμενη επίδραση που έχει στην οικονομία η δραστηριότητα κάθε κλάδου.

Η **άμεση επίδραση** αναφέρεται στο οικονομικό αποτέλεσμα που προκύπτει από τη δραστηριότητα του κλάδου χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι διασυνδέσεις του με άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας.

Η **έμμεση επίδραση** προκύπτει όταν ληφθούν υπόψη οι παραγωγικές διασυνδέσεις και οι χρηματικές ροές μεταξύ των κλάδων της οικονομίας. Η δραστηριότητα ενός κλάδου επηρεάζει τους κλάδους με τους οποίους συνδέεται και συναλλάσσεται, καθώς απαιτεί εισροές προϊόντων και υπηρεσιών από τους κλάδους οι οποίοι τον προμηθεύουν. Η

δαπάνη για την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών αποτελεί εισόδημα για τους προμηθευτές του κλάδου, το οποίο δεν θα είχε δημιουργηθεί χωρίς την αρχική ζήτηση του υπό εξέταση κλάδου. Επιπλέον, οι προμηθευτές του κλάδου θα πρέπει να προμηθευτούν εισροές από τους δικούς τους προμηθευτές, δαπανώντας για τον σκοπό αυτό χρήματα τα οποία αποτελούν εισόδημα για τους προμηθευτές τους, κ.ο.κ. Η τελική έμμεση επίδραση στην οικονομία είναι το συνολικό αποτέλεσμα το οποίο προκύπτει από αυτή την αλυσίδα οικονομικών διασυνδέσεων.

Η **προκαλούμενη επίδραση** αναφέρεται στην επίδραση η οποία προκαλείται από τη μεταβολή της καταναλωτικής δαπάνης (ιδιωτική κατανάλωση) των εργαζομένων στους κλάδους που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από την εξεταζόμενη μεταβολή της τελικής ζήτησης. Οι εργαζόμενοι μισθοδοτούνται και δαπανούν στη συνέχεια τον μισθό τους για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών, δημιουργώντας έτσι εισόδημα για τους κλάδους και τις επιχειρήσεις που παρέχουν αυτά τα αγαθά και υπηρεσίες. Η αυξημένη ζήτηση για τα προϊόντα των κλάδων της οικονομίας που συμμετέχουν στην αλυσίδα εφοδιασμού των καταναλωτικών αγαθών προκαλεί αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης στους κλάδους αυτούς.

6.3 Οι επιπτώσεις της κρίσης στην αγορά αλκοολούχων ποτών

Διάγραμμα 6.2. Επίδραση κλάδου παραγωγής αποσταγμάτων στην ελληνική οικονομία

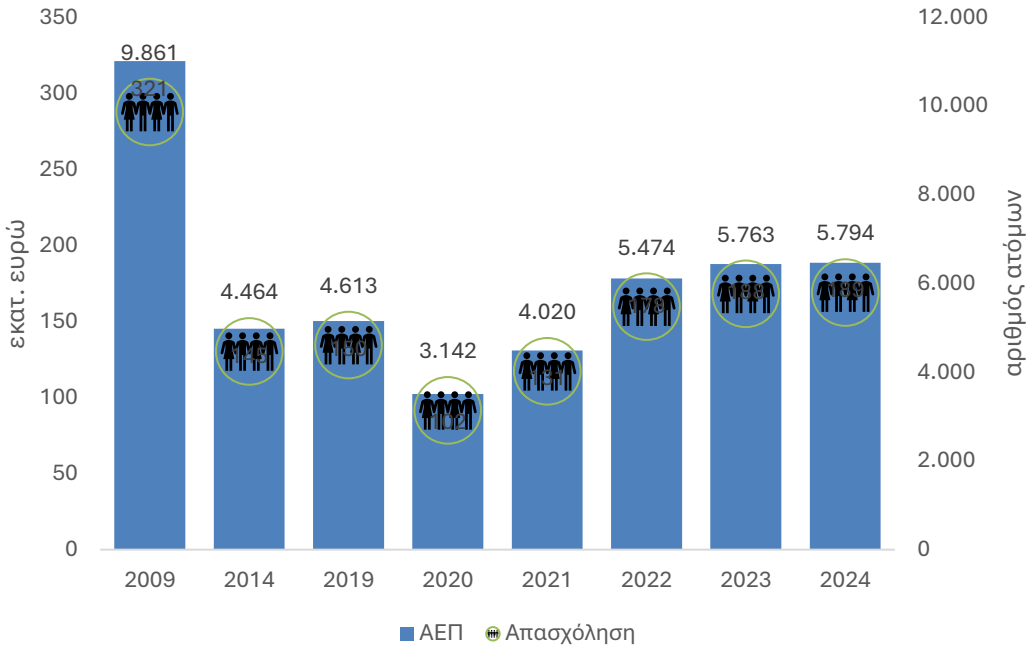

Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Διάγραμμα 6.3. Επίδραση χονδρικού εμπορίου αποσταγμάτων στην ελληνική οικονομία

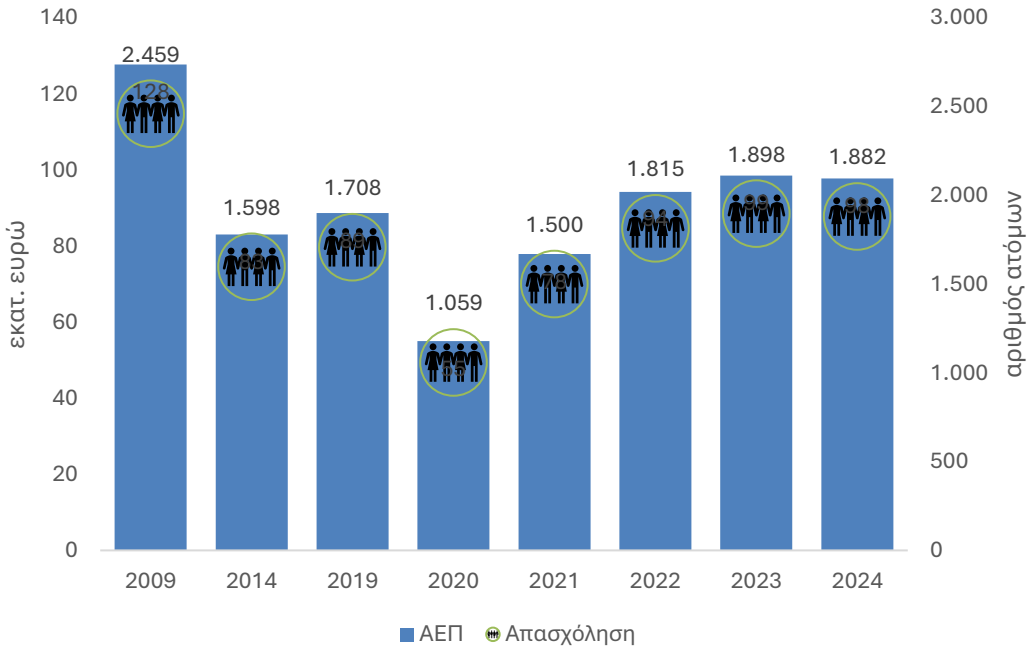

Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Διάγραμμα 6.4. Επίδραση λιανικού εμπορίου αποσταγμάτων στην ελληνική οικονομία

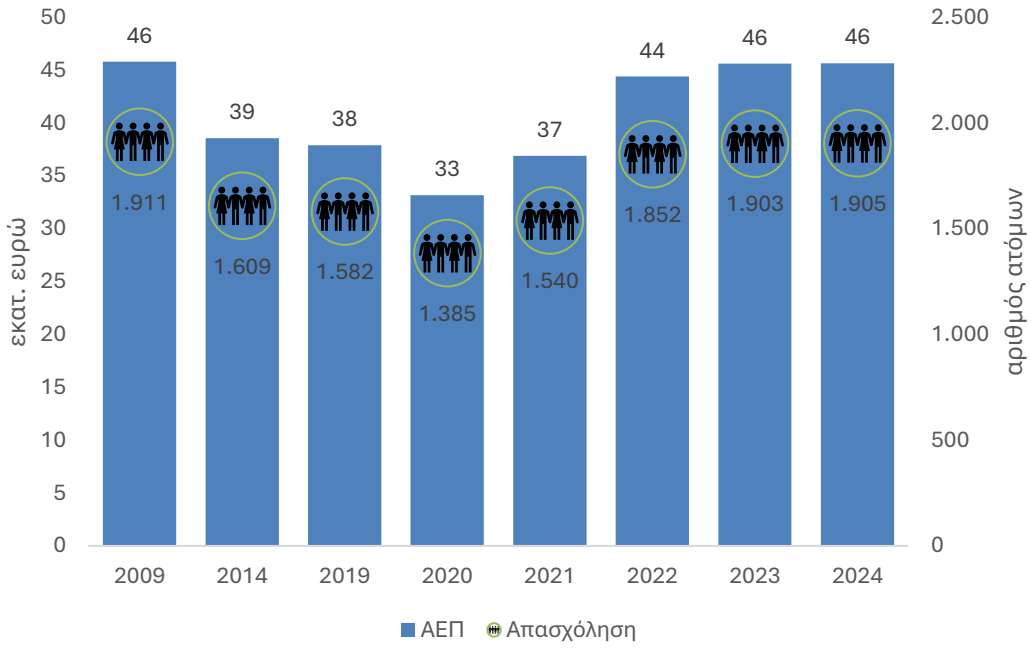

Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ.

Διάγραμμα 6.5. Επίδραση κλάδου εστίασης (HORECA) στην ελληνική οικονομία

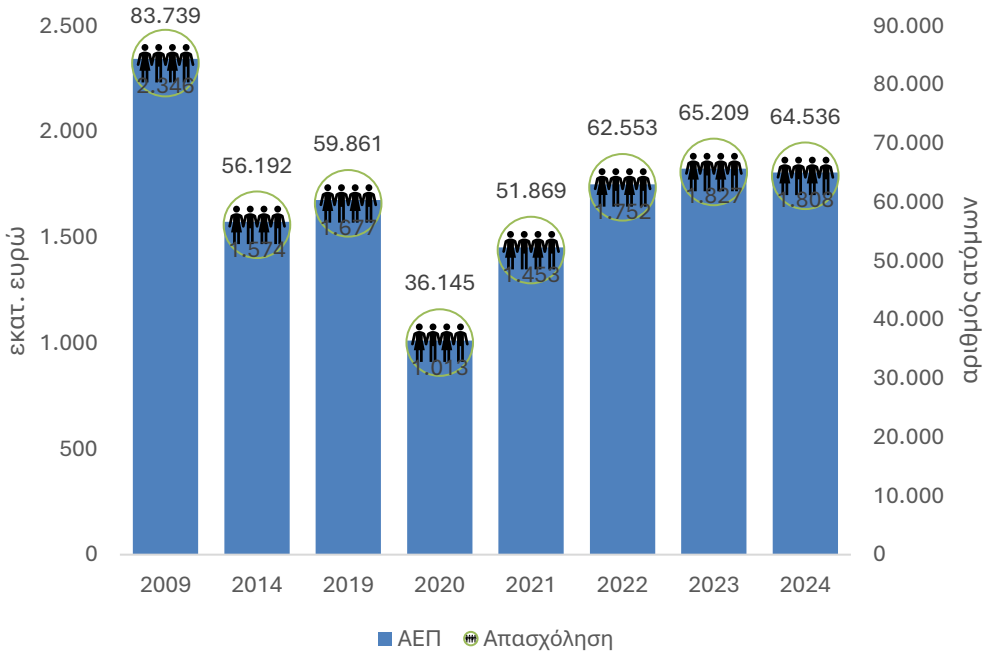

Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ.

6.4 Ελαστικότητες

Τα έσοδα από τον ΕΦΚ στα αλκοολούχα ποτά αποτελούν σημαντικό μερίδιο των ΕΦΚ σε όλα τα προϊόντα (ενέργεια, καπνικά, κ.ά.), ενώ συνήθως οι φορολογικές αρχές συνήθως αυξάνουν τους φορολογικούς συντελεστές για να συγκεντρώσουν περισσότερα έσοδα. Αντιθέτως, υποστηρίζεται από άλλες πληγές ότι η κατανάλωση δεν επηρεάζεται σημαντικά από τις τιμές, συνεπώς η φορολογική πολιτική στο αλκοόλ με την αύξηση των φόρων δεν επιτυγχάνει τον στόχο περιορισμού της κατανάλωσης (Clements et al., 2022). Επιπλέον, στο ζήτημα της δημιουργίας αρνητικών εξωτερικοτήτων από το αλκοόλ, σημειώνεται ότι θα πρέπει να διαχωριστούν οι καταναλωτές σε κατηγορίες, καθώς οι συνήθειες ανά κατηγορία καταναλωτών αντανακλούν και διαφορετική συσχέτιση μεταξύ των τιμών και της κατανάλωσης και άρα της επίδρασης της φορολογίας στη μείωση της κατανάλωσης. Ο διαχωρισμός μεταξύ συστηματικών καταναλωτών μεγάλων ποσοτήτων αλκοόλ (heavy drinkers), οι οποίοι αποτελούν συνήθως μικρό ποσοστό του συνόλου, και των καταναλωτών που καταναλώνουν μικρές ποσότητες (sensible drinkers), που αποτελούν και τη μεγάλη πλειονότητα εκτιμάται ότι αναδεικνύει καλύτερα τη δυναμική στην αγορά. Συνήθως οι πολύ αρνητικές εξωτερικότητες (οδική ασφάλεια, συστήματα υγείας, κ.ά.) προκαλούνται από την πρώτη κατηγορία καταναλωτών, η οποία όμως παρουσιάζει ανελαστικότητα ως προς τις αυξήσεις των τιμών λόγω του ΕΦΚ, με αποτέλεσμα η φορολογική πολιτική να μην εκπληρώνει τον στόχο της. Την ίδια στιγμή, η δεύτερη κατηγορία καταναλωτών επηρεάζεται δυσμενώς από τις αυξήσεις τιμών, χωρίς όμως να διορθώνεται η αρνητική εξωτερικότητα.

Η εξέταση της συμπεριφοράς των καταναλωτών ως προς την κατανάλωση αλκοόλ, με βάση τις τιμές και το εισόδημα αποτελεί πεδίο συνεχούς μελέτης, καθώς η κατανομή των καταναλωτών ως προς το αλκοόλ είναι αρκετά διαφορετική (συστηματικοί καταναλωτές, περιστασιακοί καταναλωτές με υποκατηγορίες, κ.λπ.), με αποτέλεσμα τα μικροοικονομικά υποδείγματα να μην είναι πάντα ικανά να αποδώσουν την πραγματική εικόνα της αγοράς. Γενικότερα, η εξέταση των επιπτώσεων της υπερβολικής κατανάλωσης αλκοόλ και της δημιουργίας αρνητικών εξωτερικοτήτων μελετάται σε πληθώρα άρθρων (Griffith et al., 2019), (Collins, David John, 2002). Με βάση την έρευνα του (Griffith et al., 2019) οι συστηματικοί καταναλωτές αλκοόλ (heavy drinkers) είναι περισσότερο ευαίσθητοι στις μεταβολές των τιμών, με τη λογική όμως ότι οδηγούνται σε υποκατάσταση σε οινοπνευματώδη ποτά με χαμηλότερη τιμή και όχι σε παύση ή μείωση της κατανάλωσης. Παράλληλα, ένα άλλο εύρημα της μελέτης, στην οποία εξετάζονται όλες οι κατηγορίες ποτών (κρασί, μπύρα, αλκοολούχα) διερευνώντας τις σταυροειδείς ελαστικότητες μεταξύ των κατηγοριών, είναι ότι οι καταναλωτές μικρών ποσοτήτων παρουσιάζουν υψηλότερη ελαστικότητα τιμής, έναντι των καταναλωτών μεγάλων ποσοτήτων. Συμπερασματικά, λοιπόν οι καταναλωτές μικρών ποσοτήτων επηρεάζονται από τις αυξήσεις τιμών, μειώνοντας την κατανάλωσή τους σε αλκοόλ, ενώ οι καταναλωτές μεγάλων ποσοτήτων, επηρεάζονται από τις αυξήσεις τιμών με υποκατάσταση και όχι με μείωση της συνολικής ποσότητας αλκοόλ. Με βάση τα αποτελέσματα της μελέτης, οι καταναλωτές μεγάλων ποσοτήτων αντιδρούν σε μια αύξηση της τιμής αλκοολούχων υποκαθιστώντας σε μεγάλο βαθμό (50%) τα αλκοολούχα με κρασί.

Τέλος, στην έρευνα (Clements et al., 2022) αναφέρονται ελαστικότητες τιμής από ένα σύνολο μελετών ((Elder et al., 2010; Fogarty, 2010; Gallet & Gallet, 2007; Nelson, 2010, 2013, 2014; Selvanathan & Selvanathan, 2006; Wagenaar et al., 2009). Με βάση τις παραπάνω μελέτες, οι μέσες ελαστικότητες για τα αποστάγματα κυμαίνονται στο εύρος από -0,57 έως -1,09, με μέσο όρο -0,78, ενώ οι κεντρικές ελαστικότητες (median) είναι από -0,54 έως –0,79 με μέσο όρο το -0,66. Ενδεικτικά, για τα υπόλοιπα προϊόντα, όπως κρασί και μπύρα από αντίστοιχες έρευνες, ο μέσος όρος των ελαστικοτήτων για την μπύρα είναι -0,47 και για το κρασί -0,71.

Ελαστικότητες τιμής αλκοολούχων ποτών

Έρευνα	Μέσος	Διάμεσος
Nelson (2013a)	-0,70	-0,55
Nelson (2013b)		-0,54
Fogarty (2010)	-0,73	-0,76
Elder et al. (2010)		-0,79
Wagenaar et al. (2009b)	-0,80	
Gallet (2007)	-1,09	-0,68
Selvanathan and Selvanathan (2005, p. 232)	-0,57	
Μέσος όρος	**-0,78**	**-0,66**

Πηγή: Clements, K. W., Mariano, M. J. M., Verikios, G., & Wong, B. (2022). How elastic is alcohol consumption? Economic Analysis and Policy, 76, 568–581.

Ειδικότερα, στην έρευνα του Nelson JP., 2013 καταγράφονται οι ελαστικότητες τιμής και εισοδήματος από αντίστοιχες μελέτες. Έτσι η ελαστικότητα τιμής για τα αλκοολούχα είναι -0,76 και εισοδήματος 1,24, ενώ σε άλλη μελέτη είναι -0,68 η ελαστικότητα τιμής και μοναδιαία (1,0) η εισοδηματική ελαστικότητα.

Στην παρούσα μελέτη υπολογίζεται μέση ελαστικότητα τιμής -0,76 και μέση ελαστικότητα εισοδήματος 1,24, με βάση τα ευρήματα των παραπάνω ερευνών. Σημειώνεται ωστόσο, ότι η ελαστικότητα εισοδήματος δεν επηρεάζει τα αποτελέσματα της μείωσης του ΕΦΚ, καθώς οι εκτιμήσεις για την πορεία του εισοδήματος δεν διαφοροποιούνται στα σενάρια.